

Alle piler peker opp

En vekstkurveanalyse av kvinner i de høyeste domstolene

Magnus Ravndal Kostøl

Masteroppgave

Høsten 2019

Institutt for sammenliknende politikk

Universitetet i Bergen

Abstract

Cross-sectional time-series analysis of women's representation in states' legislatures has a rich tradition within social sciences. The same cannot be said about women's representation on the highest courts. This thesis looks at the theoretical factors expected to influence the differences in women's representation in countries' highest courts in a cross-sectional time series design using original datasets. The use of growth curve analysis in a multi-level framework allows this thesis to study the growth of women in the highest courts in two samples: One consisting of only industrialized countries and one expanded sample consisting of a heterogenous selection of countries. These analyses present us with some rather interesting results. The factors explaining women's presence in the highest courts differ amongst the samples. With the noteworthy exception of court size, the other significant factors are unique to the individual samples, suggesting there are good reasons to expand our scope beyond the much-studied OECD.

Forord

Bergen, 19.11.19 kl. 19:11

Dette var et prosjekt jeg forventet å aldri komme i mål med. Etter utallige timer manuell datainnsamling, like mange timer bortkastet arbeid med feil metoder og to forkastede oppgaver senere ser det ut til at oppgaven endelig nærmer seg ferdig.

Først vil jeg takke Professor Gunnar Grenstad for spennende idéer til oppgaven, for å sette av mye tid til tilbakemelding og ikke minst for å ta seg tid til å lese igjennom oppgaven min i en travel november måned og gi meg uvurderlige kommentarer til arbeidet i sluttprosessen.

Jeg vil også takke mine foreldre, #1 K-dawg og Gab for tilbakemeldinger den siste uken før innlevering. Jeg vil takke Mathilde og alle mine kjære og nære, særlig Generalen og Gab, som også klarte å dra fokuset mitt litt vekk fra oppgaven iblant – over til ting som betyr noe: darts og vin. Slik fikk jeg litt avstand fra oppgaven og fikk koblet ut hjernen litt i en stressende innsjutt.

Kjære medstudenter – takk for to overraskende gøy år på masterstudiet.

Til slutt, han som fortjener den største takken: Eirik R. T., alias Erik Tekke Torsnes, alias legenden, alias kisen over alle kiser. Alt presset du har lagt på meg gjennom våre to år på master sammen. Alle timene du har brukt på å lese gjennom alle mine utkast og gitt meg uvurderlig tilbakemeldinger gjennom de siste månedene er ene og alene grunnen til at jeg kom i mål med oppgaven. Eller la meg si det på et litt svulstig vis: at vi kom i mål.

Det får briste eller bære.

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1: Innledning	1
1.1. Konseptet representasjon	3
1.2. Kvinner som handler som kvinner – deskriptiv og symbolsk representasjon	4
1.3. Kvinner som handler for kvinner – substansiell representasjon	4
1.4. Avhandlingens struktur	5
Kapittel 2: Teori	7
2.1. Institusjonelle forklaringsfaktorer	8
2.1.1. Utnevningmekanismer	8
2.1.2. Domstolenes prestisje	10
2.1.3. Domstolens størrelse	11
2.1.4. Embetstid og obligatorisk pensjonsalder	12
2.1.5. Utnevners ideologi	13
2.2. Sosioøkonomiske forklaringsfaktorer	14
2.2.1. Kvinners utdanning og relevante kompetanse	14
2.2.2. BNP per innbygger	15
2.3. Smitteeffekter som forklaringsfaktor	16
2.3.1. Valgsystem	19
2.3.2. Kjønnskvotering	23
2.3.3. Venstreorienterte partier	26
2.4. Oppsummering av teori	27
Kapittel 3: Datagrunnlag	28
3.1. Valg av enheter	28
3.2. Innsamling av data	29
3.2.1. Kvinner i de høyeste domstolene	29
3.2.2. Domstolene	30
3.2.3. Domstolens størrelse	31
3.2.4. Domstolenes utnevningmekanismer – hvem velger?	31
3.2.5. Embetstid og obligatorisk pensjonsalder	32
3.2.6. Egeninnsamlet data	32
3.2.7. Venstreorienterte partier og utnevnerne	41
3.2.8. Kvinners representasjon i nasjonalforsamlinger	41
3.2.9. Kjønnskvotering	41

3.2.10. Valgsystem	42
3.2.11. Kvinners og menns utdannelse.....	42
3.2.12. Bruttonasjonalprodukt per capita	42
3.3.1 Oppsummering av variabler	43
3.3.2. Avhengig variabel.....	44
3.3.3. Uavhengige variabler	44
Kapittel 4: Metode – vekstkurveanalyse	47
4.1. Valg av metode.....	47
4.1.1. Studier med tid som dimensjon.....	47
4.1.2. Vekstkurveanalyse.....	48
4.1.3. Vekstkurver i et flernivå-rammeverk.....	50
4.1.4. Estimering av parametre: Maximum likelihood-estimering – begrensede eller ikke begrensede?	51
4.2. Forutsetninger for analysen	53
4.2.1. Normalfordelte og lineære residualer.....	53
4.2.2. Homoskedastisitet.....	56
4.2.3. Multikollinearitet.....	57
4.2.4. Autokorrelasjon.....	58
4.2.5. Uteliggere	60
4.2.6. Variasjon over tid.....	61
4.3. En kort kommentar om valg av alfa og cut off-verdi for signifikanstester	62
Kapittel 5: Empirisk analyse og diskusjon.....	63
5.1. Deskriptiv analyse	63
5.2. Utvikling av vekstkurvemodeller	65
5.3. Resultater og analyse av hypoteser	71
5.3.1. Institusjonelle hypoteser	72
5.3.2. Sosioøkonomiske hypoteser	75
5.3.3. Hypoteser relatert til smitteeffekter	78
5.3.5. Hypotesenes status.....	80
Kapittel 6: Oppsummering og konkluderende bemerkninger	81
6.1. Oppsummerende diskusjon.....	81
6.2. Svakheter med analysen	82
6.3. Konkluderende bemerkninger og forslag til videre forskning.....	83
Referanseliste.....	85
Appendiks 1: Fullstendig syntaks	107
Appendiks 2: Fullstendige modeller: 7, 7a, 7b og 7c og 8, 8a, 8b og 8c	116

Liste over figurer

Figur 1: Modeling Increases in Women's Presence on High Courts	19
Figur 2: Density-plot av kvinner i de høyeste domstolene, OECD.....	49
Figur 3: Density-plot av kvinner i de høyeste domstolene, utvidet utvalg	50
Figur 4: Enkel hierarkisk struktur på to nivåer	51
Figur 5: QQ-plot av residualer, OECD	53
Figur 6: QQ-plot av residualene, utvidet utvalg.....	54
Figur 7: Histogram av residualer, OECD.....	54
Figur 8: Histogram av residualer, utvidet utvalg.....	54
Figur 9: Scatterplot av residualer, OECD.	56
Figur 10: Scatterplot av residualer, utvidet utvalg.	56
Figur 11: Autokorrelasjon, OECD	59
Figur 12: Autokorrelasjon, utvidet utvalg	59
Figur 13: Uteliggere, OECD	61
Figur 14: Uteliggere, utvidet utvalg	61
Figur 15: Lineær vekst for kvinner i de høyeste domstolene: OECD	63
Figur 16: Lineær vekst for kvinner i de høyeste domstolene: utvidet utvalg.....	64
Figur 17: Lineær vekst: Utvidet utvalg, kvinner i de høyeste domstolene. Kontrollert for OECD-land.....	65
Figur 18: Varierende konstant- og helningsledd: OECD.	68
Figur 19: Varierende konstant- og helningsledd. utvidet utvalg.....	68

Liste over tabeller

Tabell 1: Oppsummering av hypoteser	7
Tabell 2: Land inkludert i utvalgene	29
Tabell 3: Egeninnsamlet data	33
Tabell 4: Oppsummering av variabler.....	43
Tabell 5: Shapiro-Wilk-test, skjevhet og kurtose.....	55
Tabell 6: Resultater fra Levene-test for homogenitet i residualene.	57
Tabell 7: VIF-test	58
Tabell 8: Durbin-Watson-test.....	60
Tabell 9: Felles eller individuelle helningsledd	67
Tabell 10: Informasjonskriterium, alle variabler.....	69
Tabell 11: Informasjonskriterium, inklusjon av interaksjonsledd.....	69
Tabell 12: Endelige modeller	71
Tabell 13: Status til hypotesene etter vekstkurveanalyse.....	80

Kapittel 1: Innledning

“One general feature of women’s direct part in political leadership stands out – its extreme smallness” (Duverger 1955,75).

Montesquieu lanserte i 1748 boken *De l’esprit des loix*, eller *Lovens ånd*. Bokens desidert viktigste bidrag til politisk teori var hans betraktninger av betydningen av maktfordelingsprinsippet – mellom den lovgivende, den utøvende og den dømmende statsmakt (Hazo 1968, 665). En utfordring er imidlertid at kvinner – om lag halve verdens befolkning – er, om ikke en minoritet, svært underrepresentert i de fleste statsmaktene i verden (Hoekstra 2010, 482). Selv om kvinners representasjon i disse posisjonene øker (Escobar-Lemmon og Taylor Robinson 2005, 840; Thames og Williams 2013, 74; Inter-Parliamentary Union u.å.a.), er det fortsatt en god del sannhet i sitatet til Duverger nevnt over, mer enn 60 år senere. Kvinners representasjon er fortsatt svært mye lavere enn menns (Bauer og Tremblay 2010, 1).

Litteraturen om hvilke faktorer som påvirker kvinners representasjon i lands nasjonalforsamlinger på tvers av land er omfattende (Duverger 1955; Randall 1982; Norris 1987; Matland 1993; 1996; Matland og Studlar 1996; Caul 1999; Inglehart og Norris 2003; Ballington 2005; Dahlerup 2005; Lovenduski 2005, for å nevne noen). Det samme er ikke tilfellet for spørsmålet om hvilke faktorer som påvirker kvinners representasjon i de høyeste domstolene (Williams og Thames 2008, 451). Med få unntak (blant dem Williams og Thames 2008, Thames og Williams 2013; Hoekstra, Kittilson og Bond 2014; Valdini og Shortell 2016; Arrington et al. 2017) er de fleste studier av kvinners representasjon i de høyeste domstolene begrenset til enkeltland.

Det klassiske feministiske argumentet lyder, veldig forenklet, at kvinners representasjon i statlige institusjoner er av interesse for selve rettferdigheten i et samfunn – med andre ord er underrepresentasjon av kvinner ikke rettferdig (Celis og Childs 2008, 419). Dette argumentet leder til et interessant spørsmål: Kan ikke kvinner like godt bli representert av menn?

«In 2017, newly inaugurated President Donald Trump sparked public outrage when he reinstated the global gag order on abortion funding while only surrounded by men» (Clayton,

O'Brien og Piscopo 2019, 113). Dette sitatet omhandler ikke domstoler direkte, men det får frem essensen av diskusjonen under: kvinners representasjon spiller en rolle.

Manglende likestilling av dommere forventes å påvirke selve legitimiteten til domstolene som institusjoner (Clayton, O'Brien og Piscopo 2019), og det skaper igjen en antakelse om at en mer likestilt domstol vil ha økt legitimitet blant befolkningen (Shaffer, Grendstad og Waltenburg 2015, 38). "Without ties to the people, courts risk the possibility that the very legitimacy of what they do can be suspect to those who do not understand that judicial process", argumenterer Thames og Williams (2013, 78).

Dommere er selve personifiseringen av loven (Wacks 2008, 72), og selv om det skjer en feminisering av domstolene (Pinseschi 2015, 19), gjenspeiles Duvergers påstand også her: dess viktigere en domstol er, dess færre kvinner innehar posisjoner i disse (Pinseschi 2015, 19). Ønsket med denne avhandlingen er å bidra med innsikt om hvilke faktorer som forklarer kvinners representasjon i de høyeste domstolene. Det presiseres at det i denne avhandlingen ses på antallet, ikke den prosentmessige andelen. Vekst i antall betyr ikke nødvendigvis vekst i prosent. Av denne grunn lyder avhandlingens problemstilling som følger: "*hvilke faktorer påvirker vekst i antallet kvinner i de høyeste domstolene?*"

Avhandlingens viktigste bidrag er at den skiller seg fra tidligere studier ved at den i tillegg til variasjon mellom land, også eksplisitt inkluderer variasjon i dimensjonen tid. Dette tillater analysene å ikke bare vise hvilke faktorer som er forbundet med flere kvinner i domstoler mellom land, men også hvilke faktorer som påvirker selve veksten. Gjennom estimering av vekstkurveanalyser for to originale datasett¹ vil analysene se i hvilken grad det teoretiske rammeverket som forklarer ulikheter i kvinners representasjon i de høyeste domstolene forklarer veksten i også disse utvalgene.

Utvalgene består av ett med 20 medlemsland i Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (Organization for Economic Co-Operation and Development, OECD) og ett utvidet utvalg bestående av disse 20 og ytterligere 42 land valgt på bakgrunn av tilgjengelig

¹ Datasett kan sendes ved ønske

informasjon. Bakgrunnen for å utvide datasettet er for å se i hvilken grad det teoretiske rammeverket som forklarer ulikheter i kvinners representasjon i de høyeste domstolene også lar seg anvende utover de høyt utviklede OECD-landene, hvor teorien i stor grad ble utviklet.

I studier av kvinners politiske representasjon opereres det ofte med tre former for representasjon: Deskriptiv, symbolsk- og substansiell representasjon (Shaffer, Grendstad og Waltenburg 2015, 19). Disse tre formene for representasjon har mye til felles, men er spesielt viktig for å forklare betydningen av kvinners representasjon. Deskriptiv representasjon betyr at de som *representerer* best beskriver de som *representeres*, at kvinner representerer kvinner (Pitkin 1967, 60; Shaffer, Grendstad og Waltenburg 2015, 20), mens symbolsk representasjon handler mer om en gruppes eller en persons følelse av å bli representert (Pitkin 1967, 92-93; 100-101; Shaffer, Grendstad og Waltenburg 2015, 20). Substansiell representasjon betyr at den som representerer faktisk handler på et vis som er i den representerte gruppens interesser (Pitkin 1967, 210), en type representasjon som ofte er assosiert med demokratisk valgte institusjoner som står ansvarlige overfor en gruppe (Shaffer, Grendstad og Waltenburg 2015, 20).

1.1. Konseptet representasjon

Konseptet representasjon har ingen klar, anvendbar definisjon – dets betydninger er veldig kontekstavhengige og har vidt ulike betydninger avhengig av bruken (Birch 1971, 21). Et av de tidlige studiene av konseptet representasjon ble gjennomført av Hanna Fenichel Pitkin (1967) og definerer representasjon – veldig generelt – som «the making present *in some sense* of something which is nevertheless *not* present literally or in fact» (Pitkin 1967, 8-9).

Konseptualiseringen plasserer seg høyt på hva Giovanni Sartori refererte til som abstraksjonsstigen (1970, 1041). Et konsept høyt oppe på abstraksjonsstigen er et konsept hvis betydning står i fare for å være *for* generell, og dermed miste en del av sin operasjonelle verdi. En slik generell konseptualisering av et begrep tillater hva man kaller “conceptual stretching” (Sartori 1970, 1045; Collier og Mahon, jr. 1993, 846; Goertz 2006, 69). “It would hardly make sense to say that men and fishes are like in that both classes share a ‘swimming capability’” (Sartori 1970, 1052).

Problemstillingen i denne avhandlingen avgrenser fokus til kvinners representasjon i de høyeste domstolene, og trenger dermed en konseptualisering som fungerer i henhold til dette rammeverket – den må ikke være for vid, men den må heller ikke være for snever (Munck og Verkuilen 2002, 9): Man må ikke gå i fellen og bli en “overconscious thinker” (Sartori 1970, 1053), og arbeide med en så rigid konseptualisering at den ikke lar seg anvende. Pitkin (1967) introduserte konseptene "handle som"- og "handle for"-representasjon. Disse to konseptene diskuteres under for å illustrere viktigheten av kvinners representasjon.

1.2. Kvinner som handler som kvinner – deskriptiv og symbolsk representasjon

Utover det feministiske argumentet om rettferdighet (Celis og Childs 2008, 419), finnes det argumenter for hvorfor kvinnelige representanter er av betydning: hvorfor det har en betydning at kvinner handler *som* kvinner. Empiriske funn presentert av Clayton, O’Brien og Piscopo (2019, 121), tyder på at respondenters syn på legitimiteten til dommer felt av domstoler avhenger av hvorvidt panelene er balanserte eller kun består av menn. Det er særlig i dommer av anti-feministisk karakter (som tilfellet med abort nevnt over) dette blir synlig. Empirien til Clayton, O’Brien og Piscopo (2019, 121-122) er signifikante for alle målene for anti-feministiske dommer. De *samme* avgjørelsene som ble tatt av paneler med kvinner, tatt av paneler med *kun* menn blir oppfattet som mindre legitime av respondentene. Kvinner som handler *som kvinner* virker med andre ord å påvirke hvordan respondentene vurderer legitimiteten til en domstols avgjørelser.

1.3. Kvinner som handler for kvinner – substansiell representasjon

Jeane J. Kirpatrick (1974, 220, referert fra O’Regan 2000, 23) argumenterte for eksistensen av “den politiske kvinnen”. Argumentet for “den politiske kvinnen” refererer til hvordan kvinner i politiske spørsmål virker å respondere noe annerledes enn menn, særlig når disse angår kvinners interesser. Eller i tråd med Pitkins (1967) terminologi, virker det som om kvinner handler *for* kvinners interesse annerledes enn menn.

Studier av kvinners oppførsel i politiske institusjoner ser ut til å støtte denne teorien. De argumenterer for at menn og kvinner i en politisk kontekst ikke oppfører seg likt (Reingold 1992, 531; O’Regan 2000 23). Man forventer at avgjørelser tatt av kvinner, eller i samhandling

med kvinner, kan påvirke hvordan utfallet blir, særlig i spørsmål som direkte angår kvinners interesser (Palmer 2001, 238; Boyd, Epstein og Martin 2010, 406; Thames og Williams 2013, 78; Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 104; Skiple et al. 2015, 79).

Palmer (2001, 238) argumenterer for at det er sterke beviser for at kvinners tilstedeværelse i domstoler særlig påvirker saker som omhandler kjønnsdiskriminering, mens Skiple et al. (2016, 85) sine analyser om høyesterettsdommeres økonomiske adferd tyder på at betydningen av kvinner har særlig betydning når de stemmer som en majoritet i et panel. Det kan se ut som kvinners substansielle representasjon i domstoler har en betydning, men at denne betydningen kan bli temmet i domstoler (Sisk, Heise og Morriss 1998).

Sisk, Heise og Morriss (1998, 1451-1454) argumenterte mot at kjønn har noen stor betydning i de dømmende institusjonene. I deres analyse av adferden til amerikanske dommere, klarte de ikke å kartlegge en signifikant forskjell mellom hvordan menn og kvinner tolker lovene (Sisk, Heise og Morriss 1998, 1452-1453), og argumenterer for at disse veldig små forskjellene kan forklares med at betydningen av kjønn nøytraliseres av lovens rigide karakter (Sisk, Heise og Morriss 1998, 1453-1454).

Boyd, Epstein og Martin (2010, 46) kommer til en noe annerledes konklusjon enn Sisk, Heise og Morriss (1998): kvinners tilstedeværelse i domstoler påvirker sjeldent domstolens utfall, men “[r]arely, though, is *not never*” (Boyd, Epstein og Martin 2010, 406; min kurisv). Kvinner forventes å ha opplevd en annen sosialisering og andre utfordringer i livet enn menn og tar med dette med seg unik informasjon til domstolene (Shaffer, Grendstad og Waltenburg 2015, 21; Boyd, Epstein og Martin 2010, 391), og kan med dette tilby nye perspektiver som muligens ikke ville blitt belyst i en institusjon bestående av kun menn (Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 104).

1.4. Avhandlingens struktur

Kapittel 2 tar for seg flere av de viktigste faktorene som forventes å påvirke kvinners representasjon i de høyeste domstolene, og det utledes åtte hypoteser fra disse. Kapittel 3 presenterer valg av enheter, datagrunnlaget og hvordan dette er samlet inn, samt operasjonalisering av variabler brukt i vekstkurveanalysene. I kapittel 4 presenteres

vekstkurveanalyse som metode og hvilke forutsetninger som må ligge til grunn for å best kunne gjennomføre slike analyser. Kapittel 5 tar for seg vekstkurvemodellenes resultater og diskuterer disse, før avhandlingen i kapittel 6 blir oppsummert før den avsluttes med konkluderende bemerkninger og forslag til videre forskning.

Kapittel 2: Teori

Faktorene som påvirker kvinners representasjon i de høyeste domstolene er mye av de samme faktorene som påvirker kvinners representasjon i lands nasjonalforsamlinger – sosioøkonomiske, institusjonelle og politiske (Thames og Williams 2013, 75). Tidligere forskning på kvinners representasjon har argumentert for at de faktorer som spiller en rolle for kvinners representasjon hovedsakelig kan deles inn i to: tilbuds- og etterspørselsfaktorer (Thames og Williams 2013, 75), hvor tilbudsfaktorene er relatert til personlige karakteristikk, mens etterspørselsfaktorene er relatert til institusjonelle faktorer. Denne oppgavens rammeverk begrenser oppgaven til å se på etterspørselsfaktorene. De personlige karakteristikkene hevdes ikke å være ubetydelige, men mikro-nivå-faktorer egner seg ikke godt i dette prosjektets rammeverk som er på land/år-nivå (Thames og Williams 2013, 76).

De institusjonelle, sosioøkonomiske og smitteeffekt-relatert hypotesene som utledes av teorien er oppsummert i tabell 1, og teoriene som ligger til grunn for disse presenteres mer utdypende under.

TABELL 1: OPPSUMMERING AV HYPOTESER

<i>Hypotese 1: Utnevningprosesser som ikke involverer folkevalgte aktører vil ha en negativ effekt på andelen kvinner representert i de høyeste domstolene.</i>
<i>Hypotese 2: Det forventes å være flere kvinnelige dommere i større domstoler.</i>
<i>Hypotese 3: Begrenset embetstid vil ha en negativ effekt på antallet kvinner i et lands høyeste domstoler.</i>
<i>Hypotese 4: Venstreorienterte utnevnerne har en positiv effekt på antallet kvinnelige dommere i de høyeste domstolene.</i>
<i>Hypotese 5: Høyere gjennomsnittlig utdanning blant kvinner i forhold til menn forventes å spille en positiv rolle for kvinners representasjon i de høyeste domstolene.</i>
<i>Hypotese 6: Høyere BNP vil ha en positiv effekt på antallet kvinner i de høyeste domstolene.</i>
<i>Hypotese 7: Høyere andel kvinner i et lands nasjonalforsamling vil smitte over på landets høyeste domstoler, og føre til en økning i antallet kvinnelige dommere.</i>
<i>Hypotese 8: Land med høy andel kvinnelige parlamentsmedlemmer vil ha flere kvinnelige dommere i de høyeste domstolene dersom dommere utnevnes av landets parlament.</i>

2.1. Institusjonelle forklaringsfaktorer

De institusjonelle faktorene omhandler de institusjonelle forholdene og reglene som legger til rette for – eller vanskeliggjør – kvinnelig representasjon i de respektive høyeste domstolene. Særlig tre institusjonelle forhold går igjen i litteraturen om likestilling i domstolene: utnevningssystemer, prestisje og utnevners ideologi.

Den første institusjonelle faktoren er utnevningssystemer, altså hvem som utnevner dommere til de høyeste domstolene og hvordan utnevningssystemen går for seg (Bratton og Spill 2002; Williams og Thames 2008; Gill 2012; Thames og Williams 2013; Valdini og Shortell 2016; Arrington et al. 2017). Faktor nummer to er prestisje, og omhandler hvordan ulike prestisje-kriterier som størrelse, periode og pensjonsalder påvirker kvinners representasjon (Alozie 1996; Epstein, Knight og Shetsova 2001, Solberg og Bratton 2005; Thames og Williams 2013). Sist av de institusjonelle faktorene er utnevners ideologi, og er nært tilknyttet til teorien om at venstreorienterte partier og politikere er mer tilbøyelige til å nominere kvinner enn høyreorienterte partier (Slotnick 1984; Hoekstra, Kittilson og Bond 2014).

2.1.1. Utnevningssystemer

Først er det nødvendig å presentere forskjellen mellom utnevningssystemer, fordi det som regel er flere aktører involvert i denne prosessen. Gill (2012, 8-9) skiller mellom en “utnevningssystem autoritet”, altså den autoriteten som tar den *de facto* avgjørende beslutningen for hvem som blir ny dommer, og en “anbefalende autoritet”, som nominerer de ulike kandidatene som den *de facto* bestemmende autoritet skal velge mellom. Mens det åpenbart er en viss makt hos den “anbefalende autoriteten”, varierer denne makten veldig mellom land, hvor noen land eksempelvis ikke har denne institusjonen. Det er i alle tilfeller den *de facto* bestemmende autoritet som sitter på “a degree of real choice” (Gill 2012, 9), og sitter på makten til å tildele et sete i et lands høyeste domstol.

Selv om Alozie (1996) argumenterer for at utnevningssystemer ikke er av stor betydning, viste hans undersøkelse i hvert fall én sammenheng: hans undersøkelse av delstatsdommere i USA viste at de delstatene hvor dommere stilte til valg under en partifane (“partisan ballot”), hadde kvinner generelt lavere representasjon i domstolene enn i andre delstater (Alozie 1996,

119). Disse systemene er dog ikke vanlige, og i de fleste systemer er nominering og utnevning til de høyeste domstolene, som er de domstolene som studeres i denne avhandlingen, utelukkende en eliteprosess (Thames og Williams 2013, 76). Makten er som regel plassert hos lovgivende og/eller utøvende statsmakt, eller hos en komité. Felles for begge disse prosessene er at velgermassen har lite eller ingen direkte innflytelse på utfallet.

For å forstå kvinners representasjon i de høyeste domstolene, må man for det første klare å fange og forstå hvordan utnevningssystemer påvirker utfallet (Thames og Williams 2013, 76), og for det andre forstå hvorfor ulike mekanismer påvirker utfallet på ulikt vis. Det har blitt argumentert for at det er lite konkret empiri som støtter betydningen av utnevningssystemer (Alozie 1996, 123). Andre argumenterer for at disse mekanismene påvirker kvinners representasjon på flere ulike vis (Bratton og Spill 2002; Williams og Thames 2008; Thames og Williams 2013; Valdini og Shortell 2016; Arrington et al. 2017).

Enhver politiker (eller et hvert politisk parti) som ikke klarer å øke mangfoldet, eller ikke i det minste synes å forsøke å øke mangfoldet i domstolene, vil risikere å miste støtte i befolkningen (Slotnick 1980, 127, referert fra Slotnick 1984, 236-237). Mens de formelle utnevningssystemene i og for seg ikke nødvendigvis er den mest avgjørende faktoren for kvinners representasjon, er aktøren som står for utnevningen ofte av større betydning for kvinners representasjon (Slotnick 1984, 234-235). For eksempel kan en politiker forsøke å oppnå høyere popularitet og oppslutning ved å øke domstolenes mangfold, noe som kan forklare den tilsynelatende positive korrelasjonen mellom presidentiell utnevning (at presidenter utnevner) av dommere og økt kvinnelig representasjon i lands domstoler (Williams og Thames 2008, 460, 466; Thames og Williams 2013, 81-82).

Sammenhengen mellom presidentiell utnevning av dommere og økt kvinnelig representasjon i domstolene får støtte også i Valdini og Shortell (2016) sin studie av kvinners representasjon i ulike lands høyeste domstoler. Deres data antyder at "merit-based sheltered selection", altså utnevning som er skjermet fra det det ansvaret folkevalgte institusjoner ofte har overfor velgermassen, fører til lavere sannsynlighet for at kvinner nomineres til et lands høyeste domstol (Valdini og Shortell 2016, 867). Komitéer og paneler som nominerer og utnevner dommere kan ikke på samme måte som folkevalgte personer og institusjoner kreve ære for

utnevnelser, og vil følgelig ikke kunne søke å øke sin popularitet blant velgermassen på samme måte.

Mens et lands nasjonalforsamling kan ta ære for å øke kvinners representasjon i de høyere domstolene, argumenteres det for at denne æren ikke er av samme betydning som for en president (Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 107). Når dommere utnevnes av nasjonalforsamlingen eller av flere institusjoner, som for eksempel et innstillingsråd, blir det vanskeligere å konkret fordele skyld dersom kvinners representasjon i domstolene ikke øker nevneverdig. En president kan i større grad bli stilt ansvarlig dersom han eller hun utnevner en mannlig dommer i en domstol med få kvinner (Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 107).

Andre studier argumenterer mot betydningen av å holde utnevnerne direkte ansvarlige. Gill (2012, 18) argumenterer for at inkluderingen av flere aktører i utnevnelserprosessen fører til en akselerasjon av mangfold i lands domstoler, og får støtte for dette fra empiri som viser en substansiell økning prosentandelen kvinner i domstolene når flere aktører er involvert (Arrington et al. 2017, 37). Ut fra teorien presentert over, foreslås det følgende hypotese:

Hypotese 1: Utnevningprosesser som ikke involverer folkevalgte aktører vil ha en negativ effekt på andelen kvinner representert i de høyeste domstolene.

Det kan tenkes at hvordan disse ikke-valgte aktorene utnevnes, kjønnsbalansen i disse, og det institusjonelle rammeverket de opererer innenfor kan potensielt forklare utfallet av deres utnevnelser. Dette kan være en potensiell feilkilde i den påfølgende analysen, men tas ikke hensyn til på grunn av manglende teoretisk grunnlag.

2.1.2. Domstolenes prestisje

Som det innledende sitatet av Duverger (1955, 75) antyder: Jo mer prestisjetunge en posisjon, jo færre kvinner vil være representert. Maria Escobar-Lemmon og Michelle M. Taylor-Robinson (2005, 829) viser at kvinnelige ministere generelt innehar de mindre prestisjetunge posisjonene, mens de mest prestisjetunge posisjonene (finans-, utenriks, innenriks, justis, og statsminister) fortsatt er forbeholdt menn. Dette synes å være tilfellet også i domstoler, hvor kvinner er bedre representert i de lavere og administrative domstolene enn i de typisk mest prestisjetunge

grunnlovsdomstolene (Thames og Williams 2013, 77). Å konseptualisere en domstols prestisje er krevende, så dette konseptet vil bygge på rammeverket lagt av Epstein, Knight og Shetsova (2001): antall dommere i de respektive domstolene, hvor lenge en dommer kan sitte etter utnevning og hvorvidt det er lover om obligatorisk pensjonsalder. Disse tre diskuteres nærmere under.

2.1.3. Domstolens størrelse

Antall dommere i de høyeste domstolene, ikke mekanismer for utnevning, er den viktigste faktoren for å forklare andelen kvinnelige dommere i et lands høyesterett argumenterer Alozie (1996). Gitt at menn ønsker disse posisjonene, vil terskelen for å bli utnevnt være høyere for kvinner. En større domstol betyr flere muligheter, og man forventer å se et høyere antall kvinner i større domstoler (Alozie 1996, 115; Pineschi 2015, 19). Williams (2007, 1199) finner lignende tilfeller i studier av høyere domstoler i amerikanske delstater, hvor større domstoler synes å ha prosentmessig flere kvinnelige dommere.

Solberg og Bratton (2005, 128) argumenterer for at størrelsen på domstolene var den viktigste faktoren for å forklare inkluderingen av kvinnelige og fargede dommere i delstatsdomstoler i USA, hvor mangfoldet i de større domstolene ikke trenger å gå på bekostning av andre interesser. Særlig viktig har størrelsen på domstolen vært utnevning av de første kvinnelige dommerne. Solberg og Bratton (2005, 131) går så langt som å hevde at i det øyeblikket kvinner er representert med én dommer i domstolene, forsvinner mye av den politiske viljen til å øke mangfoldet i disse domstolene. Goelzhauser (2011, 772) fant støtte for lignende resultater for fargede dommere, men ikke for kvinner.

Beveger man seg utenfor det mye studerte landet USA, viser studier også her betydningen av domstolers størrelse (Valdini og Shortell 2016, 869). I domstolene hvor det er flere muligheter for kvinner, altså flere seter, er kvinner bedre representert (Thames og Williams 2013, 84). Med dette underbygget Thames og Williams (2013) sine tidligere funn som pekte på nettopp at flere seter i en domstol var en sterk prediktor for antallet kvinner representert i disse domstolene (Williams og Thames 2008, 463). Det foreslås følgende hypotese for dette forholdet:

Hypotese 2: Det forventes å være flere kvinnelige dommere i større domstoler

2.1.4. Embetstid og obligatorisk pensjonsalder

Hvorvidt den amerikanske føderale tilnærmingen med livslang embetstid uten obligatorisk pensjonsalder medfører en mer fornem og uavhengig benk er diskutabelt (Epstein, Knight og Shetsova 2001, 36), men fører til at posisjonen som høyesterettsdommer ytterligere blir svært prestisjefyllt. Som nevnt over er mer prestisjetunge embeter ofte assosiert med disproporsjonalt mange menn.

Relatert til teorien om størrelse, argumenteres det for at obligatorisk pensjonsalder og begrenset embetstid grunnet høyere utskiftingsfrekvens burde medføre en økning av antallet kvinner (Solberg og Bratton 2005, 123), men empirien rundt dette er ikke ensformig (Thames og Williams 2013, 84). Mens man forventer at hyppige utskiftninger medfører lavere terskel for kvinner (Solberg og Bratton 2005, 123), viste Goelzhausers (2011, 766; 773) empiri at hverken begrenset embetstid eller obligatorisk pensjonsalder kunne assosieres med tidligere representasjon av den første kvinnen i de amerikanske delstatsdomstolene.

Thames og Williams (2013, 84) sine analyser tyder, i tråd med Goelzhausers (2011), på at obligatorisk pensjonsalder kan bidra til å hindre kvinners representasjon. Mens hyppigere utskiftninger i større domstoler kan gjøre terskelen for å utnevne kvinner lavere (Solberg og Bratton 2005, 123), er ikke dette nødvendigvis tilfellet, ettersom empiri har tydet på at hyppigere utskiftninger i amerikanske delstater faktisk kan ha en negativ effekt på mangfold (Goelzhauser 2011, 766). Livsvarig embetstid har vist seg å være positivt for kvinners representasjon i enkelte land (Thames og Williams 2013, 84). De forklarer dette med at kvinner gjør sin entré inn i den politiske sfæren på et senere tidspunkt, som igjen kan gjøre dem mindre attraktive for disse embetene grunnet deres alder.

Til tross for noe uenighet om betydningen av denne faktoren, er Thames og Williams' (2013) studie av dommere på tvers av land den som i størst grad kan sammenlignes med den analysen som gjennomføres i dette prosjektet. Ut fra dette foreslås følgende hypotese:

Hypotese 3: Begrenset embetstid vil ha en negativ effekt på antallet kvinner i et lands høyeste domstol.

Begrenset embetstid betyr her konkret, lovbestemt maks lengde på embetsperioden. Det ble vurdert å ha en hypotese på domstoler med livslangt embete uten obligatorisk pensjonsalder, ettersom teorien tilsier at også dette har en negativ effekt på antallet kvinner i de høyeste domstolene. Denne typen domstoler er svært sjeldne i utvalgene i denne avhandlingen, og begrenser seg til to i OECD-utvalget og totalt fem i det utvidede utvalget. Grunnet få enheter ble det ikke utledet en hypotese om denne sammenhengen.

2.1.5. Utnevners ideologi

Slotnick (1984, 235) argumenterte for betydningen av identiteten til den som utnevner kandidater for å forklare utfallet. Hvem som velges av hvem er ikke tilfeldig. Blant annet viste han hvordan over 90 % av de dommerne som ble nominert av Carter-administrasjonen i perioden 1977-1981 var demokrater (Slotnick 1984, 231-232). Dersom forventningen er at venstreorienterte partier og velgere er forbundet med mer positive holdninger til likestilling mellom kjønn (Caul 1999, 85; Kenworthy og Malami 1999, 250, 260; Siaroff 2000, 202, 209; Goelzhauser 2011, 765, 771; Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 108) er det rimelig å anta at det ikke er en teoretisk brist å forvente at også de som utnevner dommere vil nominere flere kvinner dersom de er mer venstreorienterte (Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 107-108).

Empiriske analyser fra USA viser at det er noe mer sannsynlig at en kvinne blir utnevnt under en demokratisk guvernør enn under en republikansk (Bratton og Spill 2002, 515). Sammenhengen virker imidlertid å være begrenset til de lavere domstolene i delstatene. Delstatens ideologi (det styrende partiet), blir det argumentert, påvirker ikke kvinners representasjon i delstatenes høyeste domstoler (Williams 2007, 1201). Fra dette utledes det følgende hypotese:

Hypotese 4: Venstreorienterte utnevner har en positiv effekt på antallet kvinnelige dommere i de høyeste domstolene.

2.2. Sosioøkonomiske forklaringsfaktorer

Sosioøkonomisk status var lenge regnet som den viktigste sosiale faktoren for å forklare politisk deltakelse (Nelson 1979, 1024). Sosioøkonomisk status er sammensatt og kan deles inn i flere ledd, og isolerer man disse kan man se på betydningen av ulike sosioøkonomiske faktorer hver for seg: “The resources of time, money, and skills are [...] powerful predictors of political participation in America” (Brady, Verba og Schozman 1995, 285). Siden individuelle egenskaper ikke lar seg undersøke godt i en studie på tvers av land, så det må her ses på de sosioøkonomiske faktorene i et makro- heller enn et mikroperspektiv.

2.2.1. Kvinners utdanning og relevante kompetanse

Et vanlig fokus for å forklare kvinners deltakelse i det offentlige rom er kjønnsroller og kvinners deltakelse i arbeidsstyrken (Duverger 1955; Randall 1982; Norris 1987; Matland 1998; Huber og Stephens 2001; Escobar-Lemmon og Taylor-Robinson 2005; Williams 2007; Thames og Williams 2013). En økning av kvinner i arbeidsstyrken vil øke kvinners erfaringer og kompetanse, og øke antallet med potensielt tilgjengelige kandidater for de høyeste domstolene (Alozie 1996, 114; Williams 2007, 1199; Thames og Williams 2013, 18). Særlig betydningsfull forventes effekten av kvinners deltakelse i arbeidsstyrken å være i utviklingsland. I de utviklede landene forventes det at man har et tilstrekkelig antall med kompetente kvinner (Matland 1998, 118-120; Escobar-Lemmon og Taylor-Robinson 2005, 840).

For dommere i de høyeste domstolene er særlig kompetanse viktig (Tobias 1993; Goldstein 2007, 377) og hvilken kompetanse som formelt kreves kan påvirke kvinners representasjon i domstolene (Reddick, Nelson og Caufield 2009). For domstoler er det i all hovedsak det juridiske yrket som danner antallet kvalifiserte kandidater (Barnes og Malleson 2011, 246). En økning i andelen kvinnelige jurister og jusstudenter forventes å øke antallet relevante kvinnelige kandidater til embetet som dommer i de høyeste domstolene (Tolchin 1977, 882).

De fleste lands lover om de høyeste domstoler har spesifikke provisjoner om hvilken kompetanse som kreves for å kvalifisere til å være en dommer i de høyeste domstolene. Provisjonene kan være veldig enkle, som i Georgia, hvor dommere til grunnlovsdomstolen må

være en innbygger “with the high legal education, who has attained the age of 35” (Epstein, Knight og Shvetsova 2001a, 17). Provisjonene kan også være mer kompliserte, som i Island. Her må kandidater til høyesterett oppfylle en svært lang og spesifikk liste med krav for å regnes som kompetent (Epstein, Knight og Shvetsova 2001a, 17-18).

Felles for de fleste provisjonene er at de inkluderer formelle krav. Disse formelle kravene handler som regel om alder, at man er innbygger og har juridisk utdanning og kompetanse – gjerne erfaring som professor, dommer eller aktor (Epstein, Knight og Shvetsova 2001a, 17-18), posisjoner man sjeldent får uten relevant utdanning. Når kvinners utdanningsnivå i forhold til menn øker, forventes det at dette også vil gjenspeiles i endringer i kvinners representasjon i de høyeste domstolene. Dette leder til at følgende hypotese for analysene foreslås:

Hypotese 5: Høyere gjennomsnittlig utdanning blant kvinner i forhold til menn forventes å spille en positiv rolle for kvinners representasjon i de høyeste domstolene.

2.2.2. BNP per innbygger

Den siste faktoren som forventes å påvirke kvinners representasjon i de høyeste domstolene i OECD-landene er BNP per innbygger. Et land med høyere BNP per innbygger forventes å ha flere kvinner delaktige i arbeidsstyrken og det offentlige ordskiftet (Thames og Williams 2013, 81), og i tråd med den forrige delen forventes det at dette vil ha medført at kvinner har hatt bedre muligheter til å oppnå de nødvendige egenskapene gjennom arbeid og høyere utdanning. Eastin og Prakash (2013) sin analyse av 146 land i perioden 1980 til 2005 viste en kurvelineær sammenheng mellom de to, hvor vekst i BNP påvirker landenes likestilling i tre perioder – en periode med vekst, før denne veksten bremser i den andre perioden, før den igjen vokser i den tredje perioden.

Også omvendt synes det å være en sammenheng: økning av kvinners politiske og sosiale tilstedeværelse ser ut til å kunne ha en positiv innvirkning på BNP (Lagon og Hughes 2016, 45), og tall fra PWC estimerer at BNP blant OECD-landene kan øke med så mye som 1 000mrd US dollars om de hadde klart å øke sysselsettingen blant kvinner til det samme nivået som i Sverige (PwC, 2019). Likevel er ikke alle analyser like positive til denne sammenhengen. Til

tross for at utnyttelse av kvinners arbeidskraft øker, har ikke dette nødvendigvis gjenspeilet seg i akselerasjon av økonomisk vekst (Bandiera og Natraj 2013, 17).

Hva som er retningen mellom disse to faktorene er vanskelig å si – er det likestilling som påvirker vekst, eller omvendt? Uansett retning synes det å være en sammenheng mellom de to faktorene, og det foreslås følgende hypotese om forholdet mellom BNP og kvinners representasjon i de høyeste domstolene:

Hypotese 6: Høyere BNP vil ha en positiv effekt på antallet kvinner i de høyeste domstolene.

2.3. Smitteeffekter som forklaringsfaktor

Smitteeffekter, tross det noe skumle begrepet, handler om sammenhengen mellom institusjoner – i denne oppgaven mellom nasjonalforsamlinger og de høyeste domstolene. Ofte referert til som spillover-effekter eller bare spillover, er smitteeffekter i og for seg ganske enkelt å forstå: Når en gruppes representasjon vokser i én institusjon og får økt innflytelse i denne, vil dette “smitte” over i andre, og man vil se en vekst også i disse (Thames og Williams 2013, 17). Teorier om betydningen av smitteeffekter for å forklare utviklingen av antallet kvinner i prestisjeposisjoner har de senere årene fått stadig større gehør i academia (Escobar-Lemmon og Taylor-Robinson 2005, 839; Thames og Williams 2013; Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 107-108), men teorier om at antallet spiller en rolle for innflytelsen og veksten til en underrepresentert grupper er ikke nye (Kanter 1977; Dahlerup 1988).

Den teoretiske sammenhengen som forklarer smitteeffekter mellom institusjoner er komplekse, og det finnes enda ikke noen enhetlig teori som kan forklare forskjellene mellom institusjoner, tid og regioner (Thames og Williams 2013, 17). Likevel er det mulig å kategorisere dem inn i noen hovedforklaringer. I dette avsnittet skilles de teoretiske forklaringene for smitteeffekter inn i tre: Direkte, indirekte og latente forklaringer (Thames og Williams 2013, 20-21; Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 116).

Den første forklaringen, de som her kalles den direkte, er når kvinner i én institusjon kan bruke sin økte makt og innflytelse direkte på å påvirke andre, for eksempel ved å direkte utnevne eller stemme på dem (Thames og Williams 2013, 20). “Judges are chosen by groups that have

become increasingly diverse over time” (Thames og Williams 2013, 77), det er derfor ikke usannsynlig at dette økte mangfoldet i institusjoner også vil vise seg i de høyeste domstolene.

Kvinner i disse posisjonene kan bruke sin innflytelse, og fungere som en lobby for kvinners representasjon (Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 116), og ifølge Drude Dahlerups studie (1988, 296), brukes denne innflytelsen på å styrke kvinners representasjon. I hennes intervjuer med kvinnelige politikere i Skandinavia, svarte nesten alle deltakerne “ja” på spørsmålet om de bevisst arbeidet for å rekruttere kvinner [til politikken] (Dahlerup 1988, 296). En større gruppe kvinner, betyr mer innflytelse, og jo større denne gruppen blir, dess mer tyngde har de (Kanter 1977, 976).

En mye brukt teori i litteraturen om kvinnelig representasjon er kritisk masse (blant flere, Dahlerup 1988; Studlar og McAllister 2002; Escobar-Lemmon og Taylor-Robinson 2005). Kritisk masse er lånt fra kjernefysikken, og er en grenseverdi hvor mengden spaltbart materiale har nådd et kritisk nivå og en kjernefysisk reaksjon ikke kan stanses. I statsvitenskapen og sosiologien brukes begrepet om en teoretisk kritisk andel av en underrepresentert gruppe, her kvinner. Når denne kritiske andelen nås, manifesteres kvinners posisjon i maktapparatet, og det skjer en kjedereaksjon i samfunnet som medfører en ikke-reversibel endring i kvinners roller i det offentlige rom (Studlar og McAllister 2002, 234).

Denne ikke-reversible endringen i kvinners representasjon forventes å spre seg til andre institusjoner, og teorien kan minne litt om neofunksjonalismens spillover-forklaringer for politisk integrering: Det er vanskelig å begrense endringen i kvinners representasjon til bare én institusjon når institusjoner ofte er nært tilknyttet hverandre (Eilstrup-Sangiovanni 2006, 90). Ikke bare direkte, gjennom utnevnelser, lobbyvirksomhet og valg, men også gjennom økning av relevant kompetanse.

Når denne ikke-reversible endringen sprer seg, er man inne på den andre gruppen forklaringer for smitte-effekter, de indirekte. De indirekte forklaringene handler om nettopp dette. For å bli relevant for mer prestisjefylte posisjoner, er det vesentlig å inneha den nødvendige kompetansen for dette embetet (Thames og Williams 2013, 21). I de høyeste domstolene, og særlig i grunnlovsdomstoler, er det ikke uvanlig at dommere som utnevnes har tidligere erfaring innen politikk og politisk ledelse. En økning av kvinners representasjon i nasjonalforsamlingen

kan i disse situasjonene løfte frem enda flere potensielle kvinnelige kandidater til posisjonen (Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 116).

Relevansen denne erfaringen for utnevnelse til de høyeste domstolene er noe mer diffus, og er i stor grad avhengig av de formelle kravene som stilles til dommere. En stor andel domstoler stiller formelle krav til juridisk utdanning og bakgrunn, men i systemer som det amerikanske, hvor de nominerte “need not have even read in the law” (Epstein, Knight og Shetsova 2001, 17), vil denne erfaringen kunne være veldig relevant.

Den siste forklaringen for smitteeffekter er her blitt kalt latente, og forklarer smitteeffekter med opinionens forståelse av legitime institusjoner (Thames og Williams 2013, 21). En mer representativ domstol, i den forstand at domstolene best mulig reflekterer befolkningen som sådan, virker å bli oppfattet som mer legitime (Clayton, O’Brien og Piscopo 2019). Det kan derfor være strategisk gunstig for de som utnevner å ta hensyn til dette i utnevnesprosessen (Thames og Williams 2013, 21), for på denne måten å kunne ta æren for å øke mangfoldet i institusjonene (Valdini og Shortell 2016, 867). Ut fra teorien om smitteeffekter presentert over, foreslås følgende hypotese:

Hypotese 7: Høyere andel kvinner i et lands nasjonalforsamling vil smitte over på landet høyeste domstoler, og føre til en økning i antallet kvinnelige dommere.

Uten en betydelig andel kvinner i landets nasjonalforsamling, spiller ikke utnevningssystemer noen særlig rolle (Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 108). Dette forholdet kan forklares på grunnlag av den overnevnte kritisk masse-teorien (Dahlerup 1989). Kvinner må nå en kritisk masse i en gitt institusjon før deres innflytelse manifesterer seg i andre institusjoner. Eller det kan forklares av at kvinners representasjon i domstoler påvirkes av hvorvidt de utnevnes av mangfoldige institusjoner (Thames og Williams 2013, 77), uansett forklaring foreslås følgende hypotese:

Hypotese 8: Land med høy andel kvinnelige parlamentsmedlemmer vil ha flere kvinnelige dommere i de høyeste domstolene dersom dommere utnevnes av landets parlament.

Figur 1 på neste side er laget med utgangspunkt i figur 6.1. i Hoekstra, Kittilson og Bond (2014, 108) og viser hvordan veksten i andelen kvinner i et lands høyeste domstoler kan skje. Som man ser har man to variabler som forventes å påvirke kvinners representasjon i et lands nasjonalforsamling, som videre forventes å påvirke kvinners representasjon i de høyeste domstolene. Under presenteres disse to, og ytterligere én faktor – valgsystem. Disse tre faktorene blir i litteraturen om kvinners representasjon i nasjonalforsamlinger regnet som særlig betydningsfulle. Disse faktorene forventes å påvirke andelen kvinner i nasjonalforsamlinger, men ikke i domstolene direkte, så det utledes ingen hypotese om sammenhengen mellom disse og antallet kvinner i de høyeste domstolene.

FIGUR 1: MODELING INCREASES IN WOMEN’S PRESENCE ON HIGH COURTS (HOEKSTRA, KITTIILSON OG BOND 2014, 108)

2.3.1. Valgsystem

Om ikke den første, var den franske juristen og statsviteren Maurice Duverger (1955, 78-80) tidlig ute med å identifisere flermannskretser, kretser hvor det utnevnes mer enn én representant, som en faktor som positivt påvirket kvinners politiske representasjon. I Duvergers (1955) studie av Tyskland, tydet på at i de Länder med flermannskretser og “land lists” var antallet nominerte kvinner over dobbelt så høyt (11,8 %) som i de Länder som benyttet seg av enmannskretser (4,6 %).

Til tross for at sammenhengen med flermannskretser og høyere kvinnelig representasjon nærmest er som et aksiom å regne innen likestillingsfeltet, er det langt fra enighet om hvor stor betydning valgsystemer har på kvinners representasjon. Selv om flere studier av feltet som tyder på en betydningsfull sammenheng mellom valgsystem og andelen kvinner i et lands

nasjonalforsamling (Duverger 1955; Matland 1993; Matland og Studlar 1996, Siaroff 2000; Matland 2006; Paxton, Hughes og Painter 2010; Thames og Williams 2013, med flere), argumenterte Roberts, Seawright og Cyr (2012, 1574) for at denne sammenhengen i hvert fall ikke var en “magic bullet”. Deres analyser av valgsystemer og variasjon i disse viser at utviklingen av kvinners representasjon som følge av endring i valgsystem har hatt liten betydning, med tilfeller som hadde motsatt effekt av den forventede (Roberts, Seawright og Cyr 2012, 1565; 1574).

Heller ikke Welch og Studlar (1990, 405) finner annet enn begrenset støtte for fordelene med flermannskretser. I deres subnasjonale studier av Storbritannia og USA tyder analysene på at det er noe vanskeligere for kvinner å bli representert i enmannskretser enn i flermannskretser, men bare under visse omstendigheter. Den optimale politiske strukturen, argumenterer de videre, er når flerpartisystemer kombineres med partilister og proporsjonal representasjon (Welch og Studlar 1990, 408; Caul 1999, 84).

Den største forskjellen mellom systemene er hvor mange kandidater som velges fra ett valgdistrikt. I systemer som benytter seg av proporsjonale valg i flermannskretser (herfra også kalt PR-systemer) velges flere representanter fra én og samme valgkrets, mens man i systemer med flertallsvalg i enmannskretser (herfra bare kalt flertallsvalg) kun velger én person per valgkrets. Med flere kandidater som stiller til valg, forventes det at terskelen for å nominere kvinner vil være lavere i PR-systemer (Norris 2004, 188), og man forventer at distrikter som benytter seg av PR-systemer vil ha flere kvinnelige representanter enn distrikter som benytter seg av flertallsvalgssystemer (Duverger 1955; Matland 1993; Matland og Studlar 1996, Siaroff 2000; Matland 2006; Thames og Williams 2013).

Grunnen til at man ser ulikhet mellom systemene er selvsagt kompleks, men én av grunnene er partienes portvoktere. Portvokternes er de i et parti med ansvar for å nominere kandidater, samt å få disse kandidatene valgt, til embeter. I et flertallsvalgssystem vil da prioriteringen først og fremst være å finne en kandidat som kan nå ut til flest mulig. Dette medfører at en kvinne må konkurrere mot alle menn, og må i så tilfelle utkonkurrere den mest erfarne mannlige kandidaten for må bli nominert (Matland 2005, 101). I flertallssystemer er det med andre ord først og fremst kandidatens resymé som spiller en rolle (Thames og Williams 2013, 35),

ettersom den ene kandidaten man nominerer skal appellere til et så bredt spekter av velgere som mulig.

Selv om man finner flere tegn på institusjonell sexisme blant annet det i britiske underhuset (Lovenduski 2005, 47), er det ikke nødvendigvis (kun) denne institusjonelle sexismen som forklarer kvinners åpenbare underrepresentasjon i politiske institusjoner. For partienes portvoktere kan det være risikabelt å nominere nye, kanskje mer ukjente, kandidater ettersom dette går på bekostning av mer erfarne og kjente politikere. Portvokternes oppgave er som nevnt først og fremst å få kandidatene valgt, og det kan dermed ofte være rasjonelt å gjenvelge tidligere nominerte kandidater i et stemmemaksimerings-perspektiv (Norris 2004, 182-183).

I et system med proporsjonale valg og partilister er det ikke lenger enkeltpersoner som skal nå ut til en størst mulig velgermasse, men partilistene. Dette endrer portvokternes motivasjon til å nominere kvinner – nå kan det snarere være rasjonelt å nominere kandidater av ulike kjønn, ulike etnisiteter og ulike alder for bedre treffe et bredest mulig spekter av velgere (Caul 1999, 84; Norris 2004, 188; Matland 2005, 101). Det kan som følge av dette være i partiets interesse å nominere kvinner, noe som i dette systemet kan gjøres uten å gå særlig på bekostning av andre kandidater (Matland og Studlar 1993, 720). Likevel betyr ikke nødvendigvis antallet nominerte kvinner på en liste flere kvinner i et lands parlament. Selv om en kvinne er andrekandidat på en liste, hjelper ikke dette nevneverdig dersom (1) antallet kandidater som velges fra gitt distrikt er få (Matland 1993, 738-739; Matland 2005, 101; 105; Thames og Williams 2013, 35), eller (2) partiets oppslutning er såpass liten at det har én eller ingen kandidater fra det aktuelle distriktet (Matland 1993, 745; Matland og Studlar 1993, 725; Matland 2005, 101; 105).

I små distrikter er det åpenbart færre representanter som velges, og jo færre representanter, dess færre kvinner forventes det å være på listen. Det som driver kvinners økte representasjon i valgsystemer med PR er hva Matland (2005, 103) kaller for “ticket-balancing process”. “Ticket-balancing” er en prosess som innebærer at partier lister flere kandidater til valg, og følgelig også flere kvinner (Matland og Studlar 1996, 713; Thames og Williams 2013, 34). Distriktstørrelsen i seg selv er ikke alene avgjørende for kvinners representasjon. Nært tilknyttet til distriktstørrelse, er hva Matland (1993, 742) definerer som “the number of seats a party has in a district”, altså partiets oppslutning i en valgkrets.

For at distriktstørrelse skal ha noe særlig å si, er størrelsen på de politiske partiene som stiller i distriktet av betydning. En høy sperregrense kan derfor være positivt korrelert med antallet kvinner som blir valgt, da småpartier typisk får én representant fra et distrikt, og denne representanten som regel er mann (Matland 2005, 103). Dette må ikke misforstås som at det nødvendigvis kun bør være to store partier, ettersom antallet partier også spiller en viktig rolle for hvor mange kvinner som nomineres (Thames og Williams 2013), noe som vil bli adressert mer utfyllende senere i delen om smitteeffekter mellom partier.

Partistørrelse fungerer som et slags estimat for hvor mange kandidater partiet forventer å vinne ved neste valg (Matland og Studlar 1996, 725), og Matland (1993, 743) argumenterer for at mens variablene parti- og distriktstørrelse er svært sterkt relatert til hverandre, er partistørrelsen av større betydning for antallet kvinner som velges fra et distrikt. Jo større det største partiet i et distrikt er, dess høyere er sannsynligheten for at kvinner blir nominert og valgt i dette distriktet (Schmidt and Saunders 2004, 717).

Dersom et parti over en lengre periode har oppnådd rundt 30 % oppslutning ved valgene i ett distrikt, er det naturlig å anta at partiet vil få høy oppslutning også ved neste valg (Matland og Studlar 1996, 725). Partiet kan dermed nominere kvinner i svært gunstige posisjoner uten å risikere sine mer erfarne kandidater nevneverdig. Dette er særlig gjeldende i store distrikter, hvor en større partioppslutning betyr enda flere representanter. I sin case-studie av Norge fant Matland (1993, 745) antydninger til at effekten av partistørrelse, til tross for å være en svært betydelig variabel, hadde avtakende utbytte, og mistet sin statistiske signifikans så snart kvinner begynte å manifestere seg som en reell politisk utøver.

Den siste faktoren som blir nevnt tilknyttet valgsystem, er smitteeffekter mellom politiske partier (Matland og Studlar 1996). Med smitteeffekter mellom partier observerer man hvordan de politiske partiene “kopierer” hverandre (Studlar og McAllister 2002, 239), et fenomen Studlar og McAllister (2002) argumenterer for at er særlig betydningsfulle i distrikter med proporsjonale valgordninger. Mindre partier, som gjerne har sitt utspring fra et større parti, kan i PR-systemer ha en reell innflytelse. Innfører for eksempel et (ofte venstreorientert, se Caul (1999, 95)) parti kjønnskvolteringer eller andre aktive tiltak for å fremme kvinners representasjon (som det kommes tilbake til under), kan det forventes at deres oppslutning særlig øker blant kvinner (Matland og Studlar 1996, 712). De større partiene tvinges dermed til å følge

etter de mindre, for å både konkurrere om nye velgere samt å beholde de gamle velgerne, noe som synes å være tilfellet for Arbeiderpartiet ved valgene i 1977 og 1981 (Matland og Studlar 1996, 728; Studlar og McAllister 2002, 239).

I flertallssystemer er ikke dette nødvendigvis tilfellet. Duvergers lov sier at flertallssystemer med simpelt flertall favoriserer et to-partisystem, mens flertallsvalg i to omganger og PR som regel ville ha et flerparti-system (Riker 1982, 754). Selv om man kan ha flere partier også i flertallssystemer, er smitteeffektene mindre betydningsfulle. I et to-partisystem vil betydningen av mindre partier, av åpenbare grunner, være svært lite betydningsfull, og i de flertallssystemene med flere vil det fortsatt være rasjonelt for partiets portvoktere å velge den kandidaten med mest erfaring (Norris 2004, 182-183; Matland 2005, 101).

2.3.2. Kjønnkvotering

Aktive tiltak for å fremme kvinner i et lands lovgivende forsamling virker å fungere for å få kvinner representert, men i hvorvidt slike tiltak bidrar til å få kvinner forbi såkalt “token”-status er diskutabelt (Bretton og Spill 2002, 515). Ved parlamentsvalget i Storbritannia i 1997 benyttet partiene Labour og Liberal Democrats seg av en form for kjønnkvotering for å fremme kvinners representasjon, en såkalt “all-women shortlists” (Norris 2004, 189; Nugent og Krook 2016, 115). Selv om denne formen for kvotering ble ansett som ulovlig av noen (Nugent og Krook 2016, 116), behøvde ingen av kvinnene å stille til gjenvalg. Resultatet var en rekordhøy andel kvinnelige parlamentsmedlemmer i Westminster. Til tross for et lite fall etter 2001-valget, var antallet kvinner i 2001 fortsatt nær dobbelt så høyt som før 1997, selv om de aktive tiltakene fra 1997 ikke lenger var i kraft ved valget i 2001 (Norris 2004, 189).

Kjønnkvotering er et kontroversielt virkemiddel, og selv om den britiske “Sex Discrimination Act” ble endret i 2002 til å tillate positiv diskriminering for parlamentskandidater, forblir disse tiltakene svært kontroversielle i Storbritannia (Nugent og Krook 2016, 116). Kjønnkvotering som virkemiddel er et kontroversielt tiltak også utenfor Storbritannia, men er blitt et svært populært, verktøy for å korrigere for skjevhet mellom kjønn (og andre underrepresenterte grupper) i lands nasjonalforsamling (Dahlerup 2005, 142; Norris 2004, 191; Lovenduski 2005, 10, 92-93).

Hvor effektiv kjønnskvoltering er avhenger hovedsakelig av hvilken type kjønnskvoltering som innføres og hvorvidt det er reelle sanksjoner for brudd på disse (Lovenduski 2005, 98; Tremblay 2008, 244). Det finnes flere former for kvoteringsystemer, de tre vanligste typene: Reserverte seter (reserved seats, RS), lovpålagte kandidatkvoter (legal candidate quotas, LK) og frivillige kjønnskvolter (Dahlerup 2005, 141). Disse typene varierer både i mekanismer, hvor rigide de er, hvorvidt kvoteringene er frivillige, og dersom de er lovpålagte – hvorvidt det er sanksjoner for brudd.

Reserverte seter (RS), er – som navnet antyder – at et minimum (eller fast, se Saudi Arabia²) antall seter i den lovgivende forsamlingen er reservert for kvinner – eller andre minoriteter³. Bruken av reserverte seter har blitt et stadig mer populært virkemiddel for å korrigere for historiske skjevheter mellom kjønnes representasjon. Særlig populært har dette verktøyet vært i flertallssystemer i Afrika og Sørøst-Asia, og da spesielt i land med islamsk kulturarv (Norris 2004, 191). Selv om RS er en form for kvotering, betyr det ikke nødvendigvis at representantene er demokratisk valgt. Med RS er det mulig at de reserverte setene blir tildelt kandidater direkte, og ikke gjennom noen demokratisk prosess (Dahlerup 2005, 142). Selv om dette er tilfellet, burde det ikke ha noen innvirkning på dette prosjektet, da det ikke er demokratisk valgte representanter per se det ses på, men snarere hvorvidt flere kvinner i parlamentet (uavhengig av hvordan de ble valgt) påvirker antallet kvinner i gitt lands høyeste domstoler.

Den neste formen for kvotering er lovpålagte kjønnskvolter (LK). Denne typen kjønnskvoltering skiller seg vesentlig fra RS, ettersom det her ikke er noen faste seter for kvinner, men hvor partiene er lovpålagt å følge visse føringer for hvordan kvinner skal være representert på partilister (Dahlerup 2005, 142). Ulike former for LK skiller seg fra hverandre med hensyn til

² Saudi Arabia reserverer 20 % (30 av 151) seter til kvinner i Majlis Ash-Shura, et underhus uten direkte valg. På sub-nasjonalt nivå har kvinner nå muligheten til å konkurrere om stemmer i valg. Se: <https://www.idea.int/data-tools/data/gender-quotas/country-view/256/35>

³ For et interessant eksempel, se kvoteringsystemet i Uganda, hvorav 112 av 238 seter er reservert for kvinner, ti seter for det Ugandiske Folkets Motstandsstyrke hvorav to må være kvinner, fem til unge representanter hvorav én må være kvinne, fem til mennesker som er uføre hvorav én må være kvinne og fem til arbeidere hvorav én må være kvinne. Se: <https://www.idea.int/data-tools/data/gender-quotas/country-view/293/35>

hvor mange kvinner som minimum må være på listene, og krav til struktur i partilistene (for eksempel annen hver mann og kvinne).

Selv om lovpålagte kjønnskvoteer på generell basis synes å være et effektivt virkemiddel, er det sjeldent at antallet valgte kvinnelige representanter gjenspeiler den minimumsprosenten kvinner som ifølge kvoteringsloven må være nominert (Paxton, Hughes og Painter II 2010, 45). Som nevnt spiller det en rolle hvorvidt loven sier noe om plasseringen av kvinner på listene, eller om dette er opp til det enkelte partiet. Dersom loven ikke sier noe om dette, tillater det partier å komme seg rundt “problemet” med kvinnelige representanter ved å plassere den nødvendige prosenten nederst på listene, noe som tillater dem å gjenvelge sine mannlige kandidater. Selv en lov som krever 50-50-fordeling av menn og kvinner kan føre til kun mannlige kandidater under spesielle omstendigheter, for eksempel om partiet kun får ett mandat (Dahlerup og Freidenvall 2005, 39), og noe litteratur vektlegger at plasseringsmandat er av like stor betydning for kvinners representasjon som kvotering i seg selv (Jones 2004, 1220; Dahlerup og Freidenvall 2005, 39).

Et annet moment som kan forklare hvorfor kvinners representasjon sjeldent gjenspeiler prosentandelen kvinner som ifølge loven må nomineres, er hvilke konsekvenser det har å bryte disse lovene (Paxton, Hughes og Painter II 2010, 33, 45). The International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA) har utviklet *Gender Quotas Database* (IDEA 2019), som lister opp hvilke sanksjoner som er relatert til å bryte loven i ulike land. Sanksjonene varierer fra å bli ekskludert fra deltakelse i valget (Belgia, Hellas, Moldova, Algerie) økonomiske sanksjoner (Frankrike, Irland, Burkina Faso), ingen sanksjoner i det hele tatt (Angola, D. R. Kongo), til det motsatte: incentiver (Kapp Verde)⁴. Hvis det ikke eksisterer sanksjoner for brudd på kvoteringsregler, eller om sanksjonene ikke er av betydelig nok karakter, er det mye som tyder på at kvoteringen har en mye svakere betydning på kvinners representasjon (Dahlerup og Freidenvall 2005, 41; Paxton, Hughes og Painter II 2010, 45).

Den siste formen for kvotering er frivillige kjønnskvoteer. Frivillige kjønnskvoteer er særlig effektivt da det kan ha smitteeffekter. Når ett parti innfører denne formen for kvotering, ser det

⁴ For en fullstendig liste, se The International Quota Database på <https://www.idea.int/data-tools/data/gender-quotas>

ut til at andre partier følger etter for ikke å fremstå som å ha en negativ bias mot kvinner (Studlar og McAllister 2002, 239; Valdini og Shortell 2016, 867). Selv om det ikke finnes noen juridiske sanksjoner, kommer eventuelle sanksjoner her indirekte fra velgermassen som kan vise misnøye mot det som kan oppfattes som manglende vilje til å oppnå likestilling hos partiet. Dette kan tvinge de konkurrerende partiene til å innføre kjønnskvote eller andre aktive tiltak for å fremme kvinner i eget parti (Matland og Studlar 1996, 728), som igjen kan føre til en enda mer betydelig vekst i kvinners representasjon.

Teorien om betydningen kjønnskvoltering har på betydningen av kvinner i nasjonalforsamlinger, gjør det naturlig å forvente en betydning på kvinners representasjon i nasjonalforsamlinger og dermed indirekte også på kvinners representasjon i de høyeste domstolene.

2.3.3. Venstreorienterte partier

Valgsystem og kvotering tatt i betraktning, så er det til syvende og sist partiene selv som fungerer som de viktigste tilretteleggerne for å øke kvinners representasjon (Caul 1999, 80). Den fremveksten man ser hos kvinner i lands lovgivende forsamlinger har i stor grad skjedd med venstreorienterte partier i spissen (Matland 1993, 749; Caul 1999, 82; Beckwith 2007, 31; Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 107). Funn fra Latin-Amerika peker mot at sannsynligheten for at en kvinne er representert i en prestisjetung posisjon er svært mye høyere under en venstreorientert, enn under en sentrums- eller høyreorientert president (Escobar-Lemmon og Taylor-Robinson 2005, 839-840).

Én forklaring på dette kan være at venstreorienterte partier virker mer tilbøyelige til å innføre kjønnskvoltering for å oppnå høyere andel kvinner enn de mer høyreorienterte partiene er (Kittilson 2006, 65). Det argumenteres også for at venstreorienterte partier faktisk vektlegger verdien av likestilling tyngre enn andre partier (Caul 1999, 85; Kenworthy and Malami 1999, 250, 260; Siaroft 2000, 202, 209; Hoekstra, Kittilson and Bond 2014, 108). Caul (1999, 87) sin modell viser en positiv sammenheng mellom velgere som anser seg selv som venstreorienterte og antallet kvinner som blir representert fra partiene de stemmer på (Caul 1999, 87).

Virkingen venstreorienterte partier har på antallet kvinner som representeres i partier og nasjonalforsamlinger fungerer selvsagt ikke i et vakuum, og avhenger i stor grad av hvilket valgsystem de opererer innenfor (Siaroff 2000, 202; Kittilson 2006, 49). I et partisystem hvor et venstreorientert parti får stille til valg uten noen form for reell konkurranse på venstresiden, virker den positive sammenhengen mellom venstre-partier og høyere andel kvinnelige representanter å svekkes (Siaroff 2000, 202). Miki Caul (1999, 82) skilte mellom det hun kalte for “nye”- og “gamle venstre”. “Nye venstre” er venstreorienterte partier som oppsto etter de mer tradisjonelle “gamle” Arbeider- og sosialistpartiene. Partiene har gjerne mer post-industrielle verdier (Inglehart og Welzel 2005), og har et sterkere fokus på saker som klima, og minoriteters rettigheter (Caul 1999, 82). Relatert til smitteeffekter mellom politiske partier, virker det som om de gamle venstrepartiene på 80-tallet responderte på tiltakene det nye venstre gjorde for å fremme kvinner (Caul 1999, 88). Dette antas å være tilfellet mellom Sosialistisk Venstreparti og Arbeiderpartiet mellom 1977 og 1981 (Matland og Studlar 1996, 728). Det relativt radikale arbeidet Sosialistisk Venstreparti gjorde for å fremme kvinner førte til en økning av kvinnelige representanter også hos Arbeiderpartiet.

2.4. Oppsummering av teori

Kapittel 2 har presentert flere av de viktigste teoretiske forklaringsfaktorene for kvinners vekst i de høyeste domstolene. Av de institusjonelle faktorene, forventes det at både større domstoler og venstreorienterte utnevnerne vil ha en positiv effekt på antallet kvinner, mens begrenset embetstid og utnevnerne som ikke kan stilles ansvarlig ved valg vil være negativt for antallet kvinner representert i domstolene. Av de sosioøkonomiske faktorene er det forventet positiv betydning av både økt per capita BNP og kvinners utdanning. Smitteeffekter forventes å påvirke domstoler gjennom en økning i antallet kvinner i nasjonalforsamlinger. Det forventes særlig at høyere andel kvinner i landenes nasjonalforsamling dersom dommere utnevnes av gitt nasjonalforsamling.

Kapittel 3 presenterer utvalgene som analyseres, hvordan dataen er samlet inn og hvordan variablene er operasjonalisert for å best belyse problemstillingen: *Hvilke faktorer påvirker vekst i antallet kvinner i de høyeste domstolene?*

Kapittel 3: Datagrunnlag

“[T]here is often not much one can do to rectify problems of design once the data is in ... The old adage, “garbage in, garbage out,” is still true, despite many advances in the field of statistics” John Gerring (2012, 79).

3.1. Valg av enheter

Denne oppgavens datagrunnlag er basert delvis på strategisk utvalg og delvis på tilgjengelighet av data, eller pragmatisk utvalg. Oppgaven opererer med to utvalg: Det ene utvalget består av 20 av 36 av medlemslandene i OECD, observert hvert femte år i perioden 1978-2018, og et utvidet utvalg med 62 land observert hvert femte år i perioden 1997-2017.

OECD-landene er strategisk valgt med bakgrunn i at de fleste studier av domstoler er gjort i vestlige, industrialiserte land, og teoriene forventes følgelig å være mer relevante for disse (Grønmo 2011, 88). De har også en tilstrekkelig variasjon i variablene av interesse for analysen, uten at denne variasjonen er så stor at den vil påvirke estimatene i et såpass lite utvalg (Williams og Thames 2008, 458). Bakgrunnen for at bare 20 av totalt 36 av OECD-landene er inkludert i dette utvalget kan forklares med (1) manglende informasjon⁵, (2) årstall for opprettelse av domstol⁶, og (3) tidspunkt for uavhengighet⁷.

Det utvidede utvalget har inkludert alle OECD-landene med tilgjengelig informasjon (totalt 31 av 36) i den relevante tidsperioden, i tillegg til alle andre land hvor den nødvendige informasjonen kunne oppdrives. Optimalt ville oppgaven hatt data for alle verdens land, men denne dataen er dessverre svært krevende å oppdrive. Et utvidet utvalg blir i denne avhandlingen analysert for å vurdere hvorvidt teoriene fra OECD er generaliserbare til også å gjelde utenfor de mye studerte OECD-landene hvor teoriene i stor grad har sitt opphav. (Grønmo 2011, 85-86). Landene i hvert utvalg er oppsummert i tabell 2 på neste side.

⁵ Chile, Finland, Hellas, Luxembourg, Mexico, Nederland, Polen og Sveits

⁶ Ungarn, New Zealand

⁷ Tsjekkia, Estland, Latvia, Litauen, Slovenia og Slovakia

TABELL 2: LAND INKLUDERT I UTVALGENE

OECD-utvalg	Australia, Østerrike, Belgia, Canada, Danmark, Frankrike, Tyskland, Island, Irland, Israel, Italia, Japan, Norge, Portugal, Sør-Korea, Spania, Sverige, Tyrkia, Storbritannia og USA
Utvidet utvalg:	Argentina, Armenia, Australia, Østerrike, Barbados, Hviterussland, Belgia, Bosnia og Hercegovina, Brasil, Bulgaria, Canada, Chile, Colombia, Kroatia, Kypros, Tsjekkia, Danmark, Djibouti, Den Dominikanske Republik, El Salvador, Estland, Finland, Frankrike, Georgia, Tyskland, Guatemala, Honduras, Ungarn, Island, India, Irland, Israel, Italia, Elfenbenskysten, Japan, Latvia, Liberia, Litauen, Luxembourg, Makedonia, Mexico, Nepal, Norge, Paraguay, Filippinene, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Sør-Afrika, Sør-Korea, Spania, Sri Lanka, Sverige, Tyrkia, Ukraina, Storbritannia, USA, Uruguay og Vietnam

3.2. Innsamling av data

Dataen i denne oppgaven bygger på en kombinasjon av store mengder kilder, artikler, bøker og databaser med informasjon om de relevante teoriene og operasjonaliseringene. Mye data er innsamlet og kategorisert selv, og denne dataen med referanser er tilgjengelig i tabell 3 under. Denne innsamlingen var omfattende, tidkrevende og vanskelig å gjennomføre, så det er ønskelig for oppgavens åpenhet og troverdighet at denne skal være tilgjengelig for innsyn og granskning av leser, slik at leser selv kan vurdere dens troverdighet.

3.2.1. Kvinner i de høyeste domstolene

Det finnes få tilgjengelige datasett på antallet kvinner i lands høyeste domstoler. Det beste som ble oppdrevet var data fra OECD fra året 2014, og tidsseriedata finnes ikke. *Varieties of Democracy* (Coppedge et al. 2019) oppgir dette som tilgjengelig i deres disaggregerte datasett (tilgjengelig ved forespørsel), som ble tilsendt meg fra Professor Jeffrey Staton fra Emory University. I personlig mailkorrespondanse i perioden 4.9.18 til 8.11.18 ba Professor Jeffrey Staton meg være forsiktig når jeg arbeidet med disse dataene, da de som har kodet dataen i flere

tilfeller oppgir ulike antall dommere. Andre forskere på feltet ønsket ikke å dele sine data, grunnet nettopp dette – usikkerhet rundt datamaterialet

Følgelig har oppgaven kun benyttet de landene med liten eller ingen sprik mellom kodere fra det disaggregerte datasettet og sammenlignet dette med data fra nettleksikon hvis tilgjengelig⁸. I tilfeller hvor data har vært tilgjengelig, har data blitt innhentet manuelt og sammenlignet med det disaggregerte datasettet⁹. Manuelt innhentet data er hovedsakelig hentet inn fra domstolenes egne nettsider, men også andre kilder er brukt hvor disse er tilgjengelig.¹⁰

Vurderingen av hvordan man skal telle antallet kvinnelige dommere hvert år er høyst vanskelig. Staton presiserer i *Varieties of Democracy*-kodeboken (2019) at man skal regne de dommere som har sittet majoriteten av et år, og dette er muligens den mest presise måten å måle dette på. Grunnet manglende informasjon om perioden til flere dommere, teller antallet dommere i denne oppgaven på historisk dato (31. desember), som de også gjør i det disaggregerte datasettet. En dommer som sitter 1998-1999 telles altså kun som 1998, selv om hun kan ha sittet lengre i året 1999. Dette gjør at alle dommere måles på samme tidspunkt og grunnlag.

Det er samlet inn data på ulike domstoler. Hvilken domstol som er samlet inn data på er i all hovedsak basert på tilgjengelig data. For ordens skyld er også dette presisert i tabell 3, hvor SC er høyesterett (supreme court) og CC er konstitusjonelle domstoler (constitutional court). Det eneste unntaket fra disse to er Barbados, hvor det er inkludert landets High/Administrative court, da Barbados' høyeste juridiske instans er The Caribbean court of justice.

3.2.2. Domstolene

Kategoriseringen av de ulike domstolenes karakteristikk bygger på data innhentet fra domstolenes respektive hjemmesider, grunnlover, og offisielle samt uoffisielle oversettelser av de respektive landenes grunnlover. For de uoffisielle oversettelsene av lands grunnlover, er det

⁸ Norge, Sverige, Tyskland

⁹ Australia, Østerrike, Belgia, Canada, Chile, Kroatia, Tsjekkia, Frankrike, Island, Irland, Israel, Italia, Japan, Latvia, Litauen, Portugal, Slovakia, Slovenia, Sør-Korea, Spania, Tyrkia, Storbritannia, USA, Sør-Africa og Elfenbenskysten

¹⁰ Alle referanser er listet i tabell 3.

i all hovedsak *Comparative Constitutions Project* (Elkins, Ginsburg og Melton) sin database *Constitute Project* (CP) som er brukt – en database hvor man kan søke på karakteristikk i grunnlover (for eksempel “Supreme Court selection”), men også International IDEAs *Constitutionnet* (CN), Georgetown Universitys *Political Database of the Americas* og *International Constitutional Law Project* (ICLP), en database anbefalt av Georgetown University¹¹.

3.2.3. Domstolens størrelse

Domstolens størrelse er hentet inn i hovedsak fra domstolens hjemmesider, men grunnet reformer i de ulike domstolene, er også grunnlover, og offisielle så vel som uoffisielle oversettelser av disse undersøkt. Det er i denne oppgaven ikke tatt hensyn til tomme seter i domstoler, og har kodet størrelse etter det totale antall seter i domstol på et gitt år. Unntakene her er kun dersom det har vært overgangsperioder til mindre domstoler (se for eksempel Island i tabell 3), eller loven ikke har et fast definert antall dommere (se for eksempel Irland i tabell 3).

3.2.4. Domstolens utnevningssystemer – hvem velger?

Dette er trolig den konseptuelt vanskeligste dataen å samle inn. Dette fordi det er vanskelig for en person uten dyptgående kunnskap om en gitt domstol å vite den nøyaktige praksisen i et hvert land. For eksempel er det i Norge formelt kongen som utnevner høyesterettsdommere, mens avgjørelsen om innstilling gjøres av innstillingsrådet for dommere (Ot.prp. nr. 44 2001). Dette er en potensiell feilkilde for datainnsamlingen i denne oppgaven. Det er også vanskelig å vurdere hvem det er som gjør den *faktiske* utnevningen. For dette har analysen basert seg på Gill (2012, 8-9) sin konseptualisering om *de facto* utnevnerne: De som tar det endelige valget – velger blant flere kandidater – regnes her som utnevner. Som nevnt er dette vanskelig å konseptualisere, og en potensiell kilde for feil i data.

¹¹ Foreign and Comparative Law Research Guide:
<https://guides.ll.georgetown.edu/c.php?g=362128&p=2446013>

3.2.5. Embetstid og obligatorisk pensjonsalder

Embetstid er som regel spesifisert i et lands grunnlov, domstolenes hjemmesider eller “court act”, og dataen er følgelig relativt lett tilgjengelig. Embetstid er en faktor som har blitt endret i flere land – hvor embetstid, pensjonsalder og lov om gjenvalg kan variere, så grunnlovsendringer er blitt undersøkt i de tilfellene hvor informasjonen ikke har vært tilgjengelig på domstolenes nettsider.

3.2.6. Egeninnsamlet data

Tabell 3 som strekker seg over de neste sidene er en oversikt over de variabler som er samlet inn manuelt. Landene presenteres i første kolonne, med årstall de er observert over. Den andre kolonnen forteller hvorvidt det er samlet inn data for grunnlovsdomstol (constitutional court, CC) eller høyesterettsdomstol (supreme court, SC). For Barbados er det samlet inn data for the High and Administrative Court (HC/AC), ettersom den øverste juridiske instans er Caribbean Court of Justice. Kolonne tre viser oss størrelsen på domstolen. Den fjerde kolonnen sier noe om antallet kvinner som har vært representert i perioden. Kolonne fem viser *hvem* som er ansvarlige for å utnevne dommere. Dersom dette er blitt endret, spesifiseres årstall. Den sjette kolonnen viser hvorvidt det er begrensninger i dommeres embetstid og hvorvidt det er mulighet for gjenvalg. Parentesen viser obligatorisk pensjonsalder. Den siste kolonnen viser hvor dataen er hentet. For data for antallet kvinner er i tillegg det disaggregerte datasettet til *Varieties of Democracy* (Coppedge et. al 2019) brukt.

TABELL 3: EGENINNSAMLET DATA

Land (periode I analyse)	Dom- stol	Størrelse	Antall kvinner	Utnevning mekanisme	Embetsperiode, gjenv valg, (obligatorisk pensjonsalder)	Referanser
Albania (1997-2017)	CC	9	2	1991:1998: President: 4 Nasjonalforsamling: 5 1998-2016: President 2016-: President: 3 Nasjonalforsamling: 3 Domstol: 3	9 år, ingen gjenv valg	CN 1991; Cours Suprêmes Francophones 1998; Organization for Security and Co-Operation in Europe 2007; CP 2008a; 2016a.
Argentina (1997-2017)	SC	5-9	0-2	President	Livstid (75)	CP 1994a; Political Database of the Americas [PDBA] 1994
Armenia (1997-2017)	CC	9	0-2	1995-2005: President 2005-2015: President 4 Nasjonalforsamling: 5 2015-: Nasjonalforsamling	1995-2005: Livstid (70) 2005-2015: Livstid (65) 2015-: 12 år (70)	World Bank 1995; Armenia [Constitution] 2005; 2015
Australia (1978-2018)	SC	7	0-3	-1979: Governor-General in Council 1979-: Governor-General in Council, etter diskusjoner med State Attorney-General	Livstid (70)	High Court of Australia u.å.a; u.å.b, u.å.c, High Court of Australia Act 1979; CP 1985; Australia (Constitution of) 2012
Østerrike (1978-2018)	CC	14	0-5	President	Livstid (70)	Verfassungseri chthof Österreich, u.å.a.; u.å.b.; u.å.c.; u.å.d.; CP 2009a; 2013a
Barbados (1997-2017)	HC/ CA	13	1-6	Governor-General etter anbefaling av statsminister	Livstid (65)	The Organization of American States 2002; CP 2007a

Tabell 3: forts.

Hvite-russland (1997-2017)	CC	12	4-5	President: 6 Nasjonalforsamling: 6	11 år (ikke spesifisert)	CP 2004a
Belgia (1983-2018)	CC	12	0-3	Konge (regjeringen)	Livstid (ikke spesifisert)	Peeter og Mosselmans 2017; Constitutional Court (of Belgium) u.å.
Bosnia og Hercegovina (1997-2017)	CC	9	0-4	1995: Nasjonalforsamling: 6 Menneskerettighetsdomstolen: 3 2002: President 2009: Nasjonalforsamling 6 Menneskerettighetsdomstolen: 3	5 år, ingen gjenvalg (70)	Office of the High Representative 2002; CP 2009b
Brasil (1997-2017)	CC	11	0-2	President	Livstid (65)	PDBA 1996; CP 2005a; 2014a; 2017a; Supremo Tribunal Federal 2019
Bulgaria (1997-2017)	CC	12	2-5	President: 4 Nasjonalforsamling: 4 Domstol: 4	9 år, ingen gjenvalg	ICLP 1991; CP 2007b; 2015a; National Assembly of the Republic of Bulgaria 2017
Canada (1978-2018)	SC	9	0-4	Governor-General	Livstid (75)	Makarenko 2007; Canada Justice Law Webside u.å; CP 2011
Chile (1997-2017)	CC	7-10	0-2	-2005: Domstol: 3 Sikkerhetsråd: 2 President: 1 Nasjonalforsamling (overhus): 1 2005-: President: 3 Nasjonalforsamling: 4 Domstol: 3	-2005: 8 år, gjenvalgdersom embetstid er under fem år (75). 2005-: 9 år, gjenvalgdersom embetstid er under fem år (75)	Tribunal Constitucional Chile, u.å.a; u.å.b; CP 2012a; 2015b

Tabell 3: forts.

Colombia (1997-2017)	CC	9	0-3	Nasjonalforsamling (overhus)	8 år, ingen gjenvalg	University of Richmond Constitution Finder 1991; CP 2005b; 2013b; 2015c
Costa Rica (1997-2017)	CC	7	1	Nasjonalforsamling	8 år, ikke spesifisert	World Intellectual Property Organization [WIPO] 1996; CP 2011b
Kroatia (1997-2017)	CC	11-13	0-3	Nasjonalforsamling	8 år, ikke gjenvalg.	Constitutional Court of the Republic of Croatia. u.å; CP 2001b; 2010a; 2013c
Kypros (1997-2017)	SC	13	0-5	President og visepresident	Livstid (68)	Cyprus (Constitution of the Republic of) 1960; CP 2013d
Tsjekkia (1997-2017)	CC	13-15	2-5	President	10 år, gjenvalg mulig	Ústavní Soud. u.å.a; u.å.b; u.å.c; CP 2002a; 2013e
Danmark (1978-2018)	SC	16-19	1-5	Justisminister, anbefaling fra innsettelsesråd	Livstid (65)	Danmarks Domstole u.å.; CP 1953
Djibouti (1997-2017)	CC	6	0-1	President: 2 Nasjonalforsamling: 2 Council of Magistrature: 2	8 år, ingen gjenvalg	CN 1992; CP 2010b
Den Domini- kanske Republikk (1997-2017)	SC	16	3-5	National Council of the Magistracy	Subject to review (75)	PDBA 1994b; CP 2010c; 2015d
El Salvador (1997-2017)	SC	15	1-5	Nasjonalforsamling	9 år, gjenvalg mulig	University of New Mexico Digital Repository 1983; CP 2003a; 2014b
Estland (1997-2017)	SC	19	2-5	Nasjonalforsamling	Livstid (ikke spesifisert)	ICLP 1992; CP 2003b; 2011c; 2015e

Tabell 3: forts.

Finland (1997-2017)	SC	19	3-6	President	Livstid (pensjonsalder ihht lov)	Finland (Supreme Court Act), 1918; Korkein Oukeus/Högsta Domstolen. u.å; World Bank 1999; CP 2011d
Frankrike (1978-2018)	CC	9	0-4	President: 3 Nasjonalforsamling (underhus): 3 Nasjonalforsamling (overhus): 3	9 år, ingen gjenvalg	France (Constitution of) 1958; CP 2008b
Georgia (1997-2017)	CC	9	1-4	President: 3 Nasjonalforsamling: 3 Domstol: 3	10 år, ingen gjenvalg	Georgia (Constitution of) 1995; 2006; CP 2013f
Tyskland (1978-2018)	CC	16	1-7	Nasjonalforsamling	12 år	Bundesverfassu ngs-gericht u..å.a; u.å.b; Verfassungen der Welt 1990; CP 2012b; 2014c; Wikipedia 2019c
Guatemala (1997-2017)	CC	10	1-5	Domstol: 1 Nasjonalforsamling: 1 President: 1 Universitet: 1 Dommerkollegium: 1 Underordnede velges av dommere.	5 år, ingen gjenvalg	CP 1993
Honduras (1997-2017)	SC	9-15	0-5	Nasjonalforsamling	-2005: 4 år, gjenvalg mulig 2005-: 7 år, gjenvalg mulig	CN 1991; Gold- Biss 2005; CP 2013g
Ungarn (1997-2017)	CC	11-15	0-3	Nasjonalforsamling	-2011: Ikke spesifisert; ingen har sittet lengre enn 12 år. 2011-: 12 år, ingen gjenvalg	Constitutional Court of Hungary u.å.a.; u.å.b.; WIPO 1949; CP 2011e
Island (1978-2018)	SC	8-12	0-2	President	Livstid (ikke spesifisert)	Althingi u.å.; Hæstiréttur u.å.a.; u.å.b.

Tabell 3: forts.

India (1997-2017)	SC	31	0-2	President	Livstid (65)	India (Constitution of) u.å.; CP 2012c; 2014d; 2015f; 2016c
Irland (1978-2018)	SC	6-10	0-3	President	Livstid (70)	The Supreme Court of Ireland u.å.a.; u.å.b.; u.å.c.; CP 2012d; 2015g
Israel (1978-2018)	SC	9-15	0-5	President	Livstid (70)	The State of Israel, The Judicial Authority u.å.; CP 2013g
Italia (1978-2018)	CC	15	0-3	President: 3 Nasjonalforsamling: 3 Domstol: 3	9 år, ingen gjenvalg	Corte Costituzionale u.å.a.; u.å.b.; u.å.c.; u.å.d.; The Constitutional Court of the Republic of Armenia u.å.; CN 2003; Università di Trento 2008; CP 2012e
Elfenbenskysten (1997-1999, 2003-2017)	CC	7-9	1-3	-2000: President 2000-: President: 3 President av Nasjonalforsamling: 3	-2000: Ikke spesifisert 2000-: 6 år, ingen gjenvalg	Ethonet African Database 1960; CP 2001a; 2016b
Japan (1978-2018)	SC	15	0-3	President	Gjenvalg første valg etter tiltredelse, deretter hvert 10. år	CP 1946; Supreme Court of Japan u.å.a.; u.å.b.
Latvia (1997-2017)	CC	7	2-4	Nasjonalforsamling	10 år, ingen gjenvalg	Constitutional Court of the Republic of Latvia u.å.a.; u.å.b.
Liberia (1997-2017)	SC	5	1-2	President	Livstid (70)	CP 1986

Tabell 3: forts.

Litauen (1997-2017)	CC	9	0-4	Nasjonalforsamling	9 år, ingen gjenvalg (unntak: De som ble nominert til tre eller seks år ved etablering av domstolen)	CP 2006; The Constitutional Court of the Republic of Lithuania
Luxembourg (1978-2018)	CC	9	1-2	Hertug	Livtid (ikke spesifisert)	Digithèque MJP 1868; CP 2009c
Makedonia (1997-2017)	CC	9	1-4	Nasjonalforsamling	9 år, ingen gjenvalg	International Labour Organization 1991; CP 2011f
Mexico (1997-2018)	SC	11	1-2	Nasjonalforsamling (overhus)	15 år, ingen gjenvalg	Library of Congress 1917; CP 2007c; 2015h
Nepal (1997-2017)	SC	15-21	0-3	-2006: Konge, anbefaling fra “constitutional council” 2006-2015: Chief council, anbefaling fra constitutional council 2015-: President	-2006: 7 år, ikke spesifisert 2006-: 6 år, ikke spesifisert	Digital Himalaya 1990; CP 2010d; 2012f; 2015i; 2016d
Norge (1978-2018)	SC	19-20	2-8	-1990: Konge, justisminister 1990-2001: Konge, justisminister; Råd for dommerutnevning 2001-: “constitutional council” Konge, innstilling fra innstillingsråd	Livstid (pensjonsalder ihht lov)	Ot.prp. nr 44 2001; domstol.no u.å.a.; u.å.b.; NOU 1999: 19; Wikipedia 2019a
Paraguay (1997-2017)	SC	9	0-3	Nasjonalforsamling	Livstid (75)	ICLP 2000; CP 2011g
Filippinene (1997-2017)	SC	15	1-6	President	Livstid (70)	CP 1987b
Portugal (1983-2018)	CC	13	0-6	Nasjonalforsamling: 10 De tre siste ko-opteres av dommere.	9 år, ingen gjenvalg	Tribunal Constitucional Portugal. u.å.a.; u.å.b.; u.å.c.; CP 2005c

Tabell 3: forts.

Romania (1997-2017)	CC	9	0-3	President: 3 Nasjonalforsamling (underhus): 3 Nasjonalforsamling (overhus): 3	9 år, ingen gjenvalg	Constitution of Romania 1991a; 1991b; CP 2003c
Slovakia (1997-2017)	CC	10-13	1-4	President	1997-2001: 7 år, gjenvalg ikke spesifisert 2001-: 12 år, ingen gjenvalg	ICLP 1992a; CP 2001c; 2014e; 2017b
Slovenia (1997-2017)	CC	9	0-6	Nasjonalforsamling	9 år, ingen gjenvalg	International Commission of Jurists 2000; Republic of Slovenia Constitutional Court u.å.; CP 2013h; 2016e;
Sør-Afrika (1997-2017)	CC	11	2-3	President	12 år, ingen gjenvalg (70)	Constitutional Court of South Africa u.å.a.; u.å.b.; u.å.c.; South Africa (Constitution of the Republic of) 1996; Department of Justice and Constitutional Development 2013; CP 2012g
Sør-Korea (1978-2018)	SC	13-16	0-3	President	6 år, gjenvalg mulig	CP 1987a; Supreme Court of Korea u.å.a.; u.å.b.
Spania (1983-2018)	CC	12	0-2	Konge; Nasjonalforsamling (underhus): 4 Nasjonalforsamling (overhus): 4 Regjering: 2 Council of judiciary: 2	9 år, ingen gjenvalg	Spain (Constitution of) 1978; ICLP 1992b; CP 2011h; Constitutional Court of Spain u.å.a.; u.å.b.
Sri Lanka (1997-2017)	SC	11	0-2	President	Livstid (65 år)	Sri Lanka (Constitution of the Socialist Republic of) 1978; CP 2010e; 2015j

Tabell 3: forts.

Sverige (1978-2018)	SC	16	1-7	Regjeringen	Livstid (pensjonsalder ihht lov)	NOU 1999: 19; Beckman 2009; Wikipedia 2019b
Tyrkia (1978-2018)	CC	11-17	0-4	1961-2011: President 2011-2017: Nasjonalforsamling: 3 President: 14 2017-: Nasjonalforsamling: 3 President: 12	-2011: Livstid (65) 2011-: 12 år, ingen gjenvalg (65)	Turkey (Constitution of) 1961, s. 40; Refworld 1987; CP 2002b; 2011i; 2017c
Ukraina (1997-2017)	CC	18	1-3	President: 6 Nasjonalforsamling (underhus): 6 Nasjonalforsamling (overhus): 6	9 år, ingen gjenvalg	Food and Agriculture Organization of the United Nations 1996; CP 2004b; 2014f; 2016f
Storbritannia (1978-2018)	SC	9-12	0-2	-2005: Dronning 2005-: Dronning, etter anbefaling fra statsminister	Livstid (75)	The Supreme Court [of the United Kingdom]. u.å.a.; u.å.b; CP 2013i; Beamish 2019
USA (1978- 2018)	SC	9	0-3	President	Livstid	CP 1992; Supreme Court of the United States u.å.
Uruguay (1997-2017)	SC	5	0-2	Nasjonalforsamling (over- og underhus)	10 år, ingen gjenvalg (70)	Anáforas 1968; CP 2004c
Vietnam (1997-2017)	SC	15-17	3-4	Nasjonalforsamling: Chief Justice “Department of Organization and Personnel”: Resten.	5 år, gjenvalg ikke spesifisert.	Council of Asean Chief Justices u.å.; Digithèque MJP 1992; CP 2001d; CP 2013j

Referanser oppgitt i kolonne til høyre i tabell,

CC= Constitutional Court, SC= Supreme Court

*Barbados' høyeste juridiske instans er Caribbean Court of Justice. Her ses det på deres nasjonale høyeste domstol, som er The High and Administrative Court (HC/AC)

Varieties of Democracy sitt disaggregerte datasett (Coppedge et al. 2019) er brukt for alle observasjonene for kvinner i domstolene.

3.2.7. Venstreorienterte partier og utnevnerne

Data for venstreorienterte partier og -utnevnerne bygger på samme datagrunnlag. For de europeiske OECD-landene er dataen lett tilgjengelig. *ParlGov databse* (Döring og Manow 2019) har valgresultat for disse landene, med kategorisering for venstre-høyre (0-10), og partienes oppslutning. Her blir alt med en verdi under 4 regnet som venstreorienterte. For land utenfor OECD er *Database of Political Institutions 2017* (DPI) (Cruz, Keefer og Scartascini 2017) brukt. Dette datasettet har en annen kategorisering av venstreorienterte partier (kategorisk, kodet 0-4, hvor 3 er venstreorientert). Her ble alle de inkluderte venstreorienterte partienes oppslutning aggregert for å få en verdi mellom 0 og 100 %. For utøvende makt, har DPI-datasettet en egen variabel for dette (kategorisk, kodet 0-4, hvor 3 er venstreorientert). For manglende data ble Inter-Parliamentary Union (u.å.b) sin database *PARLINE database on national parliaments* brukt, hvor partier ble klassifisert som venstreorientert ihht. Cruz, Keefer og Scartascinis (2017) *DPI*-rammeverk.

Det er én vesentlig svakhet med denne dataen: Hvordan venstre-høyre-aksen kategoriseres. For å korrigere for dette, har kategoriseringen mellom datasettene blitt sammenlignet. I de tilfellene hvor kodingen av venstre-høyre-aksen var ulike¹² har det blitt lagt vekt på *DPI* (2017) sin koding, ettersom det er dette datasettet som brukes for landene som ikke er inkludert i *Parlgov*.

3.2.8. Kvinners representasjon i nasjonalforsamlinger

Data om kvinners representasjon i nasjonalforsamlinger er hentet fra *Varieties of Democracy* (Coppedge et al. 2019) sitt datasett og var tilgjengelig for alle landene inkludert i denne analysen.

3.2.9. Kjønnskvotering

Data om kjønnskvotering er tilgjengelig fra *Varieties of Democracy* (Coppedge et al. 2019) sitt datasett, med tilgjengelig informasjon for alle landene inkludert i denne analysen.

¹² Canada (Liberal Party of Canada), Estland (Social Democratic Party), Portugal (Socialist Party) og Slovakia (Movement for a Democratic Slovakia).

3.2.10. Valgsystem

Data om valgsystem er tilgjengelig fra *Varieties of Democracy* (Coppedge et al. 2019) sitt datasett, med tilgjengelig informasjon om alle landene inkludert i denne analysen.

3.2.11. Kvinners og menns utdanning

Data om kvinner og menns gjennomsnittlige utdanning er tilgjengelig fra *Quality of Government* (Toerell et al. 2019; Institute for Health Metrics and Evaluation 2015). Variabelen er tilgjengelig for alle land frem til 2015. For å estimere verdiene til 2017 og 2018 må det først uthentes en vekstrate,

$$g = \frac{WEDU_t - WEDU(t-1)}{WEDU(t-1)} \quad (1)$$

Hvor g er vekstrate, $WEDU_t$ er kvinners gjennomsnittlige utdanning på tidspunkt t , og $WEDU(t-1)$ er kvinners gjennomsnittlige på tidspunkt $t-1$. Deretter brukes prinsippet om rentes rente for å estimere verdiene for 2017 og 2018,

$$WEDU_n = WEDU_t * (1 + g)^n \quad (2)$$

Hvor $WEDU_n$ er kvinners utdanning målt i termin n , og n er antall terminer etter opprinnelig måling. 2017 og 2018 er henholdsvis termin 2 og 3. Dette gjentas for menn for å estimere menns gjennomsnittlige utdanning i 2017 og 2018.

3.2.12. Bruttonasjonalprodukt per capita

Data for BNP per capita er hentet fra *Quality of Government* (Teorell et al. 2019; Bolt et al., 2018). Denne variabelen har informasjon om alle land frem til 2016. For å estimere verdiene til 2017 og 2018 må man først uthente vekstraten i BNP per innbygger

$$g = \frac{GDPPC_t - GDPPC(t-1)}{GDPPC(t-1)} \quad (3)$$

Hvor g er vekstraten, $GDPPC_n$ er BNP per capita på tidspunkt t , og $GDPPC(t-1)$ er BNP per capita på tidspunkt $t-1$. Deretter brukes prinsippet om renters rente brukt for å estimere verdiene for 2017 og 2018,

$$GDPPC_n = GDPPC_t * (1 + g)^n \quad (4)$$

Hvor $GDPPC_n$ er $GDPPC$ målt i termin n , og n er antall terminer etter opprinnelig måling. 2017 og 2018 er henholdsvis termin 1 og 2.

3.3. Operasjonalisering av variabler

3.3.1 Oppsummering av variabler

Tabell 4 viser en oversikt over de inkluderte variablene. Navnet på variabelen er i kursiv, og +/- i parenteser viser om det er en positiv eller negativ effekt forventet av denne variabelen. Operasjonalisering presiseres i mer detalj under.

TABELL 4: OPPSUMMERING AV VARIABLER

<i>Variabel</i>	OECD-utvalg				Utvidet utvalg			
	N	Min.	Gj.snitt	Max.	N	Min.	Gj.snitt	Max
<i>women</i>	178	0	1,854	8	309	0	2,35	7
<i>nonelect (-)</i>	178	0	0,187	1	309	0	0,202	1
<i>size (+)</i>	178	6	12,54	20	309	5	12,15	31
<i>prestige (+)</i>	178	0	0,640	1	309	0	0,458	1
<i>lappoint (+)</i>	178	0	0,229	1	309	0	0,240	1
<i>edu (+)</i>	178	0,587	0,918	1,045	309	0,171	0,889	1,074
<i>gdppc1000 (+)</i>	178	6,109	30,213	81,923	309	0,269	21,128	81,826
<i>wip (+)</i>	178	0	0,188	0,470	309	0	0,164	0,470
<i>parlpct</i>	178	0	0,120	1	309	0	0,309	1
<i>majority (+)</i>	178	0	0,219	1	309	0	0,194	1
<i>qdum (+)</i>	178	0	0,089	1	309	0	0,107	1
<i>left (+)</i>	178	0	0,343	1	309	0	0,348	1

3.3.2. Avhengig variabel

Antall kvinner i de høyeste domstolene (*women*):

Variabelen for kvinner i de høyeste domstolene er kodet som det absolutte antallet kvinner i den gitte domstolen. Det ble vurdert å måle dette i prosent, men dette ble ikke gjort av to grunner: For de minste domstolene er en økning av én kvinne tilsvarende hele 20 % økning i deres relative andel. Dette antas å kunne skape kunstige koeffisienter. For det andre er denne oppgavens problemstilling å se på hvilke faktorer som legger til rette for vekst i antallet kvinner i domstolene, ikke relativ andel.

Domstolene inkludert i denne analysen har gjennomsnittlig 12,54 seter for OECD-landene og 12,01 seter i det utvidede utvalget, og én ekstra kvinne vil innebære en økning mellom 3,2 (India) og 20 % (Argentina).

3.3.3. Uavhengige variabler

Trend (*trend*):

Variabelen for trend er kodet slik at den begynner på 0 for første observasjon, 1 for andre observasjon (fem år senere), opp til observasjon 8 for OECD-utvalget og 4 for det utvidede utvalget. Trenden er kodet hvert femte år for å unngå autokorrelasjon mellom observasjonene. Trendvariabelen begynner på 0 slik at *intercept* kan tolkes som det første observasjonen av trenden (Hox 2010, 86).

Ikke-valgt utnevner (*nonelect*):

Verdi mellom 0 og 1, hvor 0 betyr at 0 % av dommere utnevnes av en aktør som ikke kan holdes direkte ansvarlig ved et valg, mens 1 betyr at 100 % av dommere utnevnes av en aktør som ikke kan holdes direkte ansvarlig ved et valg.

Domstolens størrelse (*size*):

Domstolens størrelse er kodet etter hvor mange dommere som skal sitte i en domstol ifølge loven. Dersom ikke absolutt antall er spesifisert i lov, brukes det antallet som sitter på måletidspunktet.

Begrenset embetstid (*prestige*):

Variabelen er en dummy-variabel (0 og 1). 0 betyr at dommere har en begrenset embetstid, og 1 betyr at embetstiden til dommere er livsvarig, eller til dommeren når en obligatorisk pensjonsalder.

Venstreorienterte utnevnerne (*lappoint*):

Verdi mellom 0 og 1, hvor 0 betyr at 0 % av dommere utnevnes av aktører som anses som venstreorienterte, mens 1 betyr at 100 % av dommere utnevnes av aktører som anses som venstreorienterte. Grunnet manglende informasjon, kodes kun partiaffilierte utnevnerne tilhørende et venstreorientert parti som venstreorienterte. Ikke-valgte aktører regnes ikke som venstreorienterte.

Utdanningsforhold, mann/kvinne (*edu*):

Utdanningsforholdet mellom kjønn er kodet som forholdet mellom gjennomsnittlig antall års utdanning for menn og kvinner,

$$\frac{\mu_{wedu}}{\mu_{medu}} = edu \quad (5)$$

hvor μ_{wedu} er kvinners gjennomsnittlige utdanning, og μ_{medu} er menns gjennomsnittlige utdanning.

Bruttonasjonalprodukt per capita (*gdppc1000*):

Bruttonasjonalprodukt per capita i 2011 US dollars, målt i antall tusen dollars.

Kvinner i nasjonalforsamlinger (*wip*):

Variabelen for andelen kvinner i et lands nasjonalforsamling er kodet som den prosentmessige andelen kvinner i landets nasjonalforsamling (det laveste kammer, om det er to kammer). Variabelen er kodet mellom 0 og 1, hvor 0 betyr at 0 % av nasjonalforsamlingen er kvinner, mens 1 betyr at 100 % samtlige er kvinner.

Utnevnelse av nasjonalforsamling (*parlpct*):

Denne variabelen er kodet på forholdstallsnivå mellom 0 og 1, hvor 0 betyr at 0 % av dommere i den gitte domstolen utnevnes av parlamentet, mens 1 betyr at 100 % av dommere utnevnes av parlamentet.

Flertallssystem (*majority*):

Variabelen for flertallssystem er en dummy (0 og 1), hvor 1 betyr at landets valgsystem er et flertallsvalg i enmannskrets. Her inkluderes alle former for flertallsvalg: simpelt flertall, ordinært flertall, samt én- og to-runders valgsystemer.

Kjønnskvoltering (*qdum*):

Variabelen for kjønnskvoltering er en dummy-variabel (0 og 1) for hvorvidt eksisterer lovpålagte kjønnskvolter i landet nasjonalforsamling (det laveste kammer, hvis det er to kammer)

Venstreorienterte partier (*left*):

Variabelen for venstreorienterte partier er en dummy (0 og 1), hvor 1 betyr at det har vært flertall av venstreorienterte partier i tidsperioden mellom måletidspunkt.

Kapittel 4: Metode – vekstkurveanalyse

Valg av metode og innsamling av data er i forskningen svært nært tilknyttet, og avhenger begge to av hvilken problemstilling man arbeider med og hvordan man best kan belyse denne. Er mekanismene man forsker på kausale? Ønsker man å generalisere eller belyse? Hvor mange enheter er observert? Hvor mange dimensjoner (Gerring 2004, 347-351)? Under følger en kort presentasjon av metodevalget i denne oppgaven, og hvorfor denne metoden er hensiktsmessig for dette prosjektet.

4.1. Valg av metode

Det er vanlig å skille mellom to trinn når man skal gjennomføre en analyse: Forskningsdesign og dataanalyse (Gerring 2012, 78). Det er i forskningsdesign-delen det velges hvilke data som skal samles inn og hvordan problemstillingen skal belyses. Hvilken metode som velges, avhenger igjen av den dataen som er tilgjengelig, og hvorvidt metoden er hensiktsmessig i lys av den problemstillingen man arbeider med (Gerring 2012, 347-351). Denne analysens hensikt er å predikere hvilke faktorer som påvirker antallet kvinnelige dommere i de høyeste domstolene. Med dette i betraktning er det naturlig med et design som tar dimensjonen tid med i beregningen, samtidig som det tillater varierende karakteristika på tvers av landene. En stadig mer populær metode for å gjøre dette er vekstkurveanalyser, en type longitudinell studie som tillater både variasjon i og mellom land.

4.1.1. Studier med tid som dimensjon

Kvantitative analyser over tid egner seg godt til å observere forhold på ulike tidspunkter for å se på hvorvidt og i hvilken grad disse fenomenene endres over en tidsperiode, og i så fall hva som forårsaker denne endringen (Grønmo 2011 [2004], 378-379). Det er stor enighet om at studier av fenomener som endres over tid best gjennomføres med en longitudinell studie (Ghisletta et. al 2015, 156) enn med tverrsnittanalyse av ett tidspunkt. Den store fordel til en longitudinell tidsserieanalyse over tverrsnittanalyse er at nettopp faktorer som endres over tid pleier å være et resultat av en årsak som har funnet sted på et tidligere tidspunkt – og ikke

omvendt, noe som tillater oss å bedre forstå årsakssammenhengene som ligger bak (Midtbø 2016, 114).

Mens man i tradisjonell tverrsnittsanalyse opererer innenfor dimensjonen rom med N enheter, og man i tidsserieanalyse opererer innenfor dimensjonen tid med T enheter, benytter denne oppgaven seg av longitudinelle data – data som varierer både innenfor tid og rom. Longitudinelle data er – kort forklart – resultatet av å gjøre gjentatte observasjoner på flere tidspunkter (Mirman 2014, 2). Det som skiller denne typen data fra andre typer er hovedsakelig to momenter: Det første er at dataen er “nested”, eller vevd inn i den kilden de stammer fra. Det andre er at dataen er relatert til en kontinuerlig variabel – ofte en eller annen variant av tid, men kan også være relatert til noe annet kronologisk, for eksempel et alfabet (Mirman 2014, 2). Ikke bare øker dette utvalgsstørrelsen ($N \cdot T$, kontra N eller T), men tillater at man både får se på årsak-virkning-sammenhengen samt kontrollere for relevante forklaringsvariabler, som tillater oss å bedre spesifisere modellen og dermed få mer realistiske koeffisienter (Midtbø 2016, 116)

4.1.2. Vekstkurveanalyse

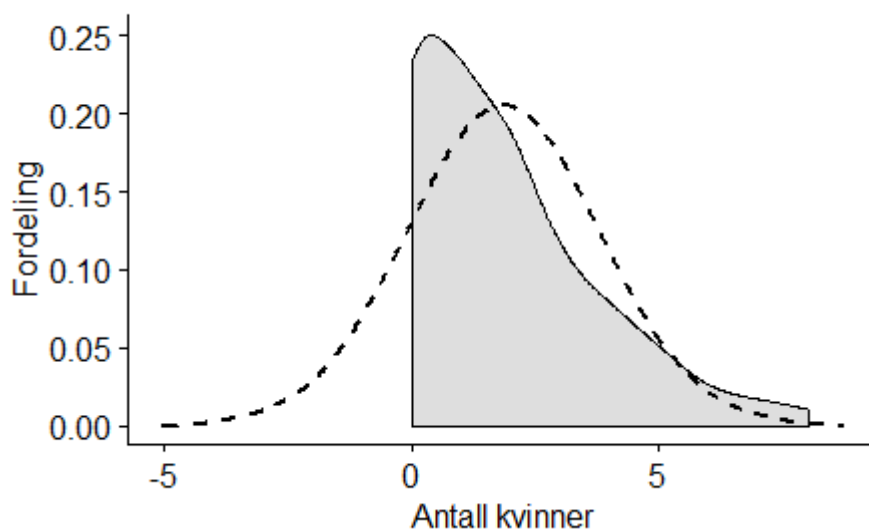
Tidlige panelanalyser antok lineær vekst og så på gjennomsnittlig endring mellom observerte data og anså ulikheter mellom individuelle observasjoner som standardavvik. Med dette tillot man potensiell verdifull informasjon å gå tapt (Duncan og Duncan 2004, 333-334). Vekstkurveanalyse er en statistisk metode for å analysere utvikling over tid (Diakow 2018, 757), hvor nettopp de individuelle vekstkurvene er av interesse. En vesentlig antakelse i vekstkurve-metodologien er at endringene i avhengig variabel er systematisk avhengig av endringen i tid, i hvert fall i perioden man studerer (Duncan og Duncan 2004, 336). Vekstkurveanalysen inkluderer derfor faktoren tid eksplisitt som en uavhengig variabel (Hox og Stoel 2005, 1296; Mirman 2014, 21).

Det finnes to hovedtilnærminger når man skal analysere vekstkurver: latente vekstkurver i et structural equation-rammeverk (SEM), eller modellere vekstkurvene i et flernivå-rammeverk (Duncan og Duncan 2004 334; Curran, Obeidat og Losardo 2010, 3). Rent matematisk er de to tilnærmingene nesten identiske (McNeish og Matta 2018, 1399), men uten et helt perfekt datagrunnlag, hvor man har et stort antall observerte enheter, ingen manglende data, lineær vekst og balanserte mål spiller det en rolle hvilken av to man velger. Enkelt sagt bør man velge

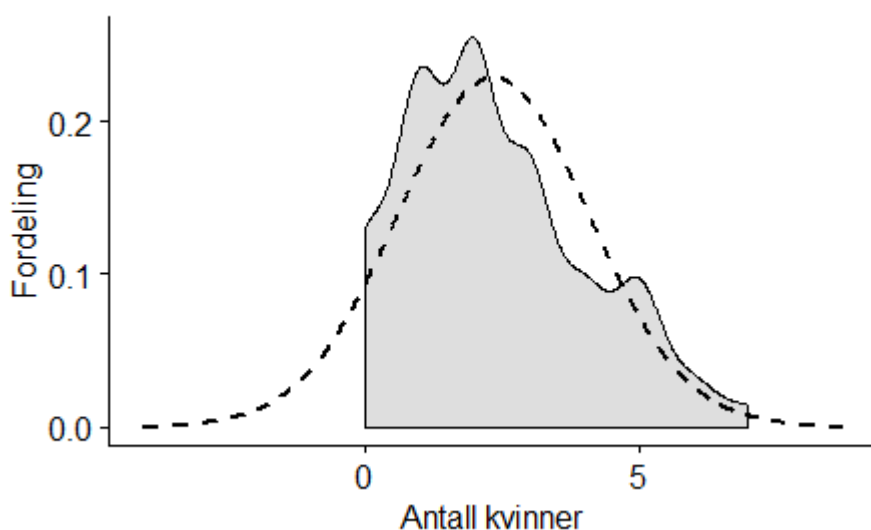
SEM-rammeverket dersom man har enkel data, men komplekse modeller, mens man bør velge flernivå-rammeverket med kompleks data og enkle modeller (McNeish og Matta 2018, 1411).

For dette datamaterialet er det to forskjeller med klare implikasjoner. Den første grunnen er at mens flernivå-rammeverket utvides når modeller estimeres på flere nivå (Curran, Obeidat og Losardo 2011, 3), er man i SEM-rammeverket mer avhengig av et større utvalg av enheter, avhengig av hva man studerer (Duncan og Duncan 2004, 336). Den andre grunnen er SEM-rammeverkets strengere krav til normalfordelte variabler (Duncan og Duncan 2004, 336). Begge utvalgene som vil bli analysert har relativt få observasjoner og det er tilstedeværelse av ikke-normalfordelte variabler.

Som man kan se i figur 2 og 3 på side 49 og 50 er det stor skjevhet i den avhengige variabelen. Y-aksene viser den relative fordelingen av de ulike verdiene for antallet kvinner i de høyeste domstolene, mens X-aksene viser det observerte antallet kvinner. Den prikkete linjen man ser i begge figurene viser en hypotetisk normalfordeling, og som man kan se er det stor skjevhet i observasjonene. Veldig mange observasjoner har ingen eller kun én kvinne representert, mens svært få har flere enn to.

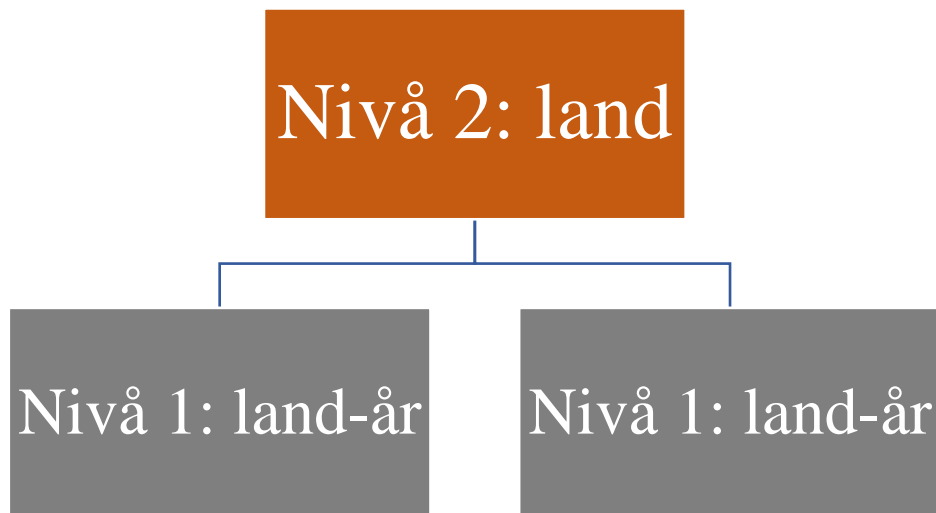
FIGUR 2: DENSITY-PLOT AV KVINNER I DE HØYESTE DOMSTOLENE, OECD. PRIKKET LINJE ER HYPOTETISK NORMALFORDELING

FIGUR 3: DENSITY-PLOT AV KVINNER I DE HØYESTE DOMSTOLENE, UTVIDET UTVALG. PRIKKET LINJE ER HYPOTETISK NORMALFORDELING

4.1.3. Vekstkurver i et flernivå-rammeverk

Begrepet flernivå viser til en hierarkisk eller “nested” data-struktur. Som regel er det enheter som “nestes” eller flettes inn i en organisasjon eller gruppe (Hox 2010, viii). Et eksempel på en slik struktur er å plassere enkeltindivider på nivå én, byer på nivå to og regioner på nivå tre, for en trenivå-struktur. I longitudinelle studier muliggjør flernivå-rammeverket å flette gjentatte land-spesifikke tidsobservasjoner inn i de respektive landene (Hox 2010, 79). I dette prosjektet er variabelen for tid eksplisitt operasjonalisert som en variabel på nivå én, og flettet inn i nivå to-gruppen, som her er land (Mirman 2014, 3, 8). Denne hierarkiske strukturen er illustrert i figur 4 på neste side, og denne strukturen gjør at man kan estimere mellomstatlige ulikheter, gjennom intrastatlige endringer (Curran, Obeidat og Losardo 2010, 2; Diakow 2018, 757-758).

FIGUR 4: ENKEL HIERARKISK STRUKTUR PÅ TO NIVÅER

Vekstkurveanalyser i flernivå-rammeverket skiller seg også fra andre longitudinelle studier ved dens fleksibilitet. Forutsetningene for denne typen modell er ikke like strenge, og metoden er blant annet anvendbar selv ved delvis manglende data, ulike tidsperioder, ikke-normale måleverdier og tidsvarierende variabler (Hox og Stoel 2005, 1303; Curran, Obeidat og Losardo 2011, 3). Den kanskje mest spennende måten den skiller seg fra andre tilnærminger på, er at den eksplisitt tillater bruk av både tids-uavhengige og -varierende variabler (Boyle og Willms 2001, 150).

4.1.4. Estimering av parametre: Maximum likelihood-estimering – begrensede eller ikke begrensede?

Maximum likelihood-estimering (ML-estimering) er en svært populær metode for parameter-estimering for mixed effect- og flernivå-modeller (Kwok et. al 2009, 372; Hox 2010, 40), og estimatene av robust og er anvendbar selv ved milde brudd på forutsetningen om normalfordelte residualer (Harville 1977, 320-321), særlig om utvalget er stort nok¹³ (Hox 2010, 40). Prinsippet bak ML-estimering er å finne det sannsynlighetsestimatet som mest sannsynlig best beskriver den faktiske dataen. ML-estimering beregner ut fra den spesifiserte modellen de estimatene som gjør det mest sannsynlig at vi får de observerte verdiene (Tufta 2000, 24). Dette betyr i praksis å finne den parameter-vektoren som gir det høyeste utfallet av log-likelihood-

¹³ Mer enn 30 grupper ifølge Hox (2010, 233-234).

funksjonen (LL-funksjonen) (Myung 2003, 93; Mirman 2014, 24), en funksjon hvis utfall kun gir mening når den sammenlignes med utfallet av LL-funksjonen av en annen modell (Mirman 2014, 25).

Denne sammenhengen kalles en likelihood ratio test (LRT), og regnes ut som $-2 \cdot \Delta LL$, eller -2 endring i LL-verdien, og blir i denne oppgaven brukt for å sammenligne modeller i modellutviklingen. Det skal dog presiseres at LRT ikke sier noe om hvorvidt en modell er bedre eller dårligere enn en annen, da komplekse modeller passer bedre til dataen enn enklere modeller (Myung 2003, 93). Bedre LRT-verdi er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig, forutsetning for en bedre modell.

Den overnevnte formen for ML-estimering, kalles gjerne “full information maximum likelihood-estimation” (FIML-estimering) og tar ikke hensyn til tap av frihetsgrader når modellenes faste effekter estimeres (Harville 1977, 320-321; Hox 2010, 41). Ettersom ML-estimeringen lager parametre som bygger på modellenes generelle avvik, anses gjerne FIML-estimering for å ha en bias – avvikene er generelt for lave. Den andre måten å estimere ML på er metoden som kalles “restricted maximum likelihood-estimation” (REML-estimering), og ekskluderer de faste effektene i LL-funksjonen og ser kun på varians-komponentene (Duchateau, Janssen og Rowlands 1998, 60; Hox 2010, 41). Dette gjør REML-estimering mindre biased og mer realistisk enn FIML-estimering, særlig med få observasjoner på nivå 2 (Kwok et al. 2009, 372).

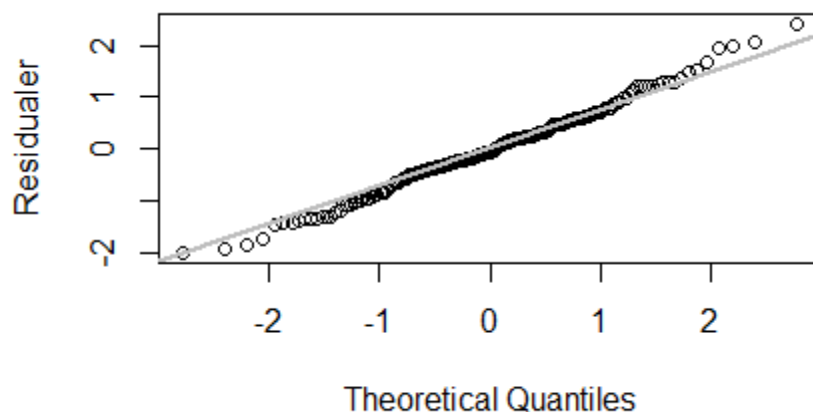
Selv om REML-estimering har flere fordeler og mindre bias, særlig for små utvalg, har metoden en åpenbar svakhet innenfor denne oppgavens rammeverk. Den ekskluderer de faste effektene i log-likelihood-funksjonen og gjør det mer eller mindre meningsløst å sammenligne modeller hvor også faste effekter inkluderes (Hox 2010, 41). Dette har implikasjoner for denne oppgaven, hvor flere av modellene i utviklingsfasen vil inkludere nye faste effekter. Bruk av REML vil følgelig ekskludere disse variablene fra estimeringen, og LRT-resultatene vil være uriktige og potensielt meningsløse. Én måte å komme seg rundt dette på er å bruke FIML i byggingen og sammenligningen av modellen, og benytte seg av REML i den endelige modellen for å unngå bias i varians-estimatene og redusere sannsynligheten for falsk positiv, også kalt type I-feil – feilaktig bekreftelse av hypotese (McNeish 2017, 669).

4.2. Forutsetninger for analysen

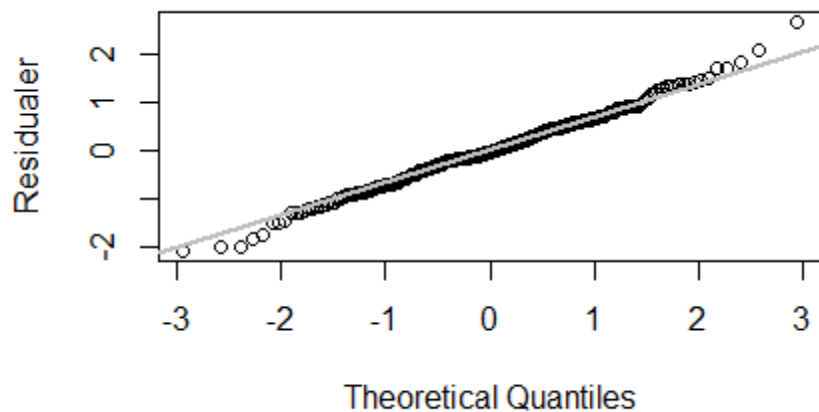
Statistiske modeller og analyser baserer sin estimering på visse forutsetninger som bør være oppfylt for å oppnå den mest mulige presise modellen og de mest sannsynlige estimatene, og selv om ML-estimering er robust for milde brudd på disse forutsetningene (Harville 1977, 320-321), bør disse likevel undersøkes i alle kvantitative analyser for å unngå spuriøsitet i residualene (Hox 2010, 5). Før modellene analyseres, skal det i denne delen presenteres forutsetningene om normalfordelte og lineære residualer, homoskedastisitet i residualene, multikollinearitet og autokorrelasjon testes, i tillegg til at det sjekkes for betydelige uteliggere. For vekstkurveanalyser spesifikt er det vesentlig at faktoren man ser på varierer over tid (Duncan og Duncan 2004, 336), så de enhetene med avhengig variabel som ikke varierer over tid vil også ekskluderes. Med mindre annet er oppgitt, sjekkes alle forutsetningene for de endelige modellene 9 og 10 presentert i tabell 12, side 71.

4.2.1. Normalfordelte og lineære residualer

Den første forutsetningen for ML-estimering er antakelsen om normalfordelte og lineære residualer. Etersom flernivåanalyser er enda mer kompliserte enn en tradisjonell regresjonsanalyse er disse forutsetningene potensielt enda viktigere for å unngå kunstig høye vekst-estimerer og mellom-nivå-interaksjon (Hox 2010, 23). Normalfordeling og form på residualene kan sjekkes på flere måter, og en vanlig måte er et såkalt qq-plot, som viser forholdet mellom faktiske og forventede residualer

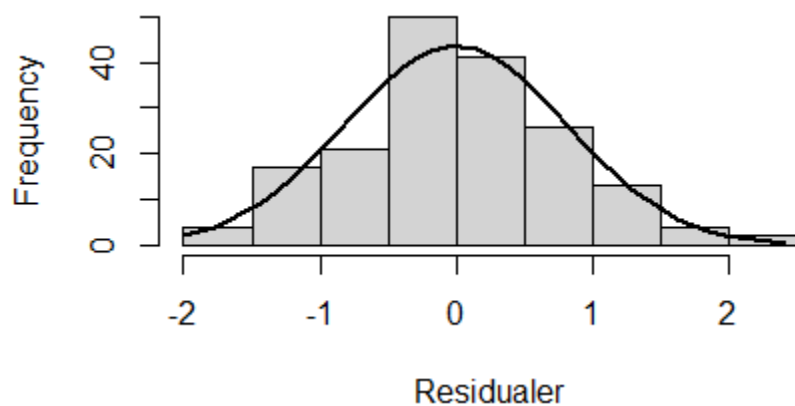

FIGUR 5: QQ-PLOT AV RESIDUALER, OECD. RETT ER NORMALFORDELING.

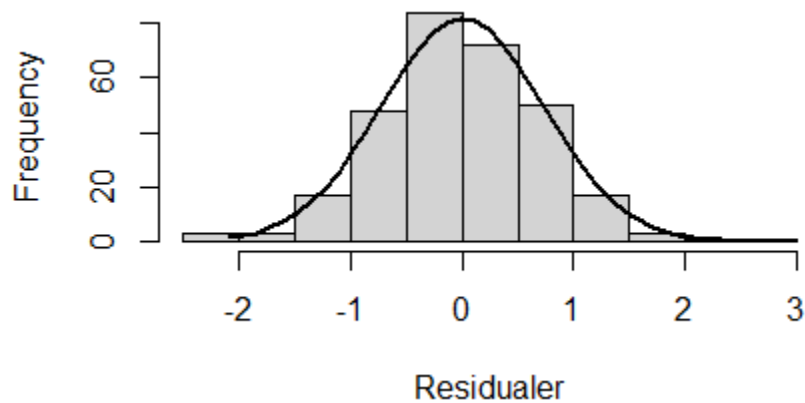

FIGUR 6: QQ-PLOT AV RESIDUALENE, UTVIDET UTVALG. RETT LINJE ER NORMALFORDELING.

Som Figur 5 og 6 viser, synes residualene å ligge ganske tett på de teoretiske verdiene. For å sjekke det ytterligere, viser figurene 7 og 8 histogram med normalkurve. Også i disse ser det ut som residualene er ganske normalfordelte.

FIGUR 7: HISTOGRAM AV RESIDUALER, OECD. KURVET LINJE VISER NORMALFORDELING

FIGUR 8: HISTOGRAM AV RESIDUALER, UTVIDET UTVALG. KURVET LINJE VISER NORMALFORDELING

Som en ekstra forsikring gjennomføres det en Shapiro-Wilk-test for å sjekke om det er normalfordeling. Shapiro-Wilk-testen ser på korrelasjonen mellom dataen og tilhørende normalfordeling for å vurdere om dataen er normalfordelt (Ghasemi og Zahediasl 2012, 487). I tillegg testes det for skjevhet og kurtose med R-pakken *Moments* (Komsta og Novomestky 2015). Resultatene av Shapiro-Wilk-testen i tabell 5 viser at residualene er tilstrekkelig normalfordelte i begge modellene, og testene for skjevhet og kurtose i tabell 5 viser at heller ingen av disse avviker særlig fra normale verdier.

TABELL 5: SHAPIRO-WILK-TEST, SKJEVHET OG KURTOSE

	Shapiro-Wilk-test ¹⁴	Skjevhet ¹⁵	Kurtose ¹⁶
OECD	.6503	0,1305719	0,0984071
Utvidet utvalg	.3388	0,0751651	0,5475405

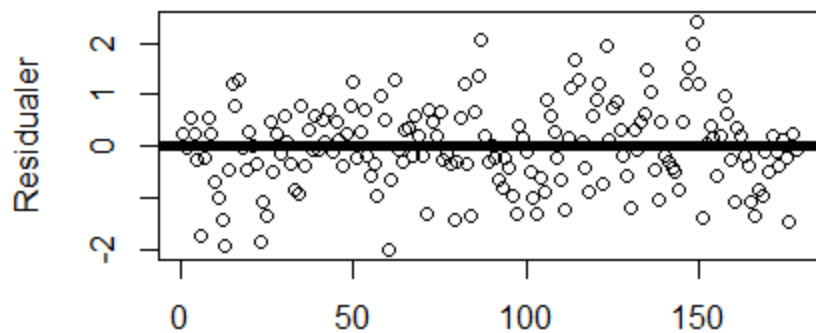
*p< .1 **p< .05 ***p< .01

Den siste inspeksjonen som gjøres av residualene er av et scatterplot. Normal og lineær fordeling av residualene vil bety at de er plassert relativt jevnt og tilfeldig rundt gjennomsnittsverdien på 0 (Hox 2010, 24), som i figur 9 og 10 på neste side er illustrert med den sorte linjen. Som man ser er residualene ganske jevnt fordelt rundt gjennomsnittet, men med noen tilsynelatende uteliggere.

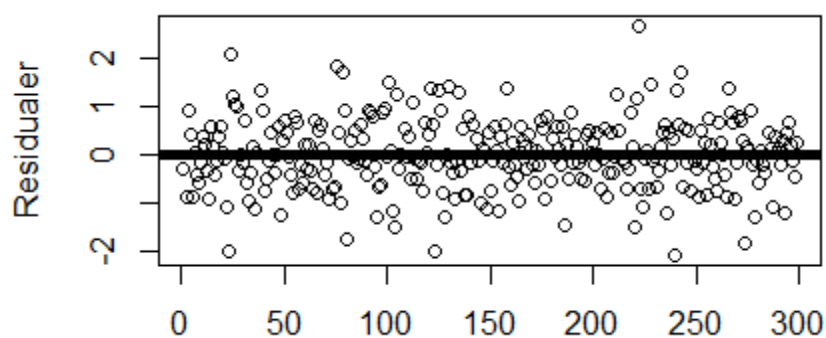
¹⁴ Nullhypotese er normalfordeling i residualene, så $p > .05$ styrker nullhypotesen (Ghasemi og Zahediasl 2012, 487).

¹⁵ Verdi 0 betyr normalfordeling (Kim 2013, 52).

¹⁶ Kurtose – 3. Verdi 0 betyr normalfordeling (Kim 2013, 53).

FIGUR 9: SCATTERPLOT AV RESIDUALER, OECD. RETT LINJE ER GJENNOMSNITT.

FIGUR 10: SCATTERPLOT AV RESIDUALER, UTVIDET UTVALG. RETT LINJE ER GJENNOMSNITT.

4.2.2. Homoskedastisitet

Normal spredning rundt regresjonslinje for verdiene til forklaringsvariabelen (Midtbø 2012, 106), ofte kalt homoskedastisitet, er en annen forutsetning for å få presise estimater i regresjonen. I flernivåanalyser antas det at betydningen av endring i den avhengige variabelen er lik for alle enhetene på nivå én og regnes som konstant, men verdiene kan være ulike på tvers av enhetene på nivå to (Jones 1997, 587-588). Residualenes varians er med andre ord konstant for alle verdiene for avhengig variabel dersom dataen er perfekt homogen.

For en visuell inspeksjon av residualene kan man se tilbake på figurene over. Figur 9 og 10 viser et scatterplot av residualene, og som man kan se fra figurene ser det ut som det er noe ulik varians. Det er tydelig at det er en noen uteliggere som ser ut til å kunne ha en betydning. Særlig øverst til høyre i begge modellene observerer man noe som kan se ut til å være en ganske tung uteligger. Dette må tas hensyn til, og ses nærmere på i delen om uteliggere.

Homogenitet i residualene blir tatt hensyn til i LRT, som tas hensyn til i modellutviklingsfasen som blir beskrevet under, ettersom nullhypotesen til LRT tilsier lik varians i residualene (Rabe-Hesketh 2012, 361). En alternativ måte å teste for homogenitet i variansen, er en Levene-test (Carroll og Schneider 1985). Levene-testen ser på spredning i varians mellom gruppene i analysen. Resultatene av Levene-testen i tabell 6 tyder på at det er noenlunde homogenitet i variansen, men at det er noe fare for heteroskedastisitet i residualene til OECD-utvalget

TABELL 6: RESULTATER FRA LEVENE-TEST FOR HOMOGENITET I RESIDUALENE.

	P-verdi
OECD	.09417 *
Utvidet utvalg	.1915

*p<.1, **p<.05, ***p<.01

P-verdien til OECD-landene var lav, så det ble endret til en autoregressiv kovariansstruktur med tilfeldige effekter for land som spesifiserer homogen varians¹⁷ (Littell, Pandergast og Natarajan 2000, 1800-1801), noe som reduserte heteroskedastisitet i residualene. Tabell 6 viser, er p-verdien for OECD-landene fortsatt noe høy, så det er fortsatt en fare for at dette kan påvirke estimatene noe.

4.2.3. Multikollinearitet

Fravær av multikollinearitet er en forutsetning i kvantitative analyser, da dette kan vanskeliggjøre identifiseringen av de korrelerte regresjonskoeffisientene fra hverandre (Hox 2010, 221; Midtbø 2012, 128). For å vurdere om det er multikorrelasjon i dataen kan man se på variance-inflation faktorer ved å kjøre en VIF-test. Tradisjonelt har man operert med to regler for toleransegrenser for VIF: “the rule of 4” og “the rule of 10” (O’Brien 2007, 684)

¹⁷ ... , correlation=corAR1(form= ~ trend | country)

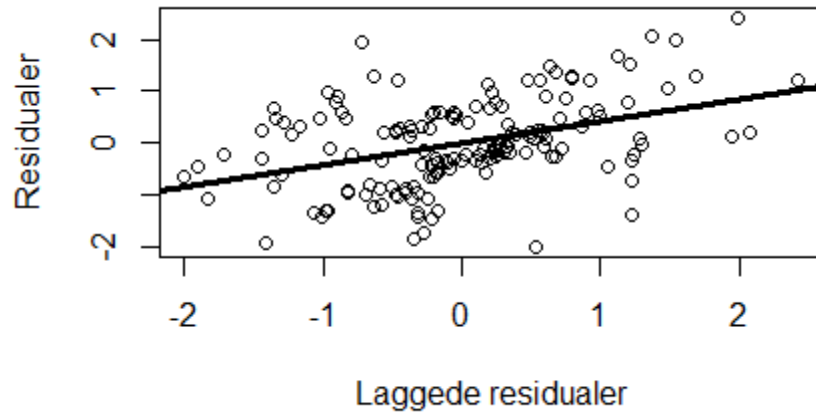
Tabell 7: VIF-test

<i>Variabel</i>	VIF		<i>Variabel</i>	VIF	
	OECD	Utvidet		OECD	Utvidet
<i>trend</i>	3,314	1,623	<i>wip</i>	2,748	2,338
<i>size</i>	1,442	1,050	<i>edu</i>	2,036	1,425
<i>parlpct</i>	2,424	2,227	<i>prestige</i>	1,758	1,316
<i>nonelect</i>	1,078	1,128	<i>gdppc1000</i>	2,980	1,688
<i>wip*parlpct</i>	2,137	2,348	<i>lappoint</i>	1,081	1,081

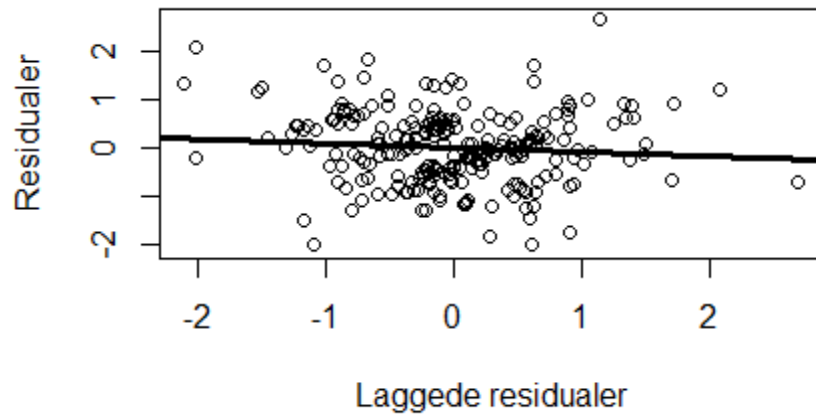
Tabell 7 viser resultatet av VIF-testen. Alle variablene er trygt innenfor toleransegrensene. O'Brien advarer også mot blindt å utelate eller kombinere teoretisk forankrede variabler på grunn av høy VIF (O'Brien 2007, 674). "It is no more appropriate to question its significance because there is multi-collinearity than to question a statistically significant relationship (at a specified level) because the variance explained by the model is low" (O'Brien 2007, 683).

4.2.4. Autokorrelasjon

Den siste forutsetningen som må undersøkes er autokorrelasjon i residualene, eller hvorvidt residualene best forklares av verdien ved forrige observasjon (Midtbø 2012, 112). Dette kan for eksempel være et problem dersom man observerer et lands nasjonalforsamling innenfor samme valgperiode, noe som kan ha forekommet i denne analysen. For å analysere om det er autokorrelasjon i residualene, hentes residualene fra modellen. Deretter lager man en lagget variabel for residualene og ser på sammenhengen mellom disse. Autokorrelasjon innebærer at alle residualene ligger på regresjonslinjen. Som man ser i figur 11 og 12 på neste side virker ikke dette å være et problem for noen av utvalgene.

FIGUR 11: AUTOKORRELASJON, OECD. SVART LINJE ER REGRESJONSLINJEN.

FIGUR 12: AUTOKORRELASJON, UTVIDET UTVALG. SVART LINJE ER REGRESJONSLINJEN.

For sikkerhets skyld gjennomføres det likevel en Durbin-Watson-test for å undersøke forholdet nærmere. Durbin-Watson-testen tester for korrelasjon mellom laggede residualer for uavhengige faste (ikke tilfeldige) variabler (Durbin og Watson 1950, 409-410). Null-hypotesen i Durbin-Watson-testen betyr at det ikke er auto-korrelasjon, og som resultatene i tabell 8 viser, kan ikke modellen for det utvidede utvalget forkaste nullhypotesen om at det ikke er autokorrelasjon i residualene. Begge utvalgene ser ut til ikke å være plaget av autokorrelasjon i residualene.

TABELL 8: DURBIN-WATSON-TEST

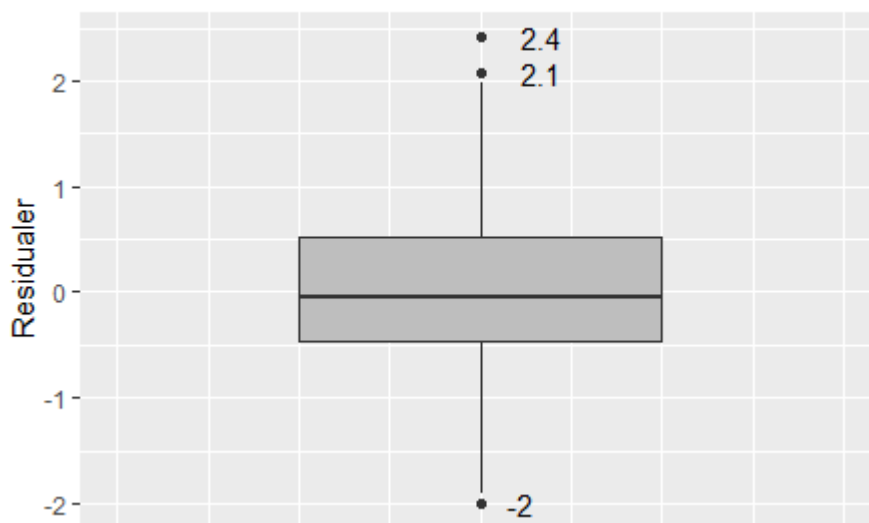
	P-verdi
OECD	.2625
Utvidet utvalg	.4203

*p< .1 **p< .05 ***p< .01

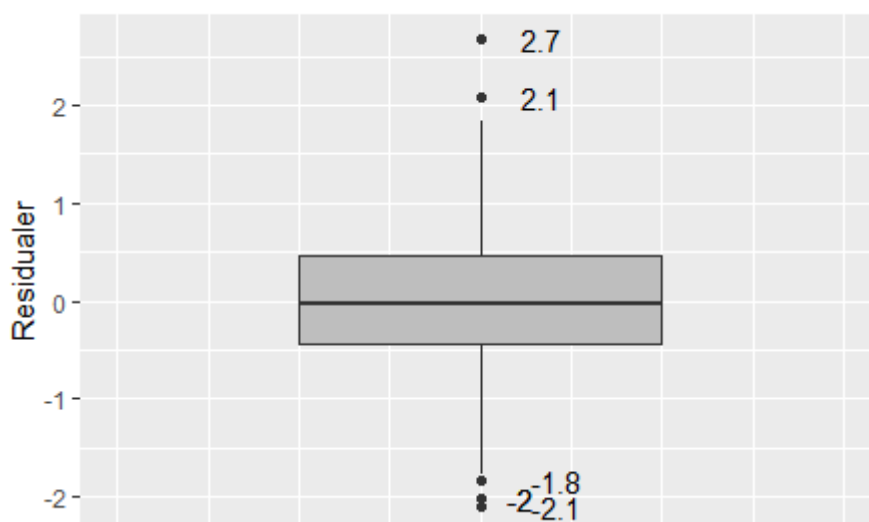
4.2.5. Uteleggere

Betydningsfulle uteliggere kan forstyrre residualene i modellen, og kan være særlig problematiske i små utvalg (Midtbø 2012, 114). Store uteliggere i residualene kan tyde på omitted variable bias (at en viktig variabel er utelatt), som kan lede til at en variabel for uvanlig høy eller lav koeffisient (Dougherty 2016, 263, 269). Det må derfor vurderes om regresjonskoeffisientene som fremkommer er troverdige, eller om tunge uteliggere påvirker regresjonslinjen i en slik grad at det går på bekostningen av modellen.

Uteleggere kan enkelt testes med pakken *outliers: Tests for outliers* (Komsta 2011) i R, og testen viser at det er uteligger i begge utvalgene (testen viser bare den mest betydelige uteliggeren). Figur 13 og 14 på neste side viser uteliggere for OECD-utvalget og det utvidede utvalget, og som man kan se er det betydningsfulle uteliggere i begge datasettene. Uteleggerne påvirker ikke forutsetningene for analysen i noen av utvalgene, så de beholdes i begge utvalgene. Det er likevel viktig å påpeke at disse observasjonene kan påvirke estimatene i de endelige modellene i noen grad.

FIGUR 13: UTELIGGERE, OECD

FIGUR 14 UTELIGGERE, UTVIDET UTVALG

4.2.6. Variasjon over tid

Den siste forutsetningen er forutsetningen om at avhengig variabel endres over tid. Datamaterialet sier at antallet dommere i de høyeste domstolene i Albania og Costa Rica (se tabell 3) har vært det samme på alle de observerte tidspunktene. Disse to landene ekskluderes derfor fra den videre analysen.

4.3. En kort kommentar om valg av alfa og cut off-verdi for signifikanstester

For enhalede (retningsbestemte) hypotesetester benyttes ofte $p < .10$ ($t > 1,68$) som cutoff-verdien for alfa for å vurdere statistisk signifikans (Midtbø 2012, 102), og høyere alfa kan også være gunstig for analyser med lav N for å unngå type II-feil (Schumm et al. 2013, 3). Analysene som følger opererer med $p < .10$ som cutoff for statistisk signifikans, men dette valget regnes ofte som tilfeldig (Greenwood et al. 2016), og kan negativt påvirke hvordan man som forsker forstår og tolker resultatene av analysene.

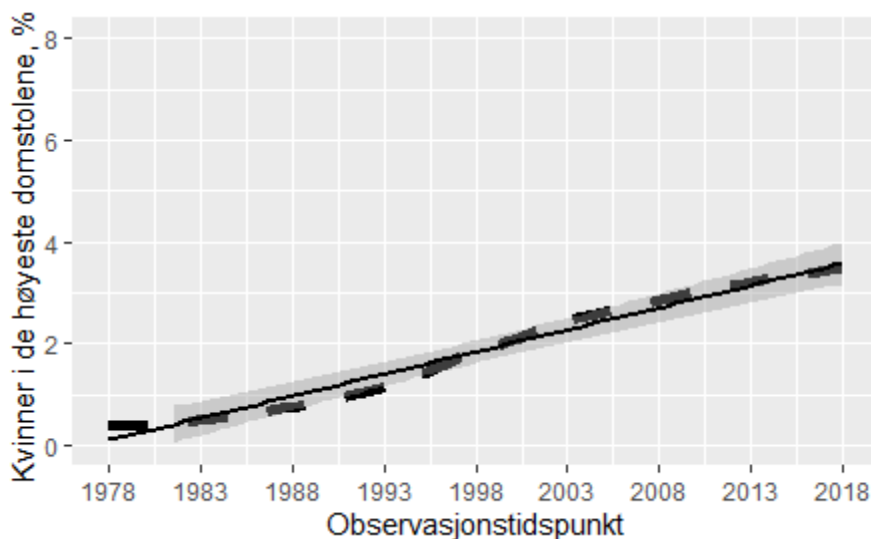
Statistiske tester sin originale hensikt var å gjøre rede for tilfeldig variasjon som en kilde for feil, og med dette fungere som et varsel mot å anta at de observerte sammenhengene som sanne, men ble fort endret til å bety at noe “ikke lykkes i” å oppnå statistisk signifikans (Greenland et al. 2016, 346). Disse statistiske testene bidrar ikke med noe “bevis” for eller mot våre hypoteser, men skal minne oss om betydningen av tilfeldigheter (Hill 1965, 299). For ofte tolkes mangel på signifikant forskjell som ingen forskjell (Hill 1965, 300). “Misbruk” av statistiske tester er så kontroversielt at flere vitenskapelige journaler oppfordrer til ikke å oppgi disse verdiene i artikler (Greenland et al. 2016, 338). Det er følgelig viktig at p-verdiene ikke brukes for bastant for å hevde bekreftelse eller avkreftelse av hypoteser i den videre analysen.

Kapittel 5: Empirisk analyse og diskusjon

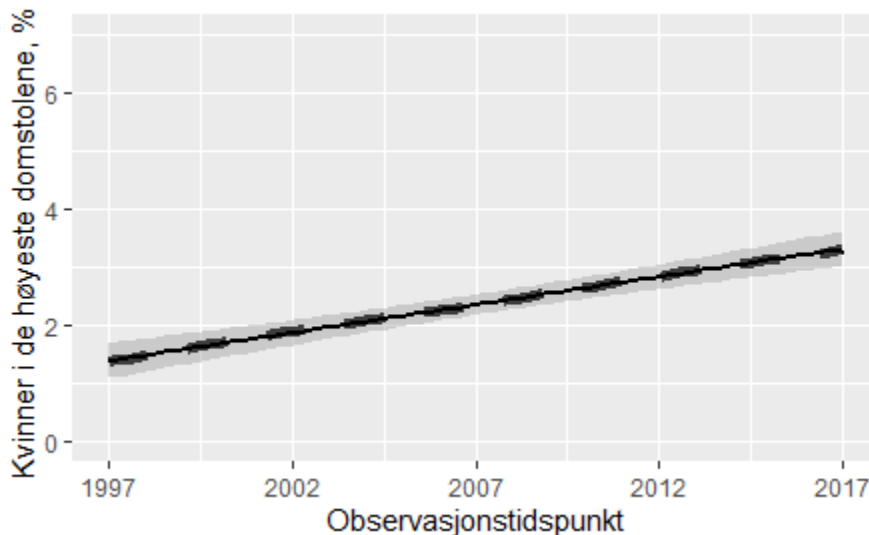
Hvilke faktorer påvirker vekst i antallet kvinner i de høyeste domstolene? Dette kapitlet vil ta for seg resultatene av analysen som er gjennomført. Først vil de deskriptive funnene av analysen presenteres og diskuteres kort. Deretter analyseres vekstkurvemodellene og hypotesenes sannsynlighet blir vurdert, før disse resultatene diskuteres i lys av teorien som la grunnlaget for hypotesene. Hypotesene gjennomgås kronologisk i den rekkefølge de ble presentert i kapittel 3.

5.1. Deskriptiv analyse

Det vesentlige spørsmålet i en longitudinell studie av kvinners representasjon i de høyeste domstolene, er hvorvidt det faktisk er en endring over tid. Det korte svaret på dette spørsmålet er ja. Figur 15 og 16 viser gjennomsnittlig vekst for OECD-utvalget og det utvidede utvalget i periodene de er observert. Fra et gjennomsnittlig startpunkt på rett i overkant av 0,33 kvinner i 1978 (kun Danmark, Tyskland, Israel, Sverige og Norge hadde på dette tidspunktet kvinner i sine høyeste domstoler) har kvinners representasjon i de høyeste domstolene for OECD-utvalget vokst til 3,5 på 40 år – en vekst som tilsvarer nesten én kvinne per tiende år. Den gjennomsnittlige størrelsen på en domstol i OECD-utvalget er 12,5 seter, tilsvarer dette en gjennomsnittlig vekst på drøye 25 % over 40-årsperioden.

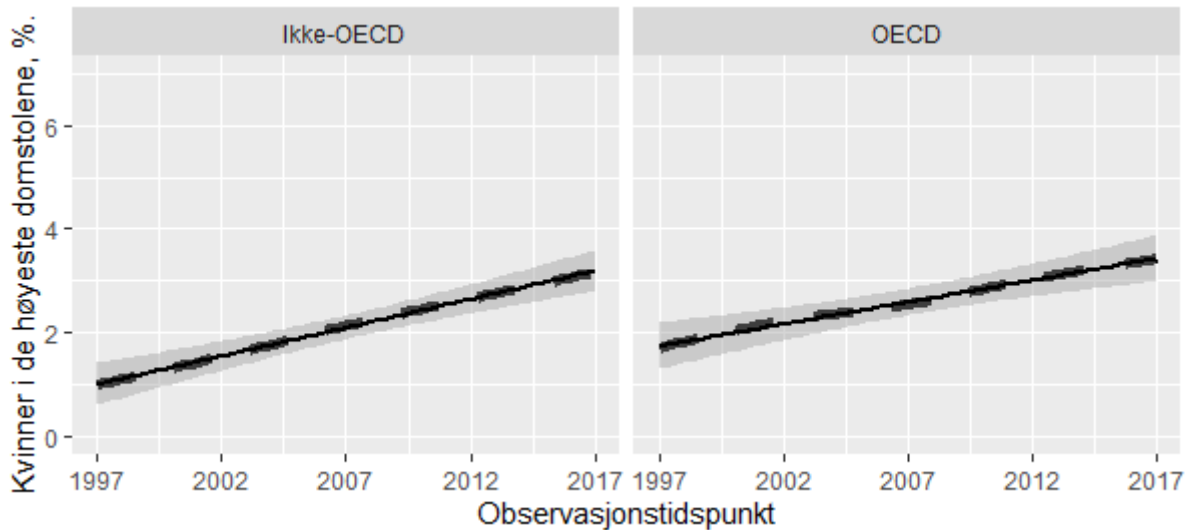
FIGUR 15: LINEÆR VEKST FOR KVINNER I DE HØYESTE DOMSTOLENE: OECD. STIPLET LINJE VISER GJENNOMSNISSLIG VEKST MELLOM OBSERVASJONSTIDSPUNKT.

FIGUR 16: LINEÆR VEKST FOR KVINNER I DE HØYESTE DOMSTOLENE: UTVIDET UTVALG. STIPLET LINJE VISER GJENNOMSNIITTLIG VEKST MELLOM OBSERVASJONSTIDSPUNKT.

Det utvidede utvalget, på den andre side, har vokst fra gjennomsnittlig 1,37 kvinner i 1997 til 3,3 kvinner i 2017. Med en gjennomsnittlig størrelse på 12,2 seter per domstol, tilsvarer dette en vekst på 16 % over 20-årsperioden. Den periodevise veksten for dette utvalget er brattere enn for OECD-utvalget (1,28 ganger så bratt). Dette er særlig interessant ettersom det for hvert land er målt i antall kvinner i domstolene, og ikke relativt antall. Prosentmessig kunne det vært lettere å forstå, da endring fra 0 til 1 kvinne kan bety så mye som 20 % økning for visse land, mens for absolutt tall vil man ikke se denne overestimeringen. Dersom man kontrollerer for OECD-land¹⁸ for det utvidede utvalget, ser man på figur 17 på neste side at veksten fortsatt er høyere blant ikke-OECD-land. OECD-landene begynte perioden med flere kvinner i snitt enn ikke-OECD-landene (1,7 mot 1), en forskjell på 0,7, men endte i 2017 opp med 3,42 mot 3,17, en forskjell på 0,25 – eller ca. tre prosentpoeng.

¹⁸ Alle 31 OECD-landene som er med i det utvidede utvalget

FIGUR 17: LINEÆR VEKST: UTVIDET UTVALG, KVINNER I DE HØYESTE DOMSTOLENE. KONTROLLERT FOR OECD-LAND. STIPLET LINJE VISER GJENNOMSNITTLIG VEKST MELLOM OBSERVASJONSTIDSPUNKT.

5.2. Utvikling av vekstkurvemodeller

Modellene i oppgaven er alle utviklet og estimert ved bruk av open source-programvaren *R: A Language and Environment for Statistical Computing* versjon 3.6.1 (R Core Team 2019) og tillegget *R-studio* versjon 1.2.1335 (Rstudio Team 2018). Modellene er estimert ved bruk av R-pakken *nlme* (Pinheiro et al. 2019), og figurer er laget med pakkene *ggplot2* (Wickham 2016) og *ggpubr* (Kassambara 2019), som bygger på *ggplot2*. Alle modellene vil bli estimert for to utvalg – ett for OECD-landene, og ett for det utvidede utvalget.

“Søppelspannmodeller” er analyser hvor man vilkårlig kaster inn forklaringsvariabler fra forskjellige fagfelt inn i en regresjonsmodell, og er for Schrodt (2016, 288) “the source of perhaps 80% of my distrust of contemporary quantitative research”. Å spesifisere en modell er en evig balansegang mellom problemene med multikollinearitet og omitted variable-bias, og den riktige balansen mellom de to er vanskelig å finne (Schrodt 2016, 288). Selv med få forklaringsvariabler impliserer flernivåregresjon en komplisert modell. Generelt er det ønskelig å spesifisere en modell med kun de faktorer som teorien og tidligere forskning tilsier er viktige, eller de faktorene som er av særlig interesse for prosjektets forskningsspørsmål. Dette fordi overkomplekse modeller både er vanskelige å estimere for programvaren man bruker og resultatene blir vanskelige å tolke (Hox 2010, 56).

I flernivåanalyse er det ofte fordelaktig å starte med en så enkel modell som mulig – en intercept-only-modell, for så å bygge en mer kompleks modell gradvis (Hox 2010, 56). For å få de modellene som best mulig passer dataen som benyttes i analysen brukes FIML-estimering, som gjør det mulig å sammenligne modellenes passform etter hvert som de blir mer komplekse – selv når modellene inkluderer nye faste effekter (Hox 2010, 57; McNeish 2017, 669). I den endelige modellen brukes REML-estimering, som egner seg spesielt godt til mindre datautvalg for å unngå type I-feilslutninger (McNeish 2017, 662, 669).

Modellene bygges derfor gradvis¹⁹, og begynner derfor med en helt tom modell. For å unngå en søppeldunk-modell (Schrodt 2016, 288) eller en overkomplisert modell (Hox 2010, 56), vil ikke modellen inkludere kontrollvariabler som passer dårlig. For hver utvidelse av modellen vil LRT-verdiene sammenlignes for å vurdere hvorvidt utvidelsene passer bedre til dataen enn den forrige modellen. I tillegg til LRT og endring i LL vil Akaikes informasjonskriterium (AIC) vurderes.

Valg av hvilket informasjonskriterium man sammenligner avhenger av vår kjennskap til modellen, og i hvilken grad vi kan anta at den “sanne” modellen er blant kandidatene som sammenlignes. Hvis den “sanne” modellen antas å være kompleks, med en kombinasjon av svake, middels sterke og sterke koeffisienter, og modellene som analyseres antas å være overforenklinger av disse, foretrekkes gjerne AIC (Vrieze 2012, 241). For modeller med lav n er det ofte et problem at modeller underspesifiseres (Dziak et al. 2012, 23). AIC kan være å foretrekke foran det Bayesianske informasjonskriteriet (BIC) ettersom simuleringer har vist at det mer konservative BIC kan føre til at små, men signifikante, effekter ignoreres (Vrieze 2012, 241).

Det presiseres igjen at bedre passform ikke nødvendigvis betyr bedre modell. Det hevdes ikke at de større modellene nødvendigvis er bedre per se, men at de sannsynlighetstestene det tas utgangspunkt i tyder på at den nye modellen passer bedre (eller dårligere).

¹⁹ For fullstendig syntaks, se appendiks 1

Modell 2 og 5 inkluderer også en trendvariabel, men antar felles helningsledd²⁰. Modell 3 og 6 tillater også tilfeldige helningsledd²¹, og en LRT gjennomføres for å vurdere hvorvidt dette bedre beskriver vekstkurvene. Etter å ha funnet beste modell for utviklingstrend, inkluderes de variablene med en teoretisk betydning for avhengig variabel. Deretter inkluderes moderatorvariabler som forventes å påvirke variabelen for kvinner i nasjonalforsamlinger. For å unngå overdrevet kompleks modell, vurderes disse variablenes passform forløpende, og dersom de passer dataen dårlig forkastes de.

TABELL 9: FELLES ELLER INDIVIDUELLE HELNINGSLEDD

Kvinner i de høyeste domstolene	OECD			Utvidet utvalg		
	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6
<i>felles trend</i>	.435*** (.027)			.483*** (.038)		
<i>trend</i>	.434*** (.046)			.483*** (.048)		
konstant	1.855*** (.266)	.093 (.289)	.096 (.153)	2.354*** (.166)	1.386*** (.183)	1.386*** (.187)
N	178	178	178	299	299	299
LL	-342.2	-266.3	-243.5	-532.9	-472.2	-466.5
AIC	690.4	540.5	499.0	1071.8	952.4	945.0

***p<.1, **p<.05, ***p<.01, standardavvik i parentes.

Verdier med p<.1 er uthevet.

Tabellene er estimert med ML.

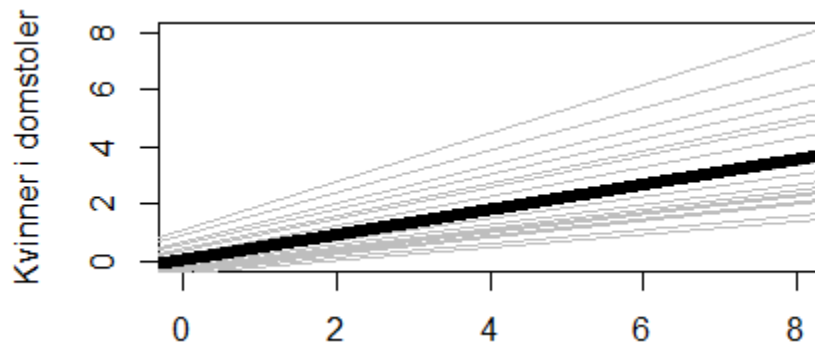
Modellene 1-6 i tabell 9 gir oss koeffisienten for estimert startpunkt for antall kvinner i domstolene, *konstant*, og for trendvariabelen *trend*. De tomme modellene 1 og 4 viser oss ikke annet enn gjennomsnittlig antall kvinner i de domstolene som er med i analysen for alle land og land-år, med. Modellene 2 og 5 inkluderer en variabel for tid, *trend*, og antar et felles helningsledd for alle landene, men tillater tilfeldige konstantledd. Som man ser fra informasjonskriteriene LL og AIC reduseres begge betydelig, hvilket tyder på at inklusjonen av en trendvariabel betraktelig bedre beskriver dataen.

I modellene 3 og 6 tillates helningsleddene å variere fritt, og som man ser fra tabell 9 endres ikke koeffisientene nevneverdig mellom modellene, men standardavvikene går opp noe som

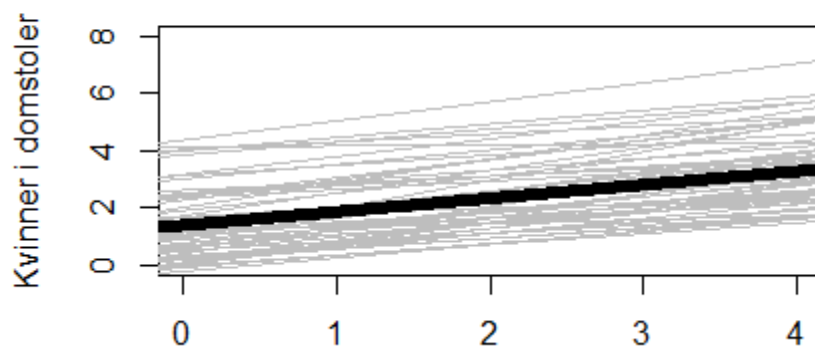
²⁰ “ ... , random=~1|country, ... “ i R-syntaks

²¹ “ ... , random=~trend|country, ... “ i R-syntaks

tyder på at det er variasjon mellom landene. Figur 18 og 19 viser oss at dette stemmer. Selv om det er en generell positiv vekst (den tykke sorte linjen), er variasjonen stor mellom landene. Ikke overraskende viser informasjonskriteriene at modellene som tillater både tilfeldige helnings- og konstantledd bedre beskriver dataen som estimeres.

FIGUR 18: VARIERENDE KONSTANT- OG HELNINGSLEDD: OECD. SVART LINJE VISER GJENNOMSNTTLIG VEKST, GRÅ LINJER VISER INDIVIDUELL VEKST. FEMÅRSINTERVALLER, 0 = 1978, 8=2018

FIGUR 19: VARIERENDE KONSTANT- OG HELNINGSLEDD. UTVIDET UTVALG. SVART LINJE VISER GJENNOMSNTTLIG VEKST, GRÅ LINJER VISER INDIVIDUELL VEKST. FEMÅRSINTERVALLER, 0 = 1997, 4= 2017.

TABELL 10: INFORMASJONSKRITERIUM, ALLE VARIABLER

Kvinner i de høyeste domstolene	OECD	Utvidet utvalg
	Modell 7	Modell 8
<i>Variabler</i>	***	***
konstant	-2.612* (1.359)	-1.391* (.783)
N	178	299
LL	-229.0	-455.5
AIC	488.0	941.1

***p<.1, **p<.05, ***p<.01, standardavvik i parentes.

Verdier med p<.1 er uthevet.

Tabellene er estimert med ML.

TABELL 11: INFORMASJONSKRITERIUM, INKLUSJON AV INTERAKSJONSLEDD

Kvinner i de høyeste domstolene	OECD			Utvidet utvalg		
	Modell 7 a	Modell 7 b	Modell 7 c	Modell 8 a	Modell 8 b	Modell 8 c
<i>Modell 7/8</i>	***	***	***	***	***	***
<i>left</i>	-.141 (.346)			-.274 (.289)		
<i>wip:left</i>	-.281 (1.126)			.145 (1.241)		
<i>qdum</i>		-.174 (.736)			-.307 (.499)	
<i>wip:qdum</i>		-.674 (2.617)			-1.479 (2.182)	
<i>majority</i>			.273 (.319)			.486 (.451)
<i>wip:majority</i>			-2.406 (2.785)			-4.312 (2.614)
konstant	-2.653* (1.373)	-2.589* (1.366)	-2.754** (1.357)	-1.358* (.787)	-1.198 (.755)	-1.531* (.809)
N	178	178	178	299	299	299
LL	-228.6	-228.4	-228.6	-454.8	-453.4	-454.1
AIC	491.2	490.9	491.2	943.5	940.8	942.3

***p<.1, **p<.05, ***p<.01, standardavvik i parentes.

Verdier med p<.1 er uthevet.

Tabellene er estimert med ML.

I tabell 10 på forrige side vises informasjonskriteriene for modell 4 og 5 som har inkludert alle de teoretisk relevante variablene²². Både log-likelihood-verdien og AIC faller fra modell 3 til 7 og modell 6 til 8. De større modellene beskriver modellene bedre enn modellene som kun inkluderer trend-variabelen. I tabell 11 er modellene 7 og 8 utvidet med tre variabler og interaksjonseffekter som forventes å påvirke andelen kvinner i lands nasjonalforsamlinger, og dermed indirekte kvinners representasjon i de høyete domstolene²³.

Ingen av disse variablene eller interaksjonseffektene viste seg å bedre beskrive dataen enn de enklere modellene, og ble derfor forkastet. LL-verdiene faller noe for hver inklusjon av de nye variablene, men denne endringen er ikke tilstrekkelig til å forsvare inkluderingen. AIC går også opp for samtlige, med unntak av inklusjonen av variabelen for kjønnskvoltering til lands parlament, og interaksjonseffekten av denne. Variabelen og interaksjonen ble vurdert inkludert i de endelige modellene. LRT ga en p-verdi på $p=.11$, hvilket tyder på relativt dårlig fit, og grunnet fare for overspesifisering av modeller (Hox 2010; Schrodt 2016), ble også denne variabelen utelatt av de endelige modellene 9 og 10 i tabell 12.

Som det ble diskutert i metode-kapittelet, egner REML seg dårlig for utvikling av modeller siden LRT-verdiene ikke kan sammenlignes, men egner seg bedre til estimering av modeller med små utvalg. Én måte å gå rundt dette på var å bruke ML i utvikling av modeller, og REML i den endelige modellen (McNeish 2017). I de endelige modellene 9 og 10 i tabell 12 er derfor begge modellene estimert med REML for å redusere bias og overestimering av koeffisienter.

Levene-testen viste at det var noe problemer med heteroskedastisitet i residualene for OECD-utvalget. Dette ble tatt høyde for med å endre til en autoregressiv kovariansstruktur, som reduserte heteroskedastisiteten i residualene betydelig.

²² For fullstendige modeller 7 og 8, se appendiks 2.

²³ For fullstendige modeller 7 a-c og 8 a-c, se appendiks 2.

5.3. Resultater og analyse av hypoteser

Modell 9 og 10 i tabell 12 viser de endelige vekstkurvemodellen. Hypotesene som ble presentert i kapittel 3 blir i denne delen kronologisk presentert og analysert i henhold til resultatene i analysen. Denne analysedelen er noe krevende, ettersom hver hypotese diskuteres i henhold til begge modellene. Hypoteser som styrkes for bare ett av utvalgene anses som interessant i og for seg.

TABELL 12: ENDELIGE MODELLER. AVHENGIG VARIABEL: KVINNER I DE HØYESTE DOMSTOLENE

Kvinner i de høyeste domstolene	OECD	Utvidet utvalg
	Modell 9	Modell 10
<i>trend</i>	.216*** (.075)	.375*** (.061)
<i>nonelect</i>	-.197 (.398)	.175 (.377)
<i>size</i>	.129*** (.050)	.096*** (.032)
<i>prestige</i>	.906** (.410)	-.144 (.288)
<i>lappoint</i>	.107 (.168)	.183 (.173)
<i>edu</i>	.940 (1.931)	1.779** (.862)
<i>gdppc1000</i>	.043** (.016)	.006 (.010)
<i>wip</i>	.759 (1.551)	1.205 (1.365)
<i>wip*parpct</i>	4.619 (3.574)	1.918 (2.170)
<i>parlpct</i>	.681 (.906)	-.528 (.488)
konstant	-3.698** (1.872)	-1.394* (.816)
N	178	299
LL	-223.5	-472.4
AIC	478.9	974.8

***p<.1, **p<.05, *p<.01, standardavvik i parentes.

Verdier med p<.1 er uthevet.

Begge modellene er estimert med REML.

Modell 9 er estimert med autoregressiv kovariansstruktur (AR(1)).

5.3.1. To utvalg – hva forklarer forskjellene?

Som nevnt i kapittel 4 om utvalg er teoriene om hva som påvirker dommere i de høyeste domstolene stort sett bygget rundt forskning på OECD-land, og særlig USA (Epstein Knight og Shvetsova 2001a; 2001b), med noen unntak (blant annet Thames og Williams 2013; Valdini og Shortell 2016; Arrington et al. 2017).

Det er ikke uten grunn at mye av studiene på dette fagfeltet ser på nettopp industrialiserte land, og ofte OECD-landene. Variablene forventes å sprike mye mer i verdiene i det utvidede utvalget. Store sprik forventes å øke standardavvikene i større grad enn i OECD-utvalget og gjør det vanskelig å plukke opp sammenhenger. De faktorene som påvirker OECD-landene forventes likevel også å påvirke landene utenfor OECD (Williams og Thames 2008, 458). Nettopp av denne grunn er det inkludert et utvidet utvalg – for å se om teoriene også kan anvendes i et større utvalg som inkluderer et mer heterogent utvalg.

Utover land inkludert er det et annet aspekt som kan påvirke estimatene for de to utvalgene, og det er tidsperioden undersøkelsene ser på. For OECD-utvalget er det data over 40 år, observert på ni tidspunkter, mens det for det utvidede utvalget kun er data over 20 år, observert på fem tidspunkter. Som figur 15 og 16 på side 63 og 64 viste oss, har utvalgene ganske forskjellige utgangspunkt. Flere land inkludert i det utvidede utvalget hadde allerede opplevd en betydelig vekst i andelen kvinner i de høyeste domstolene i perioden før 1997, så de faktorene som forklarte denne veksten før 1997 tas ikke i betraktning.

5.3.1. Institusjonelle hypoteser

5.3.1.1. Hypotese 1: Utnevningsprosesser som ikke involverer folkevalgte aktører vil ha en negativ effekt på andelen kvinner representert i de høyeste domstolene.

Hypotese 1 forventet færre kvinnelige dommere når dommere utnevnes av en ikke-valgt aktør som ikke kunne holdes direkte ansvarlig ved et valg. Resultatene av vekstkurveanalysen viser at retningen til variabelen for ikke-valgte aktører, *nonelect*, er ulik for de to utvalgene, men standardavvikene er for høye til å kunne si noe sikkert om denne sammenhengen. For OECD-landene er koeffisienten svakt negativ (-.197), mens den for det utvidede utvalget er svakt

positiv (.175). Dette betyr at det vil være i snitt 0,197 færre dommere for OECD-utvalget dersom dommerne utnevnes av utelukkende aktører som ikke kan holdes direkte ansvarlige, mens man i det utvidede utvalget vil ha 0,175 flere. På grunn av ulik retning på koeffisientene og svært høye standardavvik svekkes *hypotese 1*, som forventet en negativ effekt av ikke-valgte aktører på antallet kvinnelige dommere i de høyeste domstolene.

Resultatene for analysen bryter i stor grad med teorien om betydningen av aktørene som utnevner. Selv om teoriene om utnevningssystemer ikke er den mest homogene, hvor det på motsatt side argumenteres mot at formelle utnevningssystemer har noen reell betydning (Alozie 1996), er det relativt bred enighet om at *hvem* som er involvert i å utnevne dommere er av betydning (Slotnick 1980; Bratton og Spill 2002; Williams og Thames 2008; Thames og Williams 2013, 76; Hoekstra, Kittilson og Bond 2014, 107; Valdini og Shortell 2016; Arrington et al. 2017).

Generelt forventes det at aktører som må stå ansvarlige overfor en velgermasse i større grad vil påvirkes av opinionen, og det forventes at kvinners representasjon i de høyeste domstolene vil være høyere i land hvor utnevnerne må stå direkte ansvarlige enn dersom de beskyttes fra dette ansvaret (Valdini og Shortell 2016, 867). Selv om resultatene fra OECD-utvalget er forventningsrette, er standardfeilene til den negative koeffisienten så høye at det er vanskelig å si om retningen er reell. For det utvidede utvalget er koeffisienten positiv, hvilket betyr at aktører som ikke står direkte ansvarlige faktisk er positiv for kvinners representasjon. Standardavvikene er likevel for høye til å sikkert kunne si noe om denne sammenhengen. Den naturlige slutningen å trekke her er at hypotesen svekkes.

Det er én faktor som ikke nevnes av teorien presentert i denne oppgaven som kan være av betydning for resultatene, og det er de institusjonelle rammene som ligger til grunn for de utnevningene som skjer av ikke-valgte aktører. For eksempel praktiserer det norske Innstillingsrådet for dommere “moderat kjønnskvoltering” (domstol.no, u.å.a), hvor kvinner prioriteres dersom flere kvinnelige og mannlige søkere står likt eller tilnærmet likt. Slike institusjonelle rammer, dersom de følges i praksis, vil trolig minske den negative effekten av slike utnevningssystemer.

5.3.1.2. Hypotese 2: Det forventes å være flere kvinnelige dommere i større domstoler.

Betydningen av en større domstol forventes ifølge *hypotese 2* å være positiv. Det er altså å forvente at en større domstol vil ha flere kvinnelige dommere enn en liten. Både modell 9 og modell 10 virker å styrke denne hypotesen, hvor variabelen for størrelse i begge modellene er signifikante på 1 %-nivå. Koeffisienten for OECD-utvalget er på .129 og betyr at en økning av domstolens størrelse med én enhet vil medføre 0,129 flere kvinnelige dommere. For det utvidede utvalget er denne koeffisienten noe mindre, .096. En domstol med 20 dommere forventes med andre ord å ha rundt én mer kvinne enn en domstol med 10 dommere i begge utvalgene. Betydningsfulle koeffisienter og relativt lave standardavvik i begge modellene gjør at *hypotese 2* om den positive betydningen av større domstoler styrkes.

Denne hypotesen har også et ganske konsistent teoretisk grunnlag: i en større domstol kan man tillate fokus på likestilling og mangfold uten at dette i samme grad går på bekostning av andre interesser (Solberg og Bratton 2005, 128). Det er blitt argumentert for at størrelsen på en domstol var den viktigste predikatoren for å forklare tidspunktet for når de første kvinnelige dommerne ble representert i de høyeste domstolene i delstater i USA (Solberg og Bratton 2005, 131), i tillegg til at større domstoler er assosiert med flere kvinner generelt i de samme domstolene (Williams 2007, 1199). Også i studier mellom land er denne sammenhengen ganske konsistent, med gjennomsnittlig flere kvinner i de større domstolene (Williams og Thames 2008, 463; Thames og Williams 2013, 84; Valdini og Shortell 2016, 869).

5.3.1.3. Hypotese 3: Begrenset embetstid vil ha en negativ effekt på antallet kvinner i et lands høyeste domstol.

Begrenset embetstid er i denne analysen testet med variabelen *prestige*, som ser på hvorvidt dommere har en fast definert begrenset embetstid eller ikke. For OECD-utvalget er forholdet sterkt positivt. De mer prestisjetunge domstolene – de uten begrensninger på embetstid utover en eventuell obligatorisk pensjonsalder – har en koeffisient på .906, med lave standardfeil og signifikant på 5 %-nivå. I det utvidede utvalget, derimot, er forholdet svakt negativt med en koeffisient på .144, men med svært høye standardavvik. *Hypotese 3* virker å være svært plausibel for OECD-utvalget, men svekkes for det utvidede utvalget.

Disse resultatene gjenspeiler noen av de sprikende funnene i litteraturen. Betydningen av begrenset embetstid betyr hyppigere utskiftninger av dommere, og man kan derfor forvente at det blir flere muligheter for kvinners (Solberg og Bratton 2005, 123), men samtidig viser Goelzhausers (2011, 766, 773) empiriske funn at begrenset embetstid ikke kunne assosieres med tidligere representasjon av kvinner, og Thames og Williams' (2013, 84) finner også kun støtte for dette i noen land.

5.3.1.4. Hypotese 4: Venstreorienterte utnevner har en positiv effekt på antallet kvinnelige dommere i de høyeste domstolene.

Ideologien til de aktørene som utnevner forventes å påvirke hvor tilbøyelige de er til å utnevne kvinner til de høyeste domstolene. Nærmere bestemt sier *hypotese 4* at vi forventer at mer venstreorienterte utnevner, variabelen *lappoint*, vil være positivt forbundet med antallet kvinnelige dommere. Koeffisienten for OECD-landene er .99 mens de for det utvidede utvalget er .183, men koeffisienten er signifikant for noen av utvalgene.

Venstreorienterte forventes å være mer tilbøyelige for å utnevne eller nominere kvinner enn sentrums- og høyreorienterte. Dette er en sammenheng man forventer både når partier nominerer kandidater til nasjonalforsamlinger, og når de som utnevner dommere er fra et venstreorientert parti. Teorien finner lite støtte i modellene presentert over. Selv om retningene er forventningsrette i begge utvalgene, er standardfeilene for høye og ingen faller innenfor cutoff-verdien for signifikant på 10 %. Den eneste slutningen man kan trekke fra disse koeffisientene er at hypotesen svekkes for begge utvalgene.

5.3.2. Sosioøkonomiske hypoteser

5.3.2.1. Hypotese 5: Høyere gjennomsnittlig utdanning blant kvinner i forhold til menn forventes å spille en positiv rolle for kvinners representasjon i de høyeste domstolene.

Hypotese 5 forventet at høyere gjennomsnittlig utdanning sammenlignet med menn ville ha en positiv betydning for kvinners representasjon i de høyeste domstolene. Variabelen for dette forholdet, *edu*, er kodet noe vanskelig, med menn som referansepunkt. En økning fra forholdet 0:1 til 1:1 (fra ingen utdannelse, til den samme som menn) har en koeffisient på henholdsvis

.940 for OECD-utvalget og 1.779 for det utvidede utvalget. Mens koeffisienten for OECD-utvalget tilsier at denne økningen medfører en økning på ca. én kvinnelig dommer, er standardavvikene svært høye, hvilket svekker troverdigheten til denne koeffisienten betraktelig.

For det utvidede utvalget, derimot, er standardfeilene lavere og denne koeffisienten er signifikant på 5 %-nivå, og virker å ha en betydelig effekt på andelen kvinner i de høyeste domstolene. Som med hypotesen for begrenset embetstid, svekkes denne hypotesen for det ene utvalget, men ikke for begge. For OECD-landene svekkes hypotesen betraktelig, mens den høye koeffisienten, kombinert med relativt lave standardavvik, fører til at *hypotese 5* styrkes for det utvidede utvalget.

Denne ulikheten mellom utvalgene er interessant, da den synes å støtte litteraturen som hevder at betydningen av kompetanse vil ha en svakere effekt for de mindre utviklede landene (Matland 1998, 118-120; Escobar-Lemmon og Taylor-Robinson 2005, 840). I de utviklede landene eksisterer det allerede et høyere antall utdannede kvinner som er relevante for embetene enn i de mindre utviklede landene.

Det første utvalget består kun av relativt høyt utviklede OECD-land, mens man i det utvidede utvalget også har inkludert flere mindre utviklede land, med generelt lavere utdanning i befolkningen. I flere av observasjonene inkludert i det utvidede utvalget har kvinner under halvparten av den gjennomsnittlige utdanningen til menn²⁴, mens for OECD-utvalget er dette forholdet generelt mye jevnere. Tyrkia er det eneste store unntaket, hvor kvinner fortsatt ligger på kun 2/3 av gjennomsnittlig utdanning sammenlignet med menn.

5.3.2.2. Hypotese 6: Høyere BNP vil ha en positiv virkning på antallet kvinner i de høyeste domstolene.

Den andre hypotesen relatert til sosioøkonomiske faktorer er *hypotese 6* som forventet et positivt forhold mellom vekst i BNP per innbygger og andelen kvinner i de høyeste domstolene. Som med *hypotese 5*, er dette også tilfellet bare i det ene utvalget. I utvalget for OECD er variabelen signifikant på 5 %-nivå, med svært lave standardavvik. *Hypotese 6* styrkes derfor i

²⁴ Nepal, Djibouti, Elfenbenskysten, Liberia og India

OECD-utvalget. En økning i per capita BNP på 1000 \$ har en koeffisient på 0,43, som betyr at en økning i BNP per capita på 20 000 \$ forventes å medføre nærmere én ekstra kvinne i de høyeste domstolene i dette utvalget.

I det utvidete utvalget er betydningen av denne variabelen forventningsriktig, men ekstremt liten (.006), hvilket betyr at selv en økning på 100 000 \$ per capita ikke ville vært forbundet med mer enn 0,6 ekstra kvinner. Med svært høye standardavvik i tillegg, svekkes *hypotese 6* for det utvidede utvalget. Det er ikke mulig å identifisere noen betydning av denne variabelen for dette utvalget.

Det er vanskelig å forklare dette avviket teoretisk, men delkapittel 3.2.2. identifiserer noe av utfordringen: det er vanskelig å forklare retningen på forholdet. Er det BNP som påvirker likestilling (Eastin og Prakash 2013) eller er det likestilling som påvirker BNP (Lagon og Hughes 2016)? Resultatene viser at det i OECD-landene er en sterk sammenheng mellom BNP og andelen kvinner i de høyeste domstolene, men skyldes dette at OECD-landene generelt er svært rike land (Williams og Thames 2008, 466)? Flere av de fattigste landene i det utvidede utvalget har hatt en betydelig vekst i andelen kvinner i de høyeste domstolene i perioden, på tross av veldig lav BNP per capita²⁵.

En annen forklaring er selve operasjonaliseringen av variabelen. BNP per capita målt i 1000 US dollars har muligens for stort sprik til å kunne brukes i det utvidede utvalget. En økning i 1000 US dollars betyr noe helt forskjellig for de fattigere landene sammenlignet med de rikeste. For et OECD-land med BNP per capita over 50 000 US dollars er 1000 dollars økning tilsvarende et knapt års vekst med gjennomsnittlig økonomisk vekst på 2,5 % (OECD 2018):

$$50\,000 * 1,025^1 = 51\,250 \quad (5)$$

For det fattigste landet i analysen, Liberia, tilsvarer 1000 dollars med gjennomsnittlig vekst i Afrika sør for Sahara på 2,6 % (World Bank 2019) 34 års vekst:

$$731,45 * 1,026^{34} = 1748,2 \quad (6)$$

²⁵ Blant annet Djibouti, Elfenbenskysten, Liberia og Nepal.

GDP per capita i 1000 US dollars kan med andre ord være et dårlig mål for denne oppgaven, og en log-transformering ville muligens gi bedre resultater for sammenligning.

5.3.3. Hypoteser relatert til smitteeffekter

5.3.3.1. Hypotese 7: Høyere andel kvinner i et lands nasjonalforsamling vil smitte over på landets høyeste domstoler, og føre til en økning i antallet kvinnelige dommere.

Hypotese 7 forventet at en økning i andelen kvinner i et lands nasjonalforsamling ville smitte over på landets domstoler, og dermed føre til at antallet kvinnelige dommere øker. For begge utvalgene er koeffisientene for økning i andelen kvinner i nasjonalforsamlingen forventningsrette, på henholdsvis .759 for OECD-utvalget og 1.205 for det utvidede utvalget. Dette betyr at en økning i andelen kvinner i et lands nasjonalforsamling fra 0 til 100 % forventes å medføre en gjennomsnittlig økning på drøyt 0,7 kvinner i OECD-landene og 1,2 kvinner i det utvidede utvalget. I tillegg til relativt moderate effekter, er standardavvikene for begge utvalgene svært høye, og det er vanskelig å argumentere for en reell sammenheng. *Hypotese 7* svekkes derfor betydelig for begge utvalgene.

Thames og Williams (2013, 84) og Hoekstra, Kittilson og Bond (2014, 115-116) sine analyser på tvers av land viser sammenhenger mellom andelen kvinner i lands nasjonalforsamling og andelen dommere i de høyeste domstolene. Thames og Williams (2013) sine analyser er riktignok kun signifikante for denne sammenhengen i analysen av industrielle land. Selv om koeffisientene for begge utvalgene støtter opp under denne teorien, er vekstkurveanalysene i denne modellen ikke signifikant for noen av utvalgene, heller ikke OECD-utvalget, med enheter som er svært like det opprinnelige utvalget til Thames og Williams (2013).

5.3.3.2. Hypotese 8: Land med høy andel kvinnelige parlamentsmedlemmer vil ha flere kvinnelige dommere i de høyeste domstolene dersom dommere utnevnes av landets parlament.

Den siste hypotesen, *hypotese 8*, forventet at land med høy andel kvinnelige representanter i nasjonalforsamlingen ville ha flere kvinnelige dommere dersom dommerne ble utnevnt av dette

parlamentet. Samspillseffekten fremgår av koeffisienten til $wip*parlpct$. Koeffisientene er for begge utvalgene svært høye, på henholdsvis 4,619 for OECD-utvalget og 1.918 for det utvidede utvalget.

Koeffisienten til denne samspillseffekten innebærer at samtlige representanter i nasjonalforsamlingen er kvinner óg at samtlige av dommere til de høyeste domstolene utnevnes av denne nasjonalforsamlingen. Samspillseffekten støtter teoriene fremlagt av Hoekstra, Kittilson og Bond (2014), men samspillseffektene for begge utvalgene har svært høye standardavvik, så det er vanskelig å hevde at denne sammenhengen er reell eller et resultat av noen enheter i utvalgene. Grunnet disse høye standardavvikene svekkes *hypotese 8* for begge utvalgene.

5.3.5. Hypotesenes status

TABELL 13: STATUS TIL HYPOTESENE ETTER VEKSTKURVEANALYSE

Hypoteser:	OECD:		Utvidet utvalg:	
	Styrket	Svekket	Styrket	Svekket
<i>Hypotese 1: Utnevningprosesser som ikke involverer folkevalgte aktører vil ha en negativ effekt på andelen kvinner representert i de høyeste domstolene.</i>		✓		✓
<i>Hypotese 2: Det forventes å være flere kvinnelige dommere i større domstoler.</i>	✓		✓	
<i>Hypotese 3: Begrenset embetstid vil ha en negativ effekt på antallet kvinner i et lands høyeste domstoler.</i>	✓			✓
<i>Hypotese 4: Venstreorienterte utnevnerer fører til at flere kvinner blir utnevnt som dommere i de høyeste domstolene.</i>		✓		✓
<i>Hypotese 5: Høyere gjennomsnittlig utdanning blant kvinner forhold til menn forventes å spille en positiv rolle for kvinners representasjon i de høyeste domstolene.</i>		✓	✓	
<i>Hypotese 6: Høyere BNP vil ha en positiv virkning på antallet kvinner i de høyeste domstolene.</i>	✓			✓
<i>Hypotese 7: Vekst i andelen kvinner i et lands nasjonalforsamling vil smitte over på landets høyeste domstoler, og føre til en økning i antallet kvinnelige dommere.</i>		✓		✓
<i>Hypotese 8: Land med høy andel kvinnelige parlamentsmedlemmer vil ha flere kvinnelige dommere i de høyeste domstolene dersom dommere utnevnes av landets parlament.</i>		✓		✓

Kapittel 6: Oppsummering og konkluderende bemerkninger

6.1. Oppsummerende diskusjon

Hvilke faktorer påvirker vekst i antallet kvinner i de høyeste domstolene? Resultatene av vekstkurveanalysen presentert over er interessante av særlig to grunner. For det første er de interessante fordi de tillater oss å se hvor ulike resultatene er mellom de to utvalgene. For det andre er de interessante fordi alle hypotesene av hypotesene som styrkes, med unntak av domstolens størrelse, kun styrkes i ett av utvalgene.

De ulike resultatene mellom analysene er interessante nettopp fordi de tyder på at studier av hvilke faktorer som påvirker antallet kvinner i de høyeste domstolene påvirkes av de landene som inkluderes i studiet. Det forventes at teori som forklarer høyere representasjon i OECD også skal være gjeldende for land utenfor OECD (Williams og Thames 2008). Analysene presentert i denne avhandlingen avkrefter ikke denne påstanden, men de store sprikene i koeffisienter og standardavvik mellom modellene tyder på at det kan være andre faktorer som forklarer veksten i de ulike utvalgene.

Som analysene over og tabell 12 viser, ble det funnet begrenset støtte for hypotesene som ble fremmet i kapittel 3. Den ene hypotesen som viste seg å være robust i begge utvalgene var *hypotese 2: Det forventes å være flere kvinnelige dommere i større domstoler*. De større domstolene virker å ha en positiv effekt på antallet kvinner, og koeffisientene var sterke for begge utvalgene med lave standardavvik. En domstol med 10 flere seter forventes å ha 1,3 flere kvinner i OECD-utvalget og rett i underkant av 1 ekstra kvinne i det utvidede utvalget, begge effektene signifikante på 1 %-nivå. Det er viktig å merke seg at denne variabelen ikke sier noe om andelen kvinner representert, altså i prosent, men antallet. Sagt med andre ord betyr ikke ti flere dommere i en domstol at kvinners relative andel i prosent øker. Dersom en domstol med ti dommere har én kvinne, og en annen domstol med 20 har to, har de prosentmessig like mange kvinner.

Utover denne, fant analysene bare delvis støtte for noen av de foreslåtte hypotesene. For de institusjonelle hypotesene fikk *hypotese 3: Begrenset embetstid vil ha en negativ effekt på*

antallet kvinner i et lands høyeste domstol fikk bare støtte i OECD-utvalget, med en signifikant og sterkt positiv koeffisient.

Begge de sosioøkonomiske forklaringsvariablene ga også blandede resultater. *Hypotese 5: Høyere gjennomsnittlig utdanning blant kvinner i forhold til menn forventes å ha en positiv effekt for kvinners representasjon i de høyeste domstolene* ble kun styrket i det utvidede utvalget, hvor variabelen for utdanningsforholdet var positiv og signifikant. Dette bryter ikke helt med teorien som sier at det forventes at de mer utviklede OECD-landene vil ha høyere andel utdannede kvinner og dermed flere relevante kandidater i utgangspunktet. Vekst i kvinners relative utdanning vil følgelig ikke ha like stor betydning. *Hypotese 6: Høyere BNP vil ha en positiv effekt på antallet kvinner i de høyeste domstolene* fikk støtte i OECD-utvalget, og variabelen hadde en sterk og signifikant effekt på OECD-utvalget, mens denne effekten forsvant i det utvidede utvalget hvor spredningen i BNP er mye større mellom landene.

For alle de resterende hypotesene var i beste fall koeffisientene forventningsrette. Standardavvikene for samtlige variabler var så høye for alle variablene at ingen av disse koeffisientene trygt kan brukes til å forkaste en nullhypotese. Som nevnt i kapittel 5 brukes ikke mangel på signifikans som bevis for at det ikke er en sammenheng, men at denne sammenhengen ikke med stor nok sannsynlighet kan forklares av noe annet enn tilfeldigheter.

6.2. Svakheter med analysen

Den store svakheten med analysen er mye av det samme som dens styrke. Det originale datamaterialet samlet inn til denne oppgaven er grundig, men begrenset. Det inkluderer kun 20 land i utvalget som ser på utviklingen over 40 år, og i det utvidede utvalget er det begrenset til en periode på 20 år. Disse begrensningene er et direkte resultat av begrensninger på tilgjengelig data.

Analysens resultater vedrørende begrenset embetstid stemmer overens med hypotesen for OECD-utvalget, men operasjonaliseringen er relativt svak. Teoriene rundt disse sammenhengene spesifiserer at også obligatorisk pensjonsalder forventes å være negativt for antallet kvinner i de høyeste domstolene. Grunnet svært få observasjoner hvor det ikke var regler for obligatorisk pensjonsalder ble dette ikke inkludert i variabelen for begrenset

embetstid. En operasjonalisering som også tok hensyn til dette ville muligens gitt andre resultater i analysen.

En annen svakhet er operasjonaliseringer av inkluderte variabler. Flere av disse er sub-optimale. Særlig er mål av per capita BNP i per 1000 US dollars uheldig. Det store spriket og ulike betydninger av tusen dollars endring mellom land vil trolig påvirke estimatene for denne variabelen. En log-transformering ville muligens bedre tatt hensyn til den eksponentielle naturen av BNP-vekst. Operasjonaliseringen av utdanningsforholdet mellom menn og kvinner er heller ikke optimal. Et bedre mål ville vært utdanningsforholdet innen høyere utdanning, eller enda bedre: innen jusutdannelsen spesifikt. Disse svakhetene kan ha ledet til feil estimering av koeffisientene til disse variablene, og potensielt betydningsfulle variabler svekkes.

Den siste åpenbare svakheten er manglende informasjon om ikke-valgte utnevnerne. Hvordan disse rådene, komiteene eller panelene utnevnes, eller av hvem, tas ikke i betraktning i analysene. Det tas heller ikke hensyn til kjønnsfordeling i disse som ifølge teoriene om smitteeffekter burde ha en betydning på utfallet. Heller ikke tas det hensyn til det institusjonelle rammeverket disse aktørene opererer innenfor. Dette rammeverket kan for eksempel ha eksplisitte føringer om kjønnsfordeling eller -kvotering (som det norske Innstillingsrådet for dommere), noe som også kan ha betydning for utnevningen.

6.3. Konkluderende bemerkninger og forslag til videre forskning

Alle piler peker opp, men selv om antallet kvinner i de høyeste domstolene øker i nesten alle land, kan vi enda ikke med sikkerhet forklare de faktorene som påvirker dette. Denne avhandlingens hensikt er å belyse de forholdene som legger til rette for veksten i kvinners representasjon i de høyeste domstolene. For å belyse denne problemstillingen ble det gjennomført en vekstkurveanalyse med to utvalg som varierte både i tid og rom. Selv om den deskriptive analysen viser at vekst i kvinner i de høyeste domstolene er en klar tendens blant begge utvalgene, er det fortsatt ikke klart *hva* som påvirker denne veksten.

Av de totalt åtte hypotesene som ble testet, finner denne oppgaven bare én variabel som viste samme positive effekt i begge utvalgene, og det var domstolenes størrelse. En større domstol

virker svært sannsynlig å være positivt for antallet kvinner i domstolene. Utover dette, viste også variablene for begrenset embetstid, per capita bruttonasjonalprodukt og utdanningsforhold mellom kjønnene positive, sannsynlige koeffisienter for i hvert fall ett av utvalgene. Selv om analysene i denne avhandlingen ikke finner støtte for alle de fremlagte hypotesene, betyr ikke dette at det ikke ble gjort funn. Mest av alt finner denne oppgaven at hvilke faktorer som påvirker vekst i kvinners representasjon i de høyeste domstolene er et svært komplekst spørsmål, og at betydningen av disse faktorene ser ut til å variere mellom land og mellom utvalg.

Først og fremst oppfordres det til flere studier av vekst i kvinners representasjon i de høyeste domstolene på tvers av land som eksplisitt inkluderer faktoren tid. I tillegg oppfordres det til å utvide landene man studerer utover OECD-landene. I studier av hvilke faktorer som påvirker kvinners representasjon, er det også interessant å forstå hvordan disse faktorene påvirker stater i mindre homogene utvalg enn OECD. Det oppfordres også å se nærmere på særlig tre faktorer:

Betydningen av at aktøren som utnevner dommere er venstreorientert har sterk teoretisk forankring, men lite støtte i analysene presentert i denne oppgaven. Hvilke andre faktorer må eventuelt til for at denne sammenhengen skal være gjeldende? Det samme gjelder betydningen av at den som utnevner dommere kan holdes direkte ansvarlig. Et interessant moment å inkludere i en fremtidig studie er de institusjonelle rammeverkene som ligger til grunn for utnevnelser gjort av ikke-valgte aktører.

Den siste faktoren som det oppfordres til å forske på, og som er stadig mer populær i studier av kvinners representasjon i de høyeste domstolene, er smitteeffekter. Sammenhengen var ikke påviselig i noen av modellene, og heller ikke samspillseffekten mellom kvinner i nasjonalforsamlinger og at dommere utnevnes av nasjonalforsamlinger kunne påvise noen sammenheng. Spesifikt foreslås det å gjennomføre en latent vekstkurveanalyse som også tar hensyn til endringer i befolkningens holdninger til kvinner for å fange opp de latente smitteeffektene.

Alle piler peker opp, men flere studier er nødvendige slik at vi, som fagfelt og som samfunn, bedre forstår hva som legger til rette for vekst av kvinner i de høyeste domstolene.

Referanseliste

- Alozie, Nicholas O. 1996. "Selection Methods and the Recruitment of Women to State Courts of Last Resort". *Social Science Quarterly*, Vol. 77, No. 1, s. 110-126
URL: <https://www.jstor.org/stable/42863434>
- Althingi. u.á. "Lög um dómstóla." URL:
<https://www.althingi.is/lagas/nuna/2016050.html> [lest 22.10.19].
- Anáforas [Universidad de la República Uruguay]. 1968. "Constitucion de la Republica."
URL:
<http://anaforas.fic.edu.uy/jspui/bitstream/123456789/20135/1/ConstituciondeLaRepublica.pdf> [lest 23.10.19].
- Armenia [Constitution]. 2005. "Constitution of the Republic of Armenia".
URL: <https://www.president.am/en/constitution-2005/> [lest 18.10.19].
- Armenia [Constitution]. 2015. "Constitution of the Republic of Armenia".
URL: <https://www.president.am/en/constitution-2015/> [lest 18.10.19].
- Arrington, Nancy, Leann Bass, Adam Glynn, Jeffrey K. Staton, Brian Delgado og Staffan I. Lindberg. 2017. "Gender Diversity on High Courts". *University of Gothenburg, Varieties of Democracy Institute: Working Paper 2017: 54*. DOI:
10.2139/ssrn.3050370
- Australia (Constitution of). 2012. "Australia's Constitution". URL:
https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Senate/Powers_practice_n_procedures/Constitution [lest 18.10.19]
- Ballington, Julie. 2005. "Introduction", in Ballington, Julie og Azza Karam. 2005. *Women in Parliament. Beyond Numbers. A Revised Edition*. Stockholm: International IDEA
- Bandiera, Oriana og Ashwini Natraj. "Does Gender Inequality Hinder Development and Economic Growth? Evidence and Policy Implications". *The World Bank Research Observer*, Vol. 28, No. 1, Special Issue on Gender Equality and Development, s. 2-21
URL: <https://www.jstor.org/stable/24582370>
- Barnes, Lizzie og Kate Malleon. 2011. "The Legal Profession as Gatekeeper to the Judiciary: Design Faults in Measures to Enhance Diversity". *The Modern Law Review*, Vol. 74, No. 2. S. 245-271. URL: <https://www.jstor.org/stable/20869064>
- Bauer, Gretchen og Manon Tremblay. 2010. "Introduction" in Bauer, Gretchen og Manon Tremblay (ed.) *Women in Executive Power. A Global Overview*. London og New York: Routledge
- Beamish, David. 2019. "United Kingdom peerage creations 1808 to 2019: a list compiled by David Beamish", peerages.info. Oppdatert 18.10.19. URL:
<http://www.peerages.info/peerages.htm>
- Beckman, Lars K. 2009. "Ledamöter I Högsta domstolen". URL:
<http://svjt.se/svjt/2009/854> [lest 22.10.19]
- Beckwith, Karen. 2007. "Numbers and Newness: The Descriptive and Substantive Representation of Women". *Canadian Journal of Political Science/Revue canadienne de science politique*, Vol. 40, No. 1, s 27-49. DOI: 10.1017/S0008423907070059
- Bergh, Johannes. 2009. *Gender Attitudes, New Politics and Modernization. Four Studies of Continuity and Change in Modern Democracies*. Oslo: Akademisk Publisering.
- Birch, Anthony H. 1971. *Representation (Key Concepts of Political Science)*. London: Pall Mall Press Ltd
- Bolt, Jutta, Robert Inklaar, Herman de Jong og Jan Luiten van Zanden. 2018. "Rebasing 'Maddison' new income comparisons and the shape of long-run economic development", *Maddison Project Database* Sist oppdatert 25.1.2018. URL:

- <https://www.rug.nl/ggdc/historicaldevelopment/maddison/releases/maddison-project-database-2018>
- Boyd, Christina L., Lee Epstein og Andrew D. Martin 2010. "Untangling the Cause Effects of Sex on Judging". *American Journal of Political Science*, Vol. 54, No. 2, April 2010, s. 389-411. Doi: 10.1111/j.1540-5907.2010.00437.x
- Boyle, Michael H. og J. Douglas Willms. 2001. "Multilevel Modelling of Hierarchical Data in Developmental Studies". *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, vol. 42, No. 1, s. 141-162. DOI: 10.1017/S0021963001006606
- Brady, Henry E., Sidney Verba og Kay Lehman Schlozman. 1995. "Beyond SES: A Resource Model of Political Participation". *The American Political Science Review*, Vol. 89, No. 2. S. 271-294. URL: <https://www.jstor.org/stable/2082425>
- Bratton, Kathleen A. og Rorie L. Spill. 2002. "Existing Diversity and Judicial Selection: The Role of the Appointment Method in Establishing Gender Diversity in State Supreme Courts". *Social Science Quarterly*, Vol. 83, No. 2, s. 504-518
URL: <https://www.jstor.org/stable/42955803>
- Brazil (Constitution of). 2019. "Constitution of the Federative Republic of Brazil". With Amendments through 101, 2019. URL: http://www.stf.jus.br/arquivo/cms/legislacaoConstituicao/anexo/brazil_federal_constitution.pdf [lest 18.10.19]
- Bundesverfassungsgericht. u.å.a. "Die Richterinnen und Richter des Bundesverfassungsgerichts". URL: https://www.bundesverfassungsgericht.de/DE/Richter/richter_node.html [lest 22.10.19].
- Bundesverfassungsgericht. u.å.b. "Justices of the Federal Constitutional Court". URL: https://www.bundesverfassungsgericht.de/EN/Richter/richter_node.html [lest 18.10.19]
- Canada Justice Law Webside. u.å. "Constitution Acts, 1867-1982". URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/const/page-5.html#h-25> [lest 18.10.19]
- Cardozo Law. u.å. "Justices of the Supreme Court of Israel". URL: <http://versa.cardozo.yu.edu/justices-supreme-court-israel> [lest 18.10.19]
- Carroll, Raymond J. og Helmut Schneider. 1985. "A NOTE ON LEVENE'S TEST FOR EQUALITY OF VARIANCES". *Statistics & Probability Letters* 3. S. 191-194. DOI: 10.1016/0167-7152(85)90016-1
- Caul, Miki. 1999. "Women's Representation in Parliament. The Role of Political Parties". *Party Politics*. Vol 5. No. 1. s. 79-98. DOI: 10.1177/1354068899005001005
- Celis, Karin og Sarah Childs. 2008. "Introduction: The Descriptive and Substantive Representation of Women: New Direction". *Parliamentary Affairs* Vol. 61, No. 3, s. 419-425. DOI: 10.1093/pa/gsn006
- Clayton, Amanda, Diana Z. O'Brien og Jennifer M. Piscopo. 2019. "All Male Panels? Representation and Democratic Legitimacy". *American Journal of Political Science*, Vol. 63, Issue 1, s 113-129 DOI: 10.1111/ajps.12391
- CNN. 2016a. "House Results". *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/election/2016/results/house> [lest 18.10.19]
- CNN 2016b. "Senate Results". *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/election/2016/results/senate> [lest 18.10.19]
- CNN 2018a. "National Results". *CNN* URL: <https://edition.cnn.com/election/2018/results/house> [lest 18.10.19]
- CNN 2018b. "National Results". *CNN* URL: <https://edition.cnn.com/election/2018/results> [lest 18.10.19]
- Collier, David og James E. Hahond, Jr. 1993. "Conceptual "Stretching" Revisited: Adapting

- Categories in Comparative Analysis”. *The American Political Science Review*, Vol. 87, No. 4, s. 845-855. DOI: 10.2307/2938818
- Conseil Constitutionnel. u.å.a “Les membres depuis 1959”. URL: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/les-membres-depuis-1959> [lest 18.10.19]
- Conseil Constitutionnel. u.å.b “Les membres du Conseil Constitutionnel”. URL: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/les-membres> [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 1946. “Japan’s Constitution of 1946.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Japan_1946.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 1953. “Denmark’s Constiution of 1953.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Denmark_1953.pdf [lest 22.10.19]
- Constitute Project. 1985. “Australia’s Constitution of 1901 with Amendments through 1985.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Australia_1985.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 1986. “Liberia’s Constitution of 1986.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Liberia_1986.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 1987a. “Korea (Republic of)’s Constitution of 1948 with Amendments through 1987.” Tilgjengelig hos: https://www.constituteproject.org/constitution/Republic_of_Korea_1987.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 1987b. “Philippines’s Constitution of 1987.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Philippines_1987.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 1992. “United States of America’s Contitution of 1789 with Amendments Through 1992.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/United_States_of_America_1992.pdf [lest 23.10.19].
- Constitute Project. 1993. “Guatemala’s Constitution of 1985 with Amendments through 1993.”URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Guatemala_1993.pdf [lest 22.10.19]
- Constitute Project. 1994. “Argentina’s Constitution of 1853, Reinstated in 1983, with Amendments through 1994.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Argentina_1994.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2001a. “Côte d’Ivoire’s Constitution of 2000.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Cote_DIvoire_2000.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2001b. “Croatia’s Constitution of 1991 with Amendments through 2001.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Croatia_2001.pdf [lest 22.10.19]
- Constitute Project. 2001c. “Slovakia’s Constitution of 1992 with Amendments through 2001.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Slovakia_2001.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2001d. “Viet Nam’s Constitution of 1992 with Amendments through 2001.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Socialist_Republic_of_Vietnam_2001.pdf [lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2002a. “Czech Republic’s Constitution of 1993 with Amendments through 2013.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Czech_Republic_2013.pdf [lest

- 23.10.19].
- Constitute Project. 2002b. “Turkey’s Constitution of 1982 with Amendments through 2002.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Turkey_2002.pdf [lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2003a. “El Salvador’s Constitution of 1983 with Amendments through 2003.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/El_Salvador_2003.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2003b. “Estonia’s Constitution of 1992 with Amendments through 2003.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Estonia_2003.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2003c. “Romania’s Constitution of 1991 with Amendments through 2003.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Romania_2003.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2004a. “Belarus’s Constitution of 1994 with Amendments Through 2004.” Tilgjengelig hos: https://www.constituteproject.org/constitution/Belarus_2004.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2004b. “Ukraine’s Constitution of 1996 with Amendments through 2004.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Ukraine_2004.pdf [lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2004c. “Uruguay’s Constitution of 1966, Reinstated in 1985, with Amendments through 2004.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Uruguay_2004.pdf [lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2005a. “Brazil’s Constitution of 1988 with Amendments through 2005.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Brazil_2005.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2005b. “Colombia’s Constitution of 1991 with Amendments through 2005.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2005.pdf [lest 22.10.19]
- Constitute Project. 2005c. “Portugal’s Constitution of 1978 with Amendments through 2005.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Portugal_2005.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2006. “Lithuania’s Constitution of 1992 with Amendments through 2006.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Lithuania_2006.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2007a. “Barbados’s Constitution of 1966 with Amendments through 2007.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Barbados_2007.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2007b. “Bulgaria’s Constitution of 1991 with Amendments through 2007.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Bulgaria_2007.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2007c. “Mexico’s Constitution of 1917 with Amendments through 2007.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Mexico_2007.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2008a. “Albania’s Constitution of 1998 with Amendments through 2008.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Albania_2008.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2008b. “France’s Constitution of 1958 with Amendments through 2008.”

- URL: https://www.constituteproject.org/constitution/France_2008.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2009a. “Austria’s Constitution of 1920, Reinstated in 1945, with Amendments through 2009.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/Austria_2009.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2009b. “Bosnia and Herzegovina’s Constitution of 1995 with Amendments through 2009.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/Bosnia_Herzegovina_2009.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2009c. “Luxembourg’s Constitution of 1868 with Amendments through 2009.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/Luxembourg_2009.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2010a. “Croatia’s Constitution of 1991 with Amendments through 2010.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Croatia_2010.pdf
[lest 23.10.19]
- Constitute Project. 2010b. “Djibouti’s Constitution of 1992 with Amendments through 2010.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Djibouti_2010.pdf
[lest 22.10.19]
- Constitute Project. 2010c. “Dominican Republic’s Constitution of 2010.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/Dominican_Republic_2010.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2010d. “Nepal’s Constitution of 2006 with Amendments through 2010.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Nepal_2010.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2010e. “Sri Lanka’s Constitution of 1978 with Amendments through 2010.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Sri_Lanka_2010.pdf
[lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2011a. “Canada’s Constitution of 1867 with Amendments through 2011.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Canada_2011.pdf
[lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2011b. “Costa Rica’s Constitution of 1949 with Amendments through 2011.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/Costa_Rica_2011.pdf [lest 22.10.19]
- Constitute Project. 2011c. “Estonia’s Constitution of 1992 with Amendments through 2011.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Estonia_2011.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2011d. “Finland’s Constitution of 1999 with Amendments through 2011.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Finland_2011.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2011e. “Hungary’s Constitution of 2011.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/Hungary_2011.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2011f. “Macedonia (Republic of)’s Constitution of 1991 with Amendments through 2011.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/Macedonia_2011.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2011g. “Paraguay’s Constitution of 1992 with Amendments through 2011.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Paraguay_2011.pdf

- [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2011h. “Spain’s Constitution of 1978 with Amendments through 2011.”
URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Spain_2011.pdf
[lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2011i. “Turkey’s Constitution of 1982 with Amendments through 2011.”
Tilgjengelig fra: https://www.constituteproject.org/constitution/Turkey_2011.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2012a. “Chile’s Constitution of 1980 with Amendments through 2012.”
URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Chile_2012.pdf
[lest 18.10.19].
- Constitute Project. 2012b. “Germany’s Constitution of 1949 with Amendments through 2012.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/German_Federal_Republic_2012.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2012c. “India’s Constitution of 1949 with Amendments through 2012.”
URL: https://www.constituteproject.org/constitution/India_2012.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2012d. “Ireland’s Constitution of 1937 with Amendments through 2012.”
URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Ireland_2012.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2012e. Italy’s Constitution of 1947 with Amendments through 2012.
URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Italy_2012.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2012f. Nepal’s Constitution of 2006 with Amendments through 2012.
URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Nepal_2012.pdf
[lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2012g. “South Africa’s Constitution of 1996 with Amendments through 2012.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/South_Africa_2012.pdf [lest
23.10.19].
- Constitute Project. 2012h. “Sweden’s Constitution of 1974 with Amendments through 2012.”
URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Sweden_2012.pdf
[lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2013a. “Austria’s Constitution of 1920, Reinstated in 1945, with
Amendments through 2013.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/Austria_2013.pdf?lang=en [lest
18.10.19].
- Constitute Project. 2013b. “Colombia’s Constitution of 1991 with Amendments through
2013.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2013.pdf
[lest 22.10.19]
- Constitute Project. 2013c. “Croatia’s Constitution of 1991 with Amendments through 2013.”
URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Croatia_2013.pdf [lest
22.10.19].
- Constitute Project. 2013d. “Cyprus’s Constitution of 1960 with Amendments through 2013.”
URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Cyprus_2013.pdf
[lest 22.10.19]
- Constitute Project. 2013e. “Czech Republic’s Constitution of 1993 with Amendments through
2013.” URL:
https://www.constituteproject.org/constitution/Czech_Republic_2013.pdf [lest
23.10.19].

- Constitute Project. 2013f. “Georgia’s Constitution of 1995 with Amendments through 2013.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Georgia_2013.pdf [lest 22.10.19]
- Constitute Project. 2013f. “Honduras’s Constitution of 1982 with Amendments through 2013.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Honduras_2013.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2013g. “Israel’s Constitution of 1958 with Amendments through 2013.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Israel_2013.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2013h. “Slovenia’s Constitution of 1991 with Amendments through 2013.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Slovenia_2013.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2013i. “United Kingdom’s Constitution of 1215 with Amendments through 2013.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/United_Kingdom_2013.pdf [lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2013j. “Viet Nam’s Constitution of 1992 with Amendments through 2013.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Socialist_Republic_of_Vietnam_2013.pdf [lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2014a. “Brazil’s Constitution of 1988 with Amendments through 2014.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Brazil_2014.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2014b. “El Salvador’s Constitution of 1983 with Amendments through 2014.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/El_Salvador_2014.pdf [lest 22.10.19]
- Constitute Project. 2014c. “Germany’s Constitution of 1949 with Amendments through 2014.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/German_Federal_Republic_2014.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2014d. “India’s Constitution of 1949 with Amendments through 2014.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/India_2014.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2014e. Slovakia’s Constitution of 1992 with Amendments through 2014. URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Slovakia_2014.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2014f. “Ukraine’s Constitution of 1996 with Amendments through 2014.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Ukraine_2014.pdf [lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2015a. “Bulgaria’s Constitution of 1991 with Amendments through 2015.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Bulgaria_2015.pdf [lest 18.10.19].
- Constitute Project. 2015b. “Chile’s Constitution of 1980 with Amendments through 2015.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Chile_2015.pdf?lang=en [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2015c. “Colombia’s Constitution of 1991 with Amendments through 2015.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2015.pdf [lest 22.10.19]

- Constitute Project. 2015d. “Dominican Republic’s Constitution of 2015.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Dominican_Republic_2015.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2015e. “Estonia’s Constitution of 1992 with Amendments through 2015.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Estonia_2015.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2015f. “India’s Constitution of 1949 with Amendments through 2015.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/India_2015.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2015g. “Ireland’s Constitution of 1937 with Amendments through 2015.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Ireland_2015.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2015h. “Mexico’s Constitution of 1917 with Amendments through 2015.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Mexico_2015.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2015i. “Nepal’s Constitution of 2015.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Nepal_2015.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2015j. “Sri Lanka’s Constitution of 1978 with Amendments through 2015.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Sri_Lanka_2015.pdf [lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2016a. “Albania’s Constitution of 1998 with Amendments through 2016.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Albania_2016.pdf [lest 18.10.19]
- Constitute Project. 2016b. “Côte d’Ivoire’s Constitution of 2016.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Cote_DIvoire_2016.pdf [lest 22.10.19]. C
- Constitute Project. 2016c. “India’s Constitution of 1949 with Amendments through 2016.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/India_2016.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2016d. “Nepal’s Constitution of 2015 with Amendments through 2016.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Nepal_2016.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2016e. Slovenia’s Constitution of 1991 with Amendments through 2016. URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Slovenia_2016.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2016f. “Ukraine’s Constitution of 1996 with Amendments through 2016.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Ukraine_2016.pdf [lest 23.10.19].
- Constitute Project. 2017a. “Brazil’s Constitution of 1988 with Amendments through 2014.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Brazil_2017.pdf [lest 18.10.19].
- Constitute Project. 2017b. “Slovakia’s Constitution of 1992 with Amendments through 2017.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Slovakia_2017.pdf [lest 22.10.19].
- Constitute Project. 2017c. “Turkey’s Constitution of 1982 with Amendments through 2017.” URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Turkey_2017.pdf [lest 23.10.19].
- Constitutional Court (of Belgium). u.å. Presentation: Organization of the Constitutional Court. URL <https://www.const-court.be/en/common/home.html> [lest 18.10.19]
- Constitutional Court of Hungary. u.å.a Current Members. URL: <https://hunconcourt.hu/current-members/> [lest 18.10.19]

- Constitutional Court of Hungary. u.å.b “Former Members.” URL:
<https://hunconcourt.hu/former-members/> [lest 18.10.19]
- The Constitutional Court of South Africa. u.å.a. “Current Judges.” URL:
<https://www.concourt.org.za/index.php/judges/current-judges> [lest 23.10.19].
- The Constitutional Court of South Africa. u.å.a. “Former Judges.” URL:
<https://www.concourt.org.za/index.php/judges/former-judges> [lest 23.10.19].
- The Constitutional Court of South Africa. u.å.a. “How Judges are Appointed.” URL:
<https://www.concourt.org.za/index.php/judges/how-judges-are-appointed> [lest 23.10.19].
- The Constitutional Court of the Republic of Armenia. u.å. “Italy – Constitution.” Tilgjengelig fra:
http://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/italy/italy-old-e.htm [lest 22.10.19].
- Constitutional Court of the Republic of Croatia. u.å. “About the Court: History and Development of Croatian Constitutional Judicature.” URL:
<https://www.usud.hr/en/history-and-development-croatian-constitutional-judicature#8> [lest 23.10.19].
- Constitutional Court of the Republic of Latvia. u.å.a “History of the Court.” URL:
<http://www.satv.tiesa.gov.lv/en/history/history-of-the-court/> [lest 18.10.19]
- Constitutional Court of the Republic of Latvia (b). u.å.b “Justices.” URL
<http://www.satv.tiesa.gov.lv/en/structure/justices-of-the-constitutional-court/> [lest 18.10.19]
- The Constitutional Court of the Republic of Lithuania. u.å.a. “Appointment and status of Justices.” URL:
<https://www.lrkt.lt/en/about-the-court/justices/appointment-and-status-of-justices/181> [lest 22.10.19].
- The Constitutional Court of the Republic of Lithuania. u.å.b “Former Members of the Court.” URL: <https://www.lrkt.lt/en/about-the-court/justices/former-members-of-the-court/180> [lest 18.10.19]
- The Constitutional Court of the Republic of Lithuania. u.å.b “Members of the Court.” URL: <https://www.lrkt.lt/en/structure/justices/members-of-the-court/179> [lest 18.10.19]
- Constitutional Court of Spain. u.å.a “Emiriti Judges.” URL:
<https://www.tribunalconstitucional.es/en/tribunal/Composicion-Organizacion/composicion/magistrados-emeritos/Paginas/magistrados-emeritos.aspx> [lest 18.10.19]
- Constitutional Court of Spain. u.å.b “Judges.” URL:
<https://www.tribunalconstitucional.es/en/tribunal/Composicion-Organizacion/composicion/Paginas/magistrados.aspx>
- Constitutional Court of the Slovak Republic. u.å.a “Former Judges.” URL:
<https://www.ustavnysud.sk/en/galeria-sudcov-predchadzajucich-funkcnych-obdobi> [lest 18.10.19]
- Constitutional Court of the Slovak Republic. u.å.b “Judges.” URL:
<https://www.ustavnysud.sk/en/sudcovia> [lest 18.10.19].
- Constitutionnet. 1991. “Constitution of Honduras, 1982 (as Amended to 1991).” URL:
<http://constitutionnet.org/sites/default/files/Honduras%20Constitution.pdf> [lest 22.10.19].
- Constitutionnet. 1992. “Republic of Djibouti. Unity – Equality – Peace. Commission on the Preparation and Drafting of the Constitution.” URL:
<http://constitutionnet.org/sites/default/files/Djibouti%20Constitution.pdf> [lest

- 22.10.19]
- Constitutionnet. 1993. "Law on the Major Constitutional Provisions. The Peoples Assembly of the Republic of Albania." Amendments through 1993. URL: http://constitutionnet.org/sites/default/files/albania_law_on_major_constitutional_provisions_1991-1998.pdf [lest 18.10.19]
- Constitutionnet. 2003. "The Constitution of the Italian Republic, 1948 (as Amended June 12, 2003)." URL: <http://constitutionnet.org/sites/default/files/Italy.Constitution.pdf> [lest 22.10.19].
- Coppedge, Michael, John Gerring, Carl Henrik Knutsen, Staffan I. Lindbergm Jan Teorell, David Altman, Michael Bernhard, M. Steven Fish, Adam Glynn, Allen Hicken, Anna Lührmann, Kyle : Marquardt, Kelly McMann, Pamela Paxton, Daniel Pernstein, Birgitte Seim, Rachel Sigman, Svend-Erik Skaaning, Jeffrey Staton, Agnes Cornell, Lisa Gastaldi, Haakon Gjerløw, Valeriya Mechkova, Johannes von Römer, Aksel Sundström, Eitan Tzelgov, Luca Uberti, Yi-ting Wang, Tore Wig og Daniel Ziblatt. 2019. *Varieties of Democracy (V-dem) Project*. Gothenburg: University of Gothenburg, V-dem Institute
- Corte Costituzionale. u.å.a "I giudici costituzionali." URL: <https://www.cortecostituzionale.it/jsp/consulta/composizione/giudicicostituzionali.do> [lest 18.10.19]
- Corte Costituzionale. u.å.b "I Presidenti dal 1956 ad oggi." URL: <https://www.cortecostituzionale.it/jsp/consulta/composizione/presidenti.do> [lest 18.10.19]
- Corte Costituzionale. u.å.c "I Vice Presidenti." URL: <https://www.cortecostituzionale.it/jsp/consulta/composizione/vicepresidenti.do> [lest 18.10.19]
- Corte Costituzionale. u.å.d "Il Collegio dei Giudici." URL: <https://www.cortecostituzionale.it/actionCollegio.do> [lest 18.10.19]
- Council of Asean Chief Justices. u.å. "The Supreme People's Court" [Vietnam]. Tilgjengelig fra: <https://caj-ajp.org/web/vietnam/the-supreme-people-s-court> [lest 23.10.19].
- Cours Suprêmes Judiciaires Francophones. 1998. "Constitution of the Republic of Albania." Amendmends through 1998. URL: <https://www.ahjucaf.org/sites/default/files/Constitution%20albanie.pdf> [lest 18.10.19]
- Cruz, Cesi, Philip Keefer, Carlos Scartascini. 2017. *Database of Political Institutions 2017 (DPI2017)*. Inter-American Development Bank. Numbers for Development. DOI: 10.18235/0001027
- Curran, Patrick J., Khawla Obeidat og Diane Losardo. 2010. "Twelve Frequently Asked Questions About Growth Curve Modeling" *Cognitive Development*, 11(2), Author Manuscript. S. 121-136. doi:10.1080/15248371003699969.
- Cyprus (Constitution of the Republic of). 1960. "Constitution of the Republic of Cyprus." URL: <http://www.parliament.cy/en/cyprus-independence/constitution-1960> [lest 22.10.19]
- Dahlerup, Drude. 1988. "From a Small to a Large Minority: Women in Scandinavian Politics". *Scandinavian Political Studies*. Vol. 11 – No. 4, s. 275-298. DOI: 10.1111/j.1467-9477.1988.tb00372.x
- Dahlerup, Drude. 2005. "Increasing Women's Political Representation: New Trends in Gender Quotas", in Ballington, Julie og Azza Karam. 2005. *Women in Parliament. Beyond Numbers. A Revised Edition*. Stockholm: International IDEA.
- Dahlerup, Drude og Lenita Freidenvall. 2005. "Quotas as a 'fast track' to equal

- representation for women”. *International Feminist Journal of Politics*, 7:1, s. 26-48. DOI: 10.1080/1461674042000324673
- Danmarks Domstole. u.å. “Supreme Court Justices.” URL: <http://www.supremecourt.dk/about/staff/Pages/default.aspx> [lest 22.10.19].
- Department of Justice and Constitutional Development [Republic of South Africa]. 2013. “Government Gazette, Republic of South Africa. Vol. 572, Cape Town, 1. February 2013.” URL: http://www.justice.gov.za/legislation/acts/const17th_2013gg36128no72.pdf [lest 23.10.19].
- Diakow, Ronli. 2018. “Growth Curve Modeling” i Bruce B. Frey (ed.) 2018. *The SAGE Encyclopedia of Educational Research, Measurement, and Evaluation*. Vol. 4 s. 757-759. SAGE Publications, Inc. DOI: 10.4135/9781506326139:
- Digital Himalaya. 1990. “Nepal – Constitution.” URL: http://himalaya.socanth.cam.ac.uk/collections/rarebooks/downloads/Nepal_1990_Constitution_English.pdf [lest 22.10.19].
- Digithèque MJP. 1868. “Constitution du 17 octobre 1868.” [Luxembourg] URL: <https://mjp.univ-perp.fr/constit/lu1868.htm> [lest 22.10.19]. ‘
- Digithèque MJP. 1992. “Constitution du 15 avril 1992.” [Vietnam] URL: <https://mjp.univ-perp.fr/constit/vn1992.htm> [lest 23.10.19].
- Duchateau, Luc, Paul Janssen og John Rowlands. 1998. *Linear mixed models. An introduction with applications in veterinary research*. Nairobi: International Livestock Research Institute
- Durbin, J. og G. S. Watson. 1950. “Testing for Serial Correlation in Least Squares Regression: I”. *Biometrika*. Vol. 37, No. 3/4. S. 409-428. DOI: 10.2307/2332391
- Duncan, Terry E. og Susan C. Duncan. 2004. “An introduction to Latent Growth Curve Modeling”. *Behaviour Therapy*, 35, s. 333-363 DOI: 10.1016/S0005-7894(04)80042-X
- Duverger, Maurice. 1955. *The Political Role of Women*. Paris: UNESCO
- DocumentArchiv. 2004 [1949]. “Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland.” Tilgjengelig fra: <http://www.documentarchiv.de/brd/1949/grundgesetz.html> [lest 22.10.19].
- Domstol.no u.å.a. 9. ”Kjønn”. URL: <https://www.domstol.no/innstillingsradet/ledige-dommerembeter/soknadsprosessen/9-Forholdet-mellom-innstillingsradet-og-DASekretariatet/> (lest 10.11.19).
- Domstol.no u.å.b ”Dommere.” URL: <https://www.domstol.no/straffesak/aktorene-i-retten/dommere/> [lest 22.10.19].
- Domstol.no u.å.c ”Innstillingsrådet for dommere.” URL: <https://web.archive.org/web/20110406022521/http://www.domstol.no/Enkelt-domstol/Innstillingsradet/> [lest 22.10.19].
- Dougherty, Christopher. 2016. *Introduction to Econometrics. Fifth Edition*. Oxford University Press: New York
- Döring, Holger og Philip Manow. 2019. *Parliaments and governments database (ParlGov): Information on parties, elections and cabinets in modern democracies*. Development version URL: <http://www.parlgov.org/>
- Dzisak, John J., Donna L. Coffmann, Stephanie T. Lanza, Runze Li. 2012. “Sensitivity and Specificity of information criteria”. *The Pennsylvania State University: The Methodology Center*. URL <https://www.methodology.psu.edu/files/2019/03/12-119-2e90hc6.pdf>
- Easton, Joshua og Aseem Prakash. “Research Note: Economic Development and Gender

- Equality. Is There a Gender Kuznets Curve?”. *World Politics*, Col. 65, No. 1, s. 156-186. URL: <https://www.jstor.org/stable/42002201>
- Eilstrup-Sangiovani, Mette. 2006. *Debates on European Integration. A Reader*. Basingtoke: Palgrave MacMillan.
- Elkins, Zachary, Tom Ginsburg og James Melton. u.å. *Comparative Constitutions Project* Lest 29.10.19. URL: <https://comparativeconstitutionsproject.org/>
- Epstein, Lee, Jack C. Knight og Olga Shvetsova. 2001a. “Comparing Judicial Selection Systems”. *William & Mary Bill of Rights Journal*. Vol. 10: 1, s. 7-36
https://www.researchgate.net/publication/273728557_Comparing_Judicial_Selection_Systems
- Epstein, Lee, Jack C. Knight og Olga Shvetsova. 2001b. “The Role of Constitutional Courts in the Establishment and Maintenance of Democratic Systems of Government”. *Law & Society Review*, Vol. 35, No. 1, s. 117-164. URL: <https://www.jstor.org/stable/3185388>
- Escobar-Lemmon og Michelle M. Taylor-Robinson. 2005. “Women Ministers in Latin American Government: When, Where, and Why”. *American Journal of Political Science*, Vol. 49, No. 4, October 2005, s. 829-844 DOI: 10.2307/3647700
- Ethnonet African Database. 1960 *Constitution de la Republique de Côte D’Ivoire (1960)*, URL: <http://www.ethnonet-africa.org/data/ivoir/const1960.htm#const1960> [lest 22.10.19]:
- Food and Argiculture Organization of the United Nation. 1996. “Constitution of Ukraine.” URL: <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/ukr127467E.pdf> [lest 23.10.19].
- Federal Supreme Court. u.å. “History.” URL: http://www2.stf.jus.br/portalStfInternacional/cms/verConteudo.php?sigla=portalStfSobreCorte_en_us&idConteudo=119995 [lest 18.10.19]
- Finland (“Supreme Court Act of”). 1918 URL: https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1918/en19180074_19970199.pdf [lest 22.10.19].
- France (Constitution of). 1958. “Constitution of October 4, 1958.” URL: https://www.conseil-constitutionnel.fr/sites/default/files/as/root/bank_mm/anglais/constiution_anglais_oct2009.pdf [lest 22.10.19]
- Georgia (Constitution of). 1995. “საქართველოს კონსტიტუცია.” URL: <https://matsne.gov.ge/ka/document/download/30346/0/ge/pdf> [lest 22.10.19]
- Georgia (Constitution of) 2006. “The Constitution of Georgia.” URL: http://www.parliament.ge/files/68_1944_951190_CONSTIT_27_12.06.pdf [lest 22.10.19]
- Gerring, John. 2004. “What Is a Case Study and What Is It Good for?” *American Political Science Review*, Vol. 98, No. 2, s. 341-354. doi: 10.1017/S0003055404001182
- Gerring, John. 2012. *Social Science Methodology. A Unified Framework*. New York: Cambridge University Press
- Ghasemi, Asghar og Saleh Zehediasl. 2012. “Normality Tests for Statistical Analysis: A Guide for Non-Statisticians”. *International Journal of Endocrinology & Metabolism*. 2012:10 (2). S. 486-489. DOI: 10.5812/ijem.3505
- Ghisletta, Paolo, Olivier Renaud, Nadège Jaco tog Delphine Courvoisier. 2015. i C. Burton Jeangros (ed.). 2015. *A Life Course Perspective on Health Trajectories and Transitions*. Cham: Springer. Doi: 10.1007/978-3-319-20484-0_8
- Gill, Rebecca. 2012. “A Framework for Comparative Judicial Selection Research With an

- Application to Gender Diversity on High Courts”. URL:
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1982705 [lest 18.10.19]
- Goelzhauser, Greg. 2011. “Diversifying State Supreme Courts”. *Law & Society Review*, Vol. 45, No. 3, s. 761-781. URL: <https://www.jstor.org/stable/23012033>
- Goertz, Gary. 2006. *Social Science Concepts. A User's Guide*. New Jersey: Princeton University Press.
- Gold-Biss, Michael. 2005. “Countries at the Crossroads 2005 – Honduras”. URL:
<https://www.refworld.org/docid/4738690c5a.html> [lest 23.10.19].
- Goldstein, Adam. 2007. “Judicial Selection as it Relates to Gender Equality on the Bench”. *Cardozo Journal of Law & Gender*, 13, no. 2, s. 369-406. URL:
<https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/cardw13&i=373>
- Greenland, Sander, Stephen J. Senn, Kenneth J. Rothman, John B. Carlin, Charles Poole, Steven N. Goodman og Douglas G. Altman. 2016. “Statistical tests, P-values, confidence intervals and power: a guide to misinterpretation”. *European Journal of Epidemiology*. DOI: 10.1007/s10654-016-0149-3
- Grønmo, Sigmund. 2011 [2004]. *Samfunnsvitenskapelige metoder*, 4. Opplag, Bergen: Fagbokforlaget
- Harville, David A. 1977. “Maximum Likelihood Approaches to Variance Component Estimation and to Related Problems”. *Journal of American Statistical Association*, Vol 72, No. 358, s. 320-338. URL: <https://www.jstor.org/stable/2286796>
- High Court of Australia. u.å.a “About the Justices.” URL:
<http://www.hcourt.gov.au/justices/about-the-justices> [lest 18.10.19].
- High Court of Australia. u.å.b “Former Justices.” URL:
<http://www.hcourt.gov.au/justices/former-justices/former-justices> (18.10.19)
- High Court of Australia. u.å.c “History of the High Court.” URL:
<http://www.hcourt.gov.au/about/history-of-the-high-court> [lest 18.10.19]
- High Court of Australia Act. 1979. “High Court of Australia Act 1979.” URL:
<https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00966> [lest 18.10.19]
- Hill, Sir Austin Bradford. 1965. “The Environment and Disease: Association or Causation?” *Journal of the Royal Society of Medicine*. DOI: 10.1177/003591576505800503
- Hoekstra, Valerie. 2010. “Increasing the Gender Diversity of High Courts: A Comparative View”. *Politics & Gender* 6(3), s. 474-484. doi:10.1017/S1743923X10000243
- Hoekstra, Valerie, Miki Caul Kittilson og Elizabeth Andrews Bond. 2014. “Gender, High Courts, and Ideas about Representation in Western Europe”, in *Representation: The Case of Women*, Maria C. Escobar-Lemmon og Michelle M. Taylor-Robinson (ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Hox, Joop. 2010. *Multilevel Analysis. Techniques and Application*. Andre utgave. New York: Routledge
- Hox, Joop og Reinoud D. Stoel. 2005, “Multilevel and SEM Approaches to Growth Curve Modeling”, i Brian S. Everitt og David C. Howell (ed.). 2005. *Encyclopedia of Statistics in Behavioral Science*, s. 1296-1305. DOI:
10.1002/9781118445112.stat06603
- Huber, Evelyne og John D. Stephens. 2001. *Development and Crisis of the Welfare State*. Chicago & London: The University of Chicago Press.
- Hæstiréttur Íslands. u.å.a “Dómarar.” URL:
<https://www.haestirettur.is/haestirettur/domarar/> [lest 18.10.19]
- Hæstiréttur Íslands. u.å.b ”Fyrrverandi dómarar.” URL:
<https://www.haestirettur.is/haestirettur/fyrrverandi-domarar> [lest 18.10.19]
- Højesteret (Denmark). u.å. ”Højesterets dommere.” URL:
<http://www.hoejesteret.dk/om/Personale/Pages/default.aspx> [lest 23.10.19]

- India (Constitution of). u.å. "Constitution of India (Full Text)". URL: https://www.india.gov.in/sites/upload_files/npi/files/coi_part_full.pdf [lest 23.10.19].
- Inglehart, Ronald og Christian Welzel. 1997. *Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence*. New York: Cambridge University Press
- Inglehart, Ronald og Pippa Norris. 2003. *Rising Tide. Gender Equality and Cultural Change Around the World*. New York: Cambridge University Press
- Institute for Health Metrics and Evaluation. 2015. "Global Educational Attainment 1970 2015." Fra: <http://ghdx.healthdata.org/record/ihme-data/global-educational-attainment-1970-2015>
- Inter-Parliamentary Union. u.å.a. "Gender Equality". URL: <https://www.ipu.org/our-impact/gender-equality> [lest 10.11.19]
- Inter-Parliamentary Union. u.å,b *PARLINE database on national parliaments*. URL: <http://archive.ipu.org/parline-e/parlinesearch.asp> [lest 18.10.19]
- International Commission of Jurists. 2000. "Constitution of the Republic of Slovenia." URL: <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2013/05/Slovenia-Constitution-of-the-Republic-of-Slovenia-1991-eng.pdf> [lest 22.10.19].
- International Constitutional Law Project. 1991. "Bulgaria – Constitution." URL: http://www.servat.unibe.ch/icl/bu00000_.html [lest 18.10.19]
- International Constitutional Law Project. 1992a. "Slovakia – Constitution." URL: http://www.servat.unibe.ch/icl/lo00000_.html [lest 22.10.19].
- International Constitutional Law Project. 1992b. "Spain – Constitution." URL: http://www.servat.unibe.ch/icl/sp00000_.html [lest 23.10.19].
- International Constitutional Law Project. 1995 [1992]. "Estonia – Constitution." Tilgjengelig fra: http://www.servat.unibe.ch/icl/en00000_.html [lest 23.10.19].
- International Constitutional Law Project. 2000. "Paraguay – Constitution." URL: http://www.servat.unibe.ch/icl/pa00000_.html [lest 22.10.19].
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance (2019). *Gender Quotas Database*. URL: <https://www.idea.int/data-tools/data/gender-quotas>
- International Labour Organization. 1991. *СЛУЖБЕН ВЕШНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*. URL: <https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/36714/119486/F1967028638/MK D36714%20Mkd.pdf> [lest 22.10.19].
- Jones, Kelvyn. 1997. "Modelling complexity: Analysing between-individual and between place variation – A multilevel tutorial". *Environment and Planning A*. DOI: 10.1068/a290585
- Jones, Mark P. 2004. "Quota Legislation and the Election of Women Learning from the Costa Rican Experience". *The Journal of Politics*, Vol. 66, No. 4, s. 1203-1223 DOI: 10.1111/j.0022-3816.2004.00296.x
- Kanter, Rosabeth Moss. 1977. "Some Effects of Proportions on Group Life: Skewed Sex Ratios and Responses to Token Women". *American Journal of Sociology*, Vol. 82, No. 5, s. 965-990. <https://www.jstor.org/stable/2777808>
- Kassambara, Alboukadel. 2019. 'ggplot2' Based Publication Ready Plots. <https://cran.r-project.org/web/packages/ggpubr/ggpubr.pdf>
- Kenworthy, Lane og Melissa Malami. 1999. "Gender Inequality in Political Representaiton: A Worldwide Comparative Analysis". *Social Forces*, 78(1), s. 235-269. DOI: 10.2307/3005796
- Kim, Hae-Young. 2013. "Statistical Notes for clinical researchers: assessing normal

- distribution (2) using skewness and kurtosis”. *Restorative Dentistry & Endodontics*. DOI: 10.5395%2Frde.2013.38.1.52
- Kittilson, Miki Caul. 1998. *Challenging Parties, Changing Parliaments. Women and Elected Office in Contemporary Western Europe*. The Ohio State University Press: Columbus
- Komsta, Lukasz. 2011. *outliers: Tests for outliers*. URL: <https://CRAN.R-project.org/package=outliers>
- Komsta, Lukasz og Frederick Novomestky. 2015. *Moments, cumulants, skewness, kurtosis and related tests*. URL: <https://CRAN.R-project.org/package=moments>
- Korkein Oikeus/Högsta Domstolen. u.å. *History*. URL: <https://korkeinoikeus.fi/en/index/supremecourt/history.html> [lest 22.10.19]
- Kwok, Oi-Man, Andrea T. Underhill, Jack W. Berry, Wen Luo, Timothy R. Elliott, Myeongsun Yoon. 2008. “Analyzing Longitudinal Data With Multilevel Models: An Example With Individuals Living With Lower Extremity Intra-Articular Fractures”. *Rehabilitation Psychology*, Vol. 53, No 3, 370-386. Doi: 10.1037/a0012765
- Lagon, Mark P. og Rebecca P. Hughes. “Women and Global Freedom”. *World Affairs*, Vol. 179, No. 2. S. 37-46. URL: <https://www.jstor.org/stable/26369508>
- Library of Congress. 1917. “Constitution of 1917” [Mexico]. URL: <http://www.loc.gov/exhibits/mexican-revolution-and-the-united-states/constitution-of-1917.html#obj001> [lest 22.10.19].
- Littell, Ramon C., Jane Pendergast og Ranjini Natarajan. 2000. “Modelling covariance structure in the analysis of repeated measures data”. *Statistics in Medicine*. 19. S. 1793-1819. DOI: 10.1002/1097-0258(20000715)19:13<1793::AID-SIM482>3.0.CO;2-Q
- Lovenduski, Joni. 2005. *Feminizing Politics*. Cambridge: Polity Press.
- Makarenko, Jay. 2007. “Supreme Court of Canada Appointment Process”. URL: <https://www.mapleleafweb.com/features/supreme-court-canada-appointment-process.html#power> [lest 18.10.19]
- Mansbridge, Jane. 1999. “Should Blacks Represent Blacks and Women Represent Women? A Contingent “Yes””. *The Journal of Politics*, Vol. 61, no. 3, s. 628-657. URL: <https://www.jstor.org/stable/2647821>
- Matland, Richard E. 1993. “Institutional Variables Affecting Female Representation in National Legislatures: The Case of Norway”. *The Journal of Politics*, Vol. 55, No. 3, s.737-755. URL: <https://www.jstor.org/stable/2131998>
- Matland, Richard E. 1998. “Women’s Representation in National Legislatures: Developed and Developing Countries”. *Legislative Studies Quarterly*, Vol. 23, No. 1, s. 109-125. DOI: 10.2307/440217
- Matland, Richard E. 2005. “Enhancing Women’s Political Participation: Legislative Recruitment and Electoral Systems” in Ballington, Julie og Azza Karam. 2005. *Women in Parliament. Beyond Numbers. A Revised Edition*. Stockholm: International IDEA.
- Matland, Richard E. og Donley T. Studlar. 1996. “The Contagion of Women Candidates in Single-Member District and Proportional Representation Electoral Systems: Canada and Norway”. *The Journal of Politics*, Vol. 58, No. 3, s. 707-733. URL: <https://www.jstor.org/stable/2960439>
- McNeish, Daniel. 2018. “Small Sample Methods for Multilevel Modeling: A Colloquial Elucidation of REML and the Kenward-Roger Correction”. *Multivariate Behavioral Research*, 52:5, s. 661-670. DOI: 10.1080/00273171.2017.1344538
- McNeish, Daniel og Tyler Matta. 2018. “Differentiating between mixed-effects and latent curve approaches to growth modeling”. *Behavior Research Methods*. 50. S. 1398-1414. DOI: 10.3758/s13428-017-0976-5

- Midtbø, Tor. 2016. *Regresjon for samfunnsvitere – Med eksempler i Stata*. Oslo: Universitetsforlaget
- Mirman, Daniel. 2014. *Growth Curve Analysis and Visualization Using R*. New York: CRC Press
- Myung, In Jae. 2003. “Tutorial on Maximum Likelihood Estimation”. *Journal of Mathematical Psychology*, 47 (2003), s. 90-100. Doi: 10.1016/S0022-2496(02)00028-7
- National Assembly of the Republic of Bulgaria. 2017. “Constitution of the Republic of Bulgaria.” URL: <https://www.parliament.bg/en/const> [lest 18.10.19]
- Nelson, Dale C. 1979. “Ethnicity and Socioeconomic Status as Sources of Participation: The Case for Ethnic Political Culture”. *The American Political Science Review*, Vol. 73, No. 4, s. 1024-1038. URL: <https://www.jstor.org/stable/1953987>
- Nohlen, Dieter, Florian Grotz og Christof Hartmann. 2001. *Elections in Asia: A Data Handbook, Volume II*, Oxford: Oxford University Press
- Norris, Pippa. 1987. *Politics & Sexual Equality. The Comparative Position of Women in Western Democracies*. Brighton: Wheatsheaf Books LTD
- Norris, Pippa. 2004. *Electoral Engineering. Voting Rules and Political Behaviour*. New York: Cambridge University Press
- Nugent, Mary K. og Mona Lena Krook. 2016. “All-Women Shortlists: Myths and Realities”. *Parliamentary Affairs*. 69, s 115-135. DOI: 10.1093/pa/gsv015
- O’Brien, Robert M. 2007. “A Caution Regarding Rules of Thumb for Variance Inflation Factors”. *Quality and Quantity*. 41. S. 673-690. DOI: 10.1007/s11135-006-9018-6
- O’Regan, Valerie R. 2000. *Gender Matters. Female Policymakers’ Influence in Industrialized Nations*. London: PRAEGER
- Office of the High Representative 2002. “Constitution of Bosnia and Herzegovina: The High Representative’s Decision Amending the Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina.” URL: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/001%20-%20Constitutions/FBH/HR%20DECISION%20AMENDING%20THE%20CONSTITUTION%20OF%20THE%20FBH%20161-02.pdf> [lest 18.10.19].
- Office of the High Representative. 2008. “Constitutions: Constitution of Bosnia and Herzegovina.” URL: http://www.ohr.int/?page_id=68220. [lest 18.10.19]
- Organization for Security and Co-Operation in Europe. 2007. “Constitution of the Republic of Albania.” Amendments through 2007. URL: <https://www.osce.org/albania/41888?download=true> [lest 18.10.19]
- Organization for Security and Co-Operation in Europe. 2019. “GDP Growth – Second Quarter of 2018, OECD”. URL: <https://www.oecd.org/economy/gdp-growth-second-quarter-2018-oecd.htm> [lest 14.11.19]
- The Organization of American States. 2002. “The Constitution of Barbados.” URL: https://www.oas.org/dil/The_Constitution_of_Barbados.pdf [lest 18.10.19]
- Ot.prp. nr. 44. 2001. *Om lov om endringer i domstolloven m.m (den sentrale domstoladministrasjonen og dommernes arbeidsrettslige stilling)*. URL: <https://www.regjeringen.no/contentassets/c0bfc2910a1e4c44926ba91420fd5913/no/pd/fa/otp200020010044000dddpdfa.pdf> [lest 22.10.19].
- Palmer, Barbara. 2001. ““To do Justly”: The integration of Women into the American Judiciary”. *PS: Political Science and Politics*, Vol. 34, No. 2, s. 235-239 URL: <https://www.jstor.org/stable/1350211>
- Paxton, Pamela, Melanie M. Hughes og Matthew A. Painter II. 2010. “Growth in women’s political representation: A longitudinal exploration of democracy, electoral system and

- gender quotas”. *European Journal of Political Research*, 49: 25-52. DOI: 10.1111/j.1475-6765.2009.01886.x
- Peeter, Patrick og Jens Mosselmans. 2017. “The Constitutional Court of Belgium: Safeguard of the Autonomy of the Communities and Regions”. I *Courts in Federal Countries*. Nicholas Aroney og John Kincaid (Ed.), Toronto: University of Toronto Press.
- Pinheiro, J., D. Bates, S DebRoy, D Sarkar, R Core Team. 2019. *Nlme: Linear and Nonlinear Mixed Effects Models*. R. package version 3.1-141. <https://CRAN.Rproject.org/package=nlme>.
- Pitkin, Hanna Fenichel. 1967. *The Concept of Representation*. Berkeley og Los Angeles: University of California Press
- Political Database of the Americas. 1994a. “National Constitution of the Argentine Republic.” URL: http://pdba.georgetown.edu/Constitutions/Argentina/argen94_e.html [lest 18.10.19]
- Political Database of the Americas. 1994b. “Dominican Republic Constitution of 1994”. URL: <http://pdba.georgetown.edu/Constitutions/DomRep/domrep94.html#mozTocId923132> [lest 22.10.19].
- Political Database of the Americas. 1996. “Federative Republic of Brazil 1988 Constitution, with 1996 reform in English.” URL: <http://pdba.georgetown.edu/Constitutions/Brazil/english96.html#mozTocId953688> [lest 18.10.19].
- Political Database of the Americas. 2005. “Constitucion Politica de la Republica de Honduras de 1982”. URL: <http://pdba.georgetown.edu/Constitutions/Honduras/hond05.html> [lest 22.10.19]
- PwC. 2019. *Women in Work Index 2019*. PwC. URL: <https://www.pwc.co.uk/services/economicpolicy/insights/women-in-work-index.html> [lest 10.11.19]
- R Core Team. 2019. *R: A Language and environment for statistical computing*. Vienna: R Foundation for Statistical Computing <http://www.r-project.org/>
- Rabe-Hesketh, Sophia og Anders Skrondal. 2012. *Multilevel and Longitudinal Modeling Using Stata*. Texas: Stata Press
- Randall, Vicky. 1982. *Women and Politics*. London: The MacMillan Press LTD
- Reddick, Malia, Michale J.ø Nelson og Rachel Paine Caulfield. 2009. “Racial and Gender Diversity on State Courts”. *The Judges’ Journal*, Volume 48, Number 3. URL: http://www.judicialselection.us/uploads/documents/Racial_and_Gender_Diversity_on_Stat_8F60B84D96CC2.pdf
- Refworld [UN]. 1987. *Constitution of the Republic of Turkey*. URL: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b5be0.html> [lest 23.10.19]
- Reingold, Beth. 1992. “Concepts of Representation among Female and Male Legislators”. *Legislative Studies Quarterly*, Vol. 17, No. 4, s. 509-537 URL: <https://www.jstor.org/stable/439864>
- Republic of Slovenia Constitutional Court. u.å. *Judges*. URL: <https://www.us-rs.si/en/about-the-court/judges-3616/judges/> [lest 18.10.19]
- Riigikohus (Estonia). u.å. *Justices*. URL: <https://www.riigikohus.ee/en/justices> Hentet (23.10.19).
- Riker, William H. 1982. “The Two-Party System and Duverger’s Law: An Essay on the History of Political Science”. *The American Political Science Review*, Vol 76, No. 4, s. 753-766 URL: <https://www.jstor.org/stable/1962968>
- Roberts, Andrew, Jason Seawright og Jennifer Cyr. 2012. “Do Electoral Laws Affect

- Women's Representation?" *Comparative Political Studies*. 46(12), s. 1555-1582.
DOI: 10.1177/0010414012463906
- Romania (Constitution of). 1991a. "Constitution of Romania," 1991. URL:
http://www.cdep.ro/pdfs/constitutie_en.pdf [lest 22.10.19].
- Romania (Constitution of). 1991b. "TITLUL V Curtea Constitutionala." URL:
http://www.cdep.ro/pls/dic/site2015.page?den=act1_2&par1=5#t5c0s0sba140 [lest 22.10.19].
- Rstudio Team. 2018. *RStudio: Integrated Development for R*. RStudio, Inc., Boston MA.
<http://www.rstudio.com/>.
- Sartori, Giovanni (1970). "Concept Misinformation in Comparative Politics". *The American Political Science Review*, Vol. 64, No 4. s. 1033-1053. DOI: 10.2307/1958356
- Schmidt, Gregory D. og Kyle L. Saunders. 2004. "Effective Quotas, Relative Party Magnitude, and the Success of Female Candidates. Peruvian Municipal Elections in Comparative Perspective". *Comparative Political Studies*, Vol. 37, No. 6. s. 704-734. DOI: 10.1177/0010414004265884
- Schumm, Walter R., Kariga K. Pratt, Jaimee L. Hartenstein, Bertha A. Jenkins og Gralon A. Johnson. 2013. "Determining statistical significance (alpha) and reporting statistical trends: controversies, issues, and facts". *Comprehensive Psychology*. DOI: 10.2466/03.CP.2.10
- Shaffer, Williams R., Gunnar Grendstad og Erik N. Waltenburg. 2015. "Is diversity just for show? Diversity and appointment to the Norwegian Supreme Court 1945-2011". *Retfærd Årgang* 38, Nr. 1/148. s. 18-42
URL: <http://retfaerd.org/retfaerd-nr-148-20151/is-diversity-just-for-show-diversity-and-appointment-to-the-norwegian-supreme-court-1945-2011/>
- Siaroff, Alan. 2000. "Women's Representation in Legislatures and Cabinets in Industrial Democracies". *International Political Science Review*, Vol. 21, No. 2, s. 197-215
URL: <https://www.jstor.org/stable/1601160>
- Siske, Gregory C., Michael Heise og Andrew P. Morriss. 1998. "Charting the Influences on the Judicial Mind: An Empirical Study of Judicial Reasoning". *Cornell Law Faculty Publications*. Paper 741. URL: <https://scholarship.law.cornell.edu/facpub/741>
- Skiple, Jon Kåre, Gunnar Grendstad, William R. Shaffer og Eric N. Waltenburg. 2015. "Supreme Court Justices' Economic Behaviour: A Multilevel Model Analysis". *Scandinavian Political Studies*, Vol. 39 – No. 1, 2016. DOI: 10.1111/1467-9477.12060
- Slotnick, Elliot E. 1984. "Judicial Selection Systems and Nomination Outcomes. Does the Process Make a Difference?". *American Politics Quarterly*, Vol. 12, No. 2, s. 225-240. DOI: 10.1177/1532673X8401200206
- Smith, Carsten, Inge Lorange Backer, Olav Terje Bergo, Kirsti Strøm Bull, Arild O. Eidesen, Sven Ole Fagernæs, Ingrid Røstad Fløtten, Else Bugge Fougner, Inger Lise Gjørsv, Agnes Nygaard Haug, Bjørg Hermansen, Johan P. Olsen, Oddvar Overå, Ing-Lill Pavall, Tine Sundtoft, Bjørg Ven, Jens-Sveinung Wegner og Andreas Rinnan. 1999. "Domstolene i samfunnet", *Norges Offentlige Utredninger (NOU) 1999: 19*
- Solberg, Rorie L. Spill og Kathleen A. Bratton. 2005. "Diversifying the Federal Bench: Presidential Patterns". *The Justice System Journal*, Vol. 26, No. 2, s. 119-133
URL: <https://www.jstor.org/stable/27977227>
- South Africa (Constitution of the Republic of). 1996. "Constitution of the Republic of South Africa, 1996 – Chapter 8: Courts and Administration of Justice." URL:
<https://www.gov.za/documents/constitution-republic-south-africa-1996-chapter-8-courts-and-administration-justice#167> [lest 23.10.19].
- Spain (Constitution of). 1978. "The Spanish Constitution." URL:

- <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionINGLES.pdf> [lest 23.10.19]
- Sri Lanka (Constitution of the Socialist Republic of). 1978. “The Constitution of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka.” URL: <https://www.parliament.lk/files/pdf/constitution/1978ConstitutionWithoutAmendments.pdf> [lest 23.10.19].
- The State of Israel. The Judicial Authority. u.å. “The Judges – appointment.” URL: <https://elyon1.court.gov.il/eng/judges/judges.html#1%20///%20https://mfa.gov.il/mfa/aboutisrael/state/democracy/pages/the%20judiciary-%20the%20court%20system.aspx> [lest 22.10.19].
- Stockemer, Daniel. 2015. “Women’s Descriptive Representation in Developed and Developing Countries”. *International Political Science Review/Revue Internationale de Science Politique*, vol. 36, No. 4, s. 393-408 URL: <https://www.jstor.org/stable/24573442>
- Studlar, Donley T. og Ian McAllister. “Does a critical mass exist? A comparative analysis of women’s legislative representation since 1950”. *European Journal of Political Research*, 41: s 233-253. DOI: 10.1111/1475-6765.00011
- The Supreme Court [of the United Kingdom]. u.å.a “Biographies of the Justices.” Tilgjengeliggjort: <https://www.supremecourt.uk/about/biographies-of-the-justices.html> [lest 18.10.19]
- The Supreme Court [of the United Kingdom]. u.å.b “Former Justices”. URL: <https://www.supremecourt.uk/about/former-justices.html> [lest 18.10.19].
- Supreme Court of Canada. u.å. “Current and Former Judges.” URL: <https://www.scc-csc.ca/judges-juges/cfpju-jupp-eng.aspx> [lest 18.10.19]
- The Supreme Court of Ireland. u.å.a “Current Judges of the Supreme Court.” URL: <http://www.supremecourt.ie/SupremeCourt/sclibrary3.nsf/pagecurrent/5C73008BBE0F9BB98025741800405F3C?opendocument&l=en> [lest 18.10.19]
- The Supreme Court of Ireland. u.å.b. “Appointment and Tenure of Judges of the Supreme Court.” URL: <http://www.supremecourt.ie/supremecourt/sclibrary3.nsf/pagecurrent/225D8212CD9DEDE880257315005A41A5?opendocument&l=en> [lest 22.10.19].
- The Supreme Court of Ireland. u.å.c “Former Judges of the Supreme Court.” URL: <http://www.supremecourt.ie/supremecourt/sclibrary3.nsf/pagecurrent/ABF35041A7FAD2EA8025741800403A20?opendocument&l=en> [lest 18.10.19]
- Supreme Court of Japan. u.å.a “Former Justices of the Supreme Court.” URL: <http://www.courts.go.jp/english/about/justice/justices/index.html> [lest 18.10.19]
- Supreme Court of Japan. u.å.b “Justices of the Supreme Court.” URL: <http://www.courts.go.jp/english/about/justice/index.html> [lest 18.10.19]
- Supreme Court of Korea. u.å.a “Justices.” URL: <https://eng.scourt.go.kr/eng/supreme/justices.jsp> [lest 18.10.19]
- Supreme Court of Korea. u.å.b. “Supreme Court History.” URL: <https://scourt.go.kr/supreme/composition/history/index.html> [lest 22.10.19].
- Supreme Court of the United States. u.å. “Justices 1789 to Present.” URL: https://www.supremecourt.gov/about/members_text.aspx [lest 18.10.19]
- Teorell, Jan, Stefan Dahlberg, Sören Holmberg, Bo Rothstein, Natalia Alvarado Patchon og Richard Svensson. 2019. *The Quality of Government Standard Dataset*, version Jan19, Gothenburg: University of Gothenburg: The Quality of Government Institute. https://www.qogdata.pol.gu.se/data/qog_std_jan19.pdf
- Thames, Frank C. og Margaret S. Williams. 2013. *Contagious Representation*,

- Women's Political Representation in Democracies around the World*. New York og London: New York University Press
- Tobias, Carl. 1993. "Closing the Gender Gap on the Federal Courts". *University of Cincinnati Law Review*. S. 1237-1249. URL:
<https://heinonline.org/HOL/P?h=hein:journals/ucinlr61&i=1247>
- Tolchin, Susan. 1977. "The Exclusion of Women from the Judicial Process". *Signs*, Vol. 2, No. 4 (Summer, 1977), s. 877-887 URL: <https://www.jstor.org/stable/3173217>
- Tremblay, Manon. 2008. "Conclusion", i Tremblay, Manon (ed.). 2008. *Women and Legislative Representation*. New York: Palgrave MacMillan.
- Tribunal Constitucional Chile. u.å.a "Historia". URL:
<https://www.tribunalconstitucional.cl/tribunal/historia> [lest 18.10.19]
- Tribunal Constitucional Chile. u.å.b "Integración Actual" URL:
<https://www.tribunalconstitucional.cl/tribunal/integracion-historica> [lest 23.10.19]
- Tribunal Constitucional Chile. u.å.c "Integración Actual." URL:
<https://www.tribunalconstitucional.cl/tribunal/integracion-historica> [lest 23.10.19].
- Tribunal Constitucional Portugal. u.å.a "Anteriores Juízes." URL:
<http://www.tribunalconstitucional.pt/tc/juizes02.html> [lest 18.10.19]
- Tribunal Constitucional Portugal. u.å.b "Brief History of the Constitutional." URL:
<http://www.tribunalconstitucional.pt/tc/en/tribunal-historiaen.html#2> [lest 22.10.19].
- Tribunal Constitucional Portugal. u.å.c "Composition." URL:
<http://www.tribunalconstitucional.pt/tc/en/juizes01en.html> [lest 18.10.19]
- Tufte, Per Arne. 2000. *En intuitiv innføring I logistisk regresjon*. Lysaker: SIFO
- Turkey (Constitution of). 1961. "Constitution of the Turkish Republic." URL:
<http://www.anayasa.gen.tr/1961constitution-text.pdf> [lest 23.10.19].
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi. u.å. "Emekli Uyeler." URL:
<https://anayasa.gov.tr/tr/baskanvekilleri-ve-uyeler/emekli-uyeler/> [lest 18.10.19]
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi. u.å. "Uyeler." URL:
<https://anayasa.gov.tr/tr/baskanvekilleri-ve-uyeler/uyeler/> [lest 18.10.19]
- Università di Trento. 2008. "The Constitution of the Italian Republic." URL:
<http://www.jus.unitn.it/dsg/pubblicazioni/costituzione/costituzione%20genn2008eng.pdf> [lest 22.10.19].
- University of New Mexico Digital Repository. 1983. "Constitution of the Republic of El Salvador." URL:
https://digitalrepository.unm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1115&context=la_energy_policies [lest 22.10.19]
- University of Richmond Constitution Finder. 1991. "Text of the Constitution of Colombia (1991)". URL: http://confinder.richmond.edu/admin/docs/colombia_const2.pdf [lest 22.10.19]
- Ústavní Soud. u.å.a "Current Justices and Court Officials." URL:
<https://www.usoud.cz/en/current-justices-and-court-officials/> [lest 18.10.19]
- Ústavní Soud. u.å.b "Emeriti Justices and Court Officials." URL:
<https://www.usoud.cz/en/emeriti-justices-and-court-officials/> [lest (18.10.19)]
- Ústavní Soud. u.å.c. "History." URL: <https://www.usoud.cz/en/history/> [lest 23.10.19].
- Valdini, Melody E. og Christopher Shortell. 2016. "Women's Representation in the Highest Court: A Comparative Analysis of the Appointment of Female Justices". *Political Research Quarterly*, Vol. 69(4), 865-876. DOI:

- 10.1177/1065912916668411
- Verfassungen der Welt. 1990 “Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland.” Tilgjengelig fra: <http://www.verfassungen.de/gg/gg90.htm> [lest 22.10.19].
- Verfassungsgerichtshof Österreich. u.å.a ”Ehemalige Mitglieder ab 1945.” URL: https://www.vfgh.gv.at/verfassungsgerichtshof/geschichte/ehemalige_mitglieder_ab_1945.de.html [lest 18.10.19]
- Verfassungsgerichtshof Österreich. u.å.b. “Members of the Constitutional Court.” Tilgjengelig fra: <https://www.vfgh.gv.at/verfassungsgerichtshof/verfassungsrichter/members.en.html> [lest 23.10.19].
- Verfassungsgerichtshof Österreich. u.å.c “The Constitutional Court.” URL: https://www.vfgh.gv.at/downloads/VfGH_Broschuere_E.pdf [lest 18.10.19].
- Verfassungsgerichtshof Österreich. u.å.d “The History of the Constitutional Court.” URL: https://www.vfgh.gv.at/verfassungsgerichtshof/geschichte/history_overview.en.html [lest 18.10.19]
- Vriese, Scott I. 2012. “Model Selection and Psychological Theory: A Discussion of the Differences Between the Aikake Information Criterion (AIC) and the Bayesian Information Criterion (BIC)”. *Psychological Methods*, Vol. 17, No. 2, s. 228-243 DOI: 10.1037/a0027127
- Welch, Susan og Donley T. Studlar. 1990. “Multi-Member Districts and the Representation of Women: evidence from Britain and United States. *The Journal of Politics*. Vol 52, no. 2, s. 391-412 DOI: 10.2307/2131899
- Wickham, Hadley. 2016. *ggplot2: Elegant Graphics for Data Analysis*. New York: Springer-Verlag. URL: <https://ggplot2.tidyverse.org>
- Wikipedia. 2019a. ”Høyesterettsdommer.” URL: <https://no.wikipedia.org/wiki/H%C3%B8yesterettsdommer> [lest 18.10.19]
- Wikipedia. 2019b. ”Lista över ledamöter av Högsta domstolen (Sverige)”. URL: [https://sv.wikipedia.org/wiki/Lista_över_ledamöter_av_Högsta_domstolen_\(Sverige\)?fbclid=IwAR3Cp9ye4UxNDcu1zA_ECdDxOVTdFU0_X2BurqHz2gzMiYMac8xVXe-0bG4](https://sv.wikipedia.org/wiki/Lista_över_ledamöter_av_Högsta_domstolen_(Sverige)?fbclid=IwAR3Cp9ye4UxNDcu1zA_ECdDxOVTdFU0_X2BurqHz2gzMiYMac8xVXe-0bG4) [lest 18.10.19]
- Wikipedia. 2019c. ”Liste der Richter des Bundesverfassungsgerichts.” URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Liste_der_Richter_des_Bundesverfassungsgerichts [lest 18.10.19]
- Williams, Margaret S. 2007. “Women’s Representation on State Trial and Appellate Courts”. *Social Science Quarterly*, Vol. 88, No. 5, Special Issue on Women in Global Society, s. 1192-1204 URL: <https://www.jstor.org/stable/42956239>
- Williams, Margaret S. og Frank C. Thames. 2008. “Women’s Representation on High Courts in Advanced Industrialized Countries”. *Politics & Gender*, 451-471. doi:10.1017/S1743923X08000366
- The World Bank. 1995. “Constitution of the Republic of Armenia.” URL: https://publicofficialsfinancialdisclosure.worldbank.org/sites/fdl/files/assets/library-files/Armenia_Constitution_1995_EN.pdf [lest 18.10.19].
- The World Bank. 1999. “The Constitution of Finland.” URL: https://publicofficialsfinancialdisclosure.worldbank.org/sites/fdl/files/assets/library-files/Finland_Constitution_2000_en.pdf [lest 22.10.19].
- The World Bank. 2019. “The World Bank in Africa. Overview”. URL: <https://www.worldbank.org/en/region/afr/overview> [oppdatert 15. oktober 2019]
- World Intellectual Property Organization. 1949. “The Constitution of the Republic of

- Hungary.” URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/hu/hu047en.pdf> [lest 22.10.19].
- World Intellectual Property Organization. 1991. “Committee on the Constitution, Standing Orders and Political System of the Croatian Parliament.” URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/hr/hr060en.pdf> [lest 22.10.19]
- World Intellectual Property Organization. 1996. “Political Constitution of the Republic of Costa Rica.” URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/cr/cr039en.pdf> [lest 22.10.19]
- World Intellectual Property Organization. 2004. “Constitution of the Republic of Belarus of 1994.” URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/by/by016en.pdf> [lest 18.10.19]

Appendiks 1: Fullstendig syntaks

```
### setwd("D:/RStudio/Master")
rm(list=ls())

library(foreign)
library(readxl)
library(car)
library(nlme)
library(dplyr)
library(data.table)
library(ggplot2)
library(stargazer)
library(ggpubr)
library(nonlinearTseries)
library(psych)

d <- read_xlsx("complete, OECD.xlsx")
d <- na.omit(d)
dx <- read_xlsx("complete, extended.xlsx")
dx <- na.omit(dx)

edu <- read_xlsx("oecdedu.xlsx")
xedu <- read_xlsx("xedu.xlsx")
edu$change <- NULL
xedu$change <- NULL

d <- merge(d, edu, by=c("country", "year"))
dx <- merge(dx, xedu, by=c("country", "year"))

d$dum <- ifelse(d$dum>0,1,0)

d$nonelect <- 1-d$prespect-d$parlpct
dx$nonelect <- 1-dx$prespect-dx$parlpct
d$select <- 1-d$nonelect
dx$select <- 1-dx$nonelect
d$wip <- d$wip/100
dx$wip <- dx$wip/100

rm(edu, xedu)

oecd <- read.csv("oecdunique.csv")
oecd <- oecd$x
dx$oecd <- ifelse(dx$country %in% oecd,1,0)

# lappoint
d$lparlappoint <- d$parleft*d$parlpct
d$lexecappoint <- d$exceleft*d$prespect
d$lappoint <- d$lexecappoint+d$lparlappoint

dx$lparlappoint <- dx$parleft*dx$parlpct
dx$lexecappoint <- dx$exceleft*dx$prespect
dx$lappoint <- dx$lexecappoint+dx$lparlappoint

### FJERN ALBANIA OG COSTA RICA

nogo <- c("Albania", "Costa Rica")

dx <- dx[!(dx$country %in% nogo),]

ctrl <- lmeControl(opt='optim');

#####
##### MODELLER #####
##### OECD #####
#####

### Modell 1

set.seed(6969)
```

```

mod1 <- lme(women ~ 1,
            random = ~ 1|country, data=d, method="ML", control=ctrl)
summary(mod1)

### Modell 2

mod2 <- lme(women ~ trend,
            random = ~ 1|country, data=d, method="ML", control=ctrl)
summary(mod2)
anova(mod1,mod2)

### Modell 3

mod3 <- lme(women ~ trend,
            random = ~ trend|country, data=d, method="ML", control=ctrl)
anova(mod2, mod3)

### Modell 4

mod4 <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct,
            random = ~ trend|country, data=d, method="ML", control=ctrl)

anova(mod3, mod4)

### Modell 4a

mod4a <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct + wip*left,
            random = ~ trend|country, data=d, method="ML", control=ctrl)

anova(mod4, mod4a)

### Modell 4b

mod4b <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct + wip*qdum,
            random = ~ trend|country, data=d, method="ML", control=ctrl)

anova(mod4, mod4b)

### Modell 4c

mod4c <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct + wip*majority,
            random = ~ trend|country, data=d, method="ML", control=ctrl)

anova(mod4, mod4c)

### STARGAZE

stargazer(mod4a, mod4b, mod4c, type="text", object.names=TRUE)

### Endelig modell OECD:

leveneTest(residuals(mod4)~d$country)

moda <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct,
            random = ~ trend|country, data=d, method="REML", control=ctrl,
            correlation=corAR1(form=~trend|country))

leveneTest(residuals(moda)~d$country)

#####
##### MODELLER #####
##### UTVIDET #####
#####

```

```

### Modell 1

set.seed(6699)

mod1x <- lme(women ~ 1,
             random = ~ 1|country, data=dx, method="ML", control=ctrl)

summary(mod1x)

### Modell 2

mod2x <- lme(women ~ trend,
             random = ~ 1|country, data=dx, method="ML", control=ctrl)

anova(mod1x,mod2x)

### Modell 3

mod3x <- lme(women ~ trend,
             random = ~ trend|country, data=dx, method="ML", control=ctrl)

anova(mod2x, mod3x)

### Modell 4

mod4x <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct,
             random = ~ trend|country, data=dx, method="ML", control=ctrl)

anova(mod3x, mod4x)

### Modell 4a

mod4ax <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct + wip*left,
             random = ~ trend|country, data=dx, method="ML", control=ctrl)

anova(mod4x, mod4ax)

### Modell 4b

mod4bx <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct + wip*qdum,
             random = ~ trend|country, data=dx, method="ML", control=ctrl)

anova(mod4x, mod4bx)

### Modell 4c

mod4cx <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct + wip*majority,
             random = ~ trend|country, data=dx, method="ML", control=ctrl)

anova(mod4x, mod4cx)

### STARGAZE

stargazer(mod4ax, mod4bx, mod4cx, type="text", object.names=TRUE)

### Endelig modell UTVIDET UTVALG:

leveneTest(residuals(mod4x)~dx$country)

modax <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct,
            random = ~ trend|country, data=dx, method="REML", control=ctrl)

modaxa <- lme(women ~ trend + size + prestige + nonelect + lappoint + gdppc1000 + edu + wip*parlpct + oecd,
            random = ~ trend|country, data=dx, method="REML", control=ctrl)

stargazer(modaxa, type="text", object.names=TRUE)

```

```
#####
#####
###      Endelige modeller      #####
#####
#####

levneTest(residuals(mod4)~d$country)
levneTest(residuals(mod4a)~d$country)
levneTest(residuals(mod4ax)~dx$country)

stargazer(mod1, mod2, mod3, mod1x, mod2x, mod3x, type="text", object.names = TRUE)

stargazer(mod4, mod4x, type="text", object.names = TRUE)

stargazer(mod4a, mod4b, mod4c, mod4ax, mod4bx, mod4cx, type="text", object.names = TRUE)

stargazer(mod4, mod4x, type="text", object.names = TRUE)

#####
#####
###      TESTER      #####
#####
#####

### NORMALFORDELTE OG LINEÆRE RESIDUALER

residuals <- residuals(mod4)
d$residualer <- residuals(mod4)
residualsx <- residuals(mod4ax)
dx$residualer <- residuals(mod4ax)

plot(resid(mod4), main="", xlab="", ylab="Residualer")
abline(0,0, col="black", lwd=5)
plot(resid(mod4ax), main="Utvidet utvalg, Scatterplot", xlab=" ", ylab="Residualer")
abline(0,0, col="black", lwd=5)

QQ_Y=qqnorm(resid(mod4), main="", ylab="Residualer")
qqline(resid(mod4), col="grey", lwd=2)
#identify(QQ_Y)
qqnorm(resid(mod4ax), main="", ylab="Residualer")
qqline(resid(mod4ax), col="grey", lwd=2)

residuals <- residuals(mod4)

h <- hist(residuals, breaks=10, col="lightgrey", xlab="Residualer",
          main="OECD, Histogram med normalkurve")
xfit<-seq(min(residuals),max(residuals),length=40)
yfit<-dnorm(xfit,mean=mean(residuals),sd=sd(residuals))
yfit <- yfit*diff(h$mids[1:2])*length(residuals)
lines(xfit, yfit, col="black", lwd=2)

residualsx <- residuals(mod4ax)
h <- hist(residualsx, breaks=10, col="lightgrey", xlab="Residualer",
          main="Utvidet utvalg, Histogram med normalkurve")
xfit<-seq(min(residualsx),max(residualsx),length=40)
yfit<-dnorm(xfit,mean=mean(residualsx),sd=sd(residualsx))
yfit <- yfit*diff(h$mids[1:2])*length(residualsx)
lines(xfit, yfit, col="black", lwd=2)

### Skjevhet og kurtose?

library(moments)
library(PerformanceAnalytics)
skewness(residuals)
```

```

skewness(residualsx)

kurtosis(residuals)
kurtosis(residualsx)

kurtosis(residuals, method="fisher")

### test for normalfordeling?

shapiro.test(residuals)
shapiro.test(residualsx)

#####
### heteroskedastisitet?
#####

#Lavene.Model <- lm(residualer2 ~ country, data=d)

leveneTest(residuals(moda) ~ d$country)
leveneTest(residuals(modax) ~ dx$country)

#####
### Multikollinearitet?
#####

vif(moda)

vif(modax)

#####
### Autokorrelasjon?
#####

d$resid <- residuals(moda)

d <-d[with(d, order(country,trend)), ]
d$l_resid=c(NA,d$resid[-length(d$resid)])

d$l_resid[d$country != c(NA, d$country[-length(d$country)])] =NA

plot(d$resid ~ d$l_resid, xlab="Laggede residualer",
      ylab="Residualer")
abline(lm(d$resid ~ d$l_resid), col="black", lwd=3)
summary(lm(d$resid ~ d$l_resid))

library(lmtest)

dwtest(d$resid ~ d$l_resid) ### ikke store problemer

### endrer kovariansstruktur, problemer med cor mellom intr. og trend

### utvidet utvalg:

dx$resid <- residuals(modax)

dx <-dx[with(dx, order(country,trend)), ]
dx$l_resid=c(NA,dx$resid[-length(dx$resid)])
dx$l_resid[dx$country != c(NA, dx$country[-length(dx$country)])] =NA

# Undersøker:
plot(dx$resid ~ dx$l_resid, xlab="Laggede residualer",
      ylab="Residualer")
abline(lm(dx$resid ~ dx$l_resid), col="black", lwd=3)
summary(lm(dx$resid ~ dx$l_resid))

```

```
dwtest(dx$resid ~ dx$l_resid) ### ser bra ut!
```

```
#####  
### utelligere?  
#####
```

```
d$x <- ifelse(d$wip>=0,1,0) ### for å se dem samlet...
```

```
ggplot(d, aes(x = x, y = resid)) +  
  ggtitle("") +  
  ylab("Residualer") +  
  xlab(" ") +  
  xlim(0.8,1.2) +  
  geom_boxplot(fill="grey", width=0.2/length(unique(d$x))) +  
  theme(axis.title.x=element_blank(),  
        axis.text.x=element_blank(),  
        axis.ticks.x=element_blank()) +  
  stat_summary(  
    aes(label = round(stat(y), 1)),  
    geom = "text",  
    fun.y = function(y) { o <- boxplot.stats(y)$out; if(length(o) == 0) NA else o },  
    hjust = -1  
  )
```

```
dx$x <- ifelse(dx$wip>=0,1,0) ### for å se dem samlet...
```

```
ggplot(dx, aes(x = x, y = resid)) +  
  ggtitle("") +  
  ylab("Residualer") +  
  xlab(" ") +  
  xlim(0.8,1.2) +  
  geom_boxplot(fill="grey", width=0.2/length(unique(dx$x))) +  
  theme(axis.title.x=element_blank(),  
        axis.text.x=element_blank(),  
        axis.ticks.x=element_blank()) +  
  stat_summary(  
    aes(label = round(stat(y), 1)),  
    geom = "text",  
    fun.y = function(y) { o <- boxplot.stats(y)$out; if(length(o) == 0) NA else o },  
    hjust = -1  
  )
```

```
#### AGG PER ÅR
```

```
agg <- aggregate(d$wic, by=list(Category= d$year), FUN=mean)  
aggw <- aggregate(d$women, by=list(Category= d$year), FUN=mean)
```

```
aggx <- aggregate(dx$wic, by=list(Category= dx$year), FUN=mean)  
aggxw <- aggregate(dx$women, by=list(Category= dx$year), FUN=mean)
```

```
aggxoecd <- aggregate(dx$women, by=list(Category=dx$oeecd, dx$year), FUN=mean)
```

```
#####  
### PLOTS OG FIGURER  
#####
```

```
dx$oeecd <- Recode(dx$oeecd, "'1'='OECD'; '0'='Ikke-OECD'")
```

```
library(ggpubr)
```

```
### Density, kvinner i domstolene
```

```

ggdensity(d$women,
  main = "",
  xlab = "Antall kvinner",
  ylab = "Fordeling",
  col=1,
  fill="grey") +
stat_overlay_normal_density(color = "black", linetype = "dashed", lwd=1)

```

```

ggdensity(dx$women,
  main = "",
  xlab = "Antall kvinner",
  ylab = "Fordeling",
  col=1,
  fill="grey") +
stat_overlay_normal_density(color = "black", linetype = "dashed", lwd=1)

```

Utvikling

#OECD:

```

ggplot(d, aes(trend, women)) +
  geom_smooth(col="black", linetype="dashed", se=FALSE, lwd=2) +
  geom_smooth(method="lm", fullrange=T, col="black", lwd=1) +
  xlim(0,8) +
  ylim(min(d$women),max(d$women)) +
  ggtitle("OECD, kvinner i de høyeste domstolene") +
  xlab("Observasjonstidspunkt") +
  ylab("Kvinner i de høyeste domstolene, %.") +
  scale_x_continuous(breaks=seq(0, 8, by = 1),
    labels=c("1978", "1983", "1988", "1993",
             "1998", "2003", "2008", "2013",
             "2018"))

```

#Utvidet:

```

ggplot(dx, aes(trend, women)) +
  geom_smooth(col="black", linetype="dashed", se=FALSE, lwd=2) +
  geom_smooth(method="lm", fullrange=T, col="black") +
  xlim(0,4) +
  ylim(min(dx$women),max(dx$women)) +
  ggtitle("Utvidet utvalg, kvinner i de høyeste domstolene") +
  xlab("Observasjonstidspunkt") +
  ylab("Kvinner i de høyeste domstolene, %.") +
  scale_x_continuous(breaks=seq(0, 4, by = 1),
    labels=c("1997", "2002", "2007", "2012",
             "2017"))

```

```

ggplot(dx, aes(trend, women)) +
  geom_smooth(linetype="dashed", se=FALSE, lwd=2, col="black") +
  geom_smooth(method="lm", fullrange=T, col="black") +
  xlim(0,4) +
  ylim(min(dx$women),max(dx$women)) +
  ggtitle("Utvidet utvalg, kvinner i de høyeste domstolene") +
  xlab("Observasjonstidspunkt") +
  ylab("Kvinner i de høyeste domstolene, %.") +
  facet_wrap(~oecd)+
  scale_x_continuous(breaks=seq(0, 4, by = 1),
    labels=c("1997", "2002", "2007", "2012",
             "2017"))

```

"Prediksjon" av videre vekst

OECD, enkeltland...

```

ggplot(d, aes(trend, wic)) +
  geom_line() +
  geom_smooth(method="lm", fullrange=T, se=FALSE) +
  xlim(0,9) +
  ylim(min(d$wic),max(d$wic)) +
  facet_wrap(~country)# +
  # theme(axis.text.x=element_blank())

```



```
### OECD, gjennomsnitt
ggplot(d, aes(trend, wic)) +
  geom_smooth(col="red", linetype="dashed", se=FALSE, lwd=2) +
  geom_smooth(method="lm", fullrange=T, se=FALSE) +
  xlim(0,9) +
  ylim(min(d$wic),max(d$wic))
# theme(axis.text.x=element_blank())
```

```
### Utvidet
ggplot(dx, aes(trend, wic)) +
  stat_smooth(col="red", linetype="dashed", se=FALSE, lwd=2) +
  geom_smooth(method="lm", fullrange=T, se=FALSE) +
  xlim(0,5) +
  ylim(min(d$wic), max(d$wic)) +
  theme(axis.text.x=element_blank())
```

```
### utvidet + oecd
ggplot(dx, aes(trend, wic)) +
  stat_smooth(col="red", linetype="dashed", se=FALSE, lwd=2) +
  geom_smooth(method="lm", fullrange=T, se=FALSE) +
  xlim(0,5) +
  ylim(min(d$wic), max(d$wic)) +
  theme(axis.text.x=element_blank()) +
  facet_wrap(~oecd)
```

```
### vekst, hvert land, OECD
ggplot(d, aes(trend, wic)) +
  stat_smooth(se=FALSE, col="black") +
  facet_wrap(~country) +
  ylab("Kvinner i domstoler, prosent") +
  xlab("Femårsperioder fra 1978")
```

```
### vekst hvert land, utvidet... kontroll for OECD
ggplot(data = dx, aes(trend, wic, by=country, color=oecd)) +
  geom_smooth(method="lm", se=FALSE)+
  stat_summary(fun.y=mean,geom="line",lwd=2,aes(group=1))
```

```
# Grafisk fremstilling av helningsledd blant land: OECD
```

```
fix <- fixef(mod3)
fix
rand <- ranef(mod3)
rand
koeff <- cbind((rand[1]+fix[1]), (rand[2]+fix[2]))

plot(data = d, women ~ trend, type = 'n',
      ylim = c(min(d$women),max(d$women)),
      cex.main = .75,
      xlab = "Trend", ylab = "Kvinner i domstoler",
      main = "")
for(i in 1:length(unique(d$country))){
  abline(a = koeff[i,1], b = koeff[i,2],col = 'grey')
  par<- par(new=F)
}
abline(a=fix[1], b=fix[2], col = "black", lwd=6)
```

```
# Grafisk fremstilling av helningsledd blant land: OECD
```

```
fix <- fixef(mod3x)
fix
rand <- ranef(mod3x)
rand
```

```
koeff <- cbind((rand[1]+fix[1]), (rand[2]+fix[2]))

plot(data = dx, women ~ trend, type = 'n',
      ylim = c(min(d$women),max(d$women)),
      cex.main = .75,
      xlab = "Trend", ylab = "Kvinner i domstoler",
      main = "")
for(i in 1:length(unique(dx$country))){
  abline(a = koeff[i,1], b = koeff[i,2],col = 'grey')
  par<- par(new=F)
}
abline(a=fix[1], b=fix[2], col = "black", lwd=6)

### summary...
summary(d)
summary(dx)
```

Appendiks 2: Fullstendige modeller: 7, 7a, 7b og 7c og 8, 8a, 8b og 8c

Dependent variable:								
women								
	(1) Mod7	(2) mod7a	(3) mod7b	(4) mod7c	(5) mod8	(6) mod8a	(7) mod8b	(8) mod8c
trend	0.222*** (0.072)	0.217*** (0.072)	0.227*** (0.072)	0.237*** (0.074)	0.369*** (0.061)	0.367*** (0.061)	0.378*** (0.062)	0.383*** (0.061)
size	0.075* (0.040)	0.076* (0.040)	0.072* (0.040)	0.075* (0.042)	0.096*** (0.030)	0.096*** (0.031)	0.087*** (0.030)	0.093*** (0.031)
prestige	0.761*** (0.280)	0.757*** (0.283)	0.760*** (0.280)	0.813*** (0.296)	-0.159 (0.280)	-0.147 (0.281)	-0.170 (0.273)	-0.125 (0.281)
nonelect	-0.265 (0.286)	-0.144 (0.307)	-0.264 (0.286)	-0.302 (0.291)	0.202 (0.367)	0.327 (0.381)	0.189 (0.360)	0.278 (0.380)
lappoint	0.077 (0.184)	0.347 (0.321)	0.070 (0.186)	0.063 (0.187)	0.186 (0.175)	0.403 (0.253)	0.177 (0.175)	0.178 (0.176)
gdppc1000	0.035** (0.015)	0.035** (0.015)	0.035** (0.015)	0.034** (0.015)	0.006 (0.010)	0.005 (0.010)	0.003 (0.010)	0.005 (0.010)
edu	0.416 (1.334)	0.408 (1.343)	0.361 (1.342)	0.344 (1.343)	1.737** (0.828)	1.704** (0.829)	1.558* (0.797)	1.801** (0.836)
wip	2.150 (1.313)	2.357* (1.416)	2.428* (1.365)	2.390* (1.351)	1.432 (1.347)	1.459 (1.422)	2.463* (1.408)	1.931 (1.387)
parlpct	0.650 (0.589)	0.714 (0.603)	0.621 (0.592)	0.788 (0.615)	-0.505 (0.479)	-0.447 (0.482)	-0.510 (0.479)	-0.443 (0.486)
left		-0.204 (0.349)				-0.274 (0.289)		
qdum			-0.155 (0.740)				-0.307 (0.499)	
majority				0.255 (0.318)				0.486 (0.451)
wip:parlpct	3.179 (3.282)	3.410 (3.294)	3.298 (3.292)	2.628 (3.342)	1.932 (2.162)	1.686 (2.175)	2.324 (2.205)	1.616 (2.166)
wip:left		-0.315 (1.127)				0.145 (1.241)		
wip:qdum			-0.754 (2.633)				-1.479 (2.182)	
wip:majority				-2.376 (2.793)				-4.312 (2.614)
Constant	-2.453* (1.326)	-2.476* (1.331)	-2.410* (1.336)	-2.486* (1.359)	-1.391* (0.783)	-1.358* (0.787)	-1.198 (0.755)	-1.531* (0.809)
Observations	178	178	178	178	299	299	299	299
Log Likelihood	-229.150	-228.510	-228.571	-228.643	-455.549	-454.767	-453.379	-454.147
Akaike Inf. Crit.	488.301	491.020	491.141	491.286	941.098	943.535	940.757	942.294
Bayesian Inf. Crit.	536.027	545.111	545.231	545.377	996.604	1,006.442	1,003.665	1,005.202

Note: *p<0.1; **p<0.05; ***p<0.01